

Az erdőtörvény /:1935.IV.t.c.:/

1./Általában az erdőtörvény célja:A magántulajdon megvédése mellett az ország fásításának előmozdítása, és erdők telepítésével az egészségügyi viszonyok megjavítása.

- Az erdők:a./magánosok,
b./valamegy közösség,
c./az állam - tulajdonában lehetnek,

A tulajdonos még a saját érdejével is csak bizonyos korlátozások mellett rendelkezik szabadon. Oka ennek az, hogy az erdők a magántulajdon mellett egyúttal a köz érdekeit is szolgálják. Így pl. a tulajdonos nem írhatja ki egyszerre az egész erdőt, hanem azt csak egy meghatározott ú z e m t e r v mellett végezheti.

Az erdők felügyeletével az "erdőrendészeti hatóságok" vannak megbízva. Az ő hatáskörükbe tartozik az erdő irtása, /favágás/fásítása és általában az erdőgazdálkodás szakszerű ellátása.

Az erdőrendészeti hatóságok eme feladataikat "erdőmérnökökkel" végzetik és azok intézkedéseit maguk a tulajdonosok is betartani kötelesek.

Be nem tartásuk esetén a tulajdonos is kihágást/erdőrendészeti áthágást/ követ el és büntetendő.

- Feloszlik: a./erdőrendészeti áthágásra
b./erdei kihágásra.

2./Erdei kihágásnak nevezzük azokat a cselekményeket, amelyeket mindig a tulajdonostól függetlenül más egyének követnek el és amelyekkel az erdő tulajdonosát valamilyen tekintetben megkárosítják.

- Az erdei kihágásokat felosztjuk: a./erdei veszélyes cselekmények,
b./erdei kártételek,
c./egyéb cselekményekre.

3./Erdei veszélyes cselekmények. Akár gondatlanságból, akár nem-törődomségből folyó olyan cselekedeteket, amelyek következményeképpen az erdőben tűz keletkezhet, vagy a már keletkezett erdőtűzet elfojtani nem lehet.

4./Minden olyan cselekedetet, amely az erdő tulajdonosának anyagi kárt okoz. Pl. falopás, fák gallyainak a letörése, tilos legeltetés, élőfa kiásása, stb. erdei kártétel.

5./Erdőrendészeti áthágásokat/:239.§9/csak a tulajdonos, illetve annak szolgálatában álló személy /cseléd, munkás, őrzőszemélyzet, fuvarosok, stb./követi el:

- 1./ha nem teljesíti az erdőgazdasági üzemtervben/telepítési, fásítási, irtási/meghatározott köteleltségét,
- 2./ha nem teljesíti az erdőrendészeti hatóságok kiadott rendelkezéseit,
- 3./ha a tulajdonosra és faosztásra vonatkozó rendelkezéseit az erdőrendészeti hatóságnak nem tartja be,

a./ha engedély nélkül tulajdonos, vagy fát usztat olyan vizen, amelyhez hatósági engedély szükséges.

Az összes hatóságok és hatósági közegek, mezőőrök, a községi előjáróság tagjai, a m.kir. csendőrség tagjai kötelesek a hivatali hatáskörükben tudomásukra jutott erdőrendészeti áthágásokat feljelenteni.

- A feljelentéseket: a./községi előjáróságnál,
b./főszolgabírónál,
c./erdőfelügyelőségénél lehet megtenni.

Erdőrendészeti áthágás miatt az eljárást h i v a t a l b ó l kell megindítani.

a./Erdei veszélyes cselekmények által:

1./Aki erdőben, erdőhöz tartozó, egyéb területen/az erdőből kihalított mezőgazdasági földek a tulajdonos vagy az erdőgazdasági személyzet részére; lakóházak és ezekhez tartozó kertek/és az erdő szélétől számított 100 m-nyi távolságon belül engedély nélkül tüzet rak, engedélyt a tulajdonos, vagy személyzete adhat/

2./Aki engedéllyel rak tüzet, de a szükséges óvőrendszabályokat elmulasztja/tűz körülárkoltása/

3./az erdőtulajdonos/erdészeti személyzet/ha tűzveszélyes helyen a tüzrakást megengedi, vagy a tüzrakást eltiltani elmulasztja,

4./ha valaki távozás előtt a tüzet tökéletesen el nem oltja/a tüzet el kell földelni, a parazsat is eloltani/

5./aki a meggyújtott tüzet felügyelet nélkül hagyja./ Ez a pont főképen azokra vonatkozik, akik az erdőben üzemszerű tüzelést végeznek. Igy mészégetők, fa szenesítőök, stb./

6./aki erdőben és az erdő szélétől számított 100 m-nyi távolságon belül égő gyufát, szivart, szivarkát, vagy más égő és tűzveszélyes tárgyat eldob,

7./aki erdőben és az erdő szélétől számított 100 m-nyi távolságon belül kellően nem védett tűzveszélyes világítóeszközt használ,

8./aki erdőben vagy annak közelében elhagyott tüzet talál s ha bár azt eloltani tudná, de mégsem teszi,

9./aki erdőben vagy annak közelében elhagyott tüzet talál és eloltani nem tudja, vagy ha erdőégetést vesz észre, vagy ilyen jut tudomására és ezeket a jelenségeket az utjába eső legelső ház lakóinak tudomására alapos indok nélkül nem hozza,

10./ha a ház lakói az elhagyott tüzről, vagy az erdőégesről az erdő tulajdonosát/hozzátartozóit, alkalmazottait/vagy a községi előljáróságot, esetleg a főszolgabíróat alapos indok nélkül nem értesítik,

11./aki erdőéges alkalmával a hatóság/községi előljáróság/vagy a csendőrség által a tűz elfolytására ki lett rendelve és azt alapos indok nélkül elmulasztja, vagy megtagadja, vagy ott a munkálatoznál nem segítkezik,

12./aki az oltás befejezése után mint ór ki lett rendelve és eb-beli kötelességének alapos indok nélkül eleget nem tesz.

Megjegyzés: Tűzveszélyes helyen az erdőtulajdonos a tüzrakást mindenkinek megtiltani köteles. Ha valaki bár engedéllyel, de ilyen helyeken rak tüzet, az is kihágást követ el.

A kihágás csak akkor forog fenn, ha a cselekmény miatt erdőtüz nem keletkezett. Ha a cselekmény által tüzvész keletkezik, akkor az illető már a Btk. szerint lesz büntetve.

Erdei veszélyes cselekmények szét elkövetése miatt a csendőrnék az eljárást mindig h i v a t a l b ó l kell megindítani.

A feljelentéseket a főszolgabíróhoz teszik meg.

7./Erdei kihágások./258.§.1,2,3,4,7,8,9,10,11,12,13,17,18,23.p.-ok.

a./erdei kártételek:

1./Aki erdőterületről előfát, döntött fát, vagy faanyagot, vagy egyéb növényt, erdei terméket; általában az erdőhöz tartozó vagy ott termelt terméket ellop, vagy a lopást megkísérli,

2./aki az erdőhöz tartozó mezőgazdasági vagy kertészeti területen ilyen terményt ellop, vagy a lopást megkísérli,

3./aki más erdejében fát levág, vagy bármi más módon megrongál/gallyletörés, kéreglehántás, fa megsebzése/fatuskókat megrongál, vagy ki-
ás.

4./aki másnak a levágott fáját, feldolgozott faanyagát, leszedett és összegyűjtött erdei termékét megrongálja, vagy hasznavehetetlenné teszi,

5./aki másnak az összerakott erdei termékét széthányja,

6./aki másnak az erdejében az ott létesített erdőgazdasági berendezést/pl.favágótelep, fa szállító kocskák és sinek/vagy kerítést, sorompót, kaput megrongál,

7./aki mérnöki, vagy tilalmi jelet, határjelzőt gondatlanságból megváltoztat, eredeti helyéről eltávolít, vagy megrongál,

8./aki másnak az erdejében a talajt meglazítja, a gyeptakarót megrongálja, vagy eltávolítja,

- 9./ aki másnak az erdejébe szemetet vagy más anyagot hord,
 10./ aki engedély nélkül csatornát, utat, munkahelyet készít, jeleket állít fel, meszet éget, kátrányt, vagy hamuzsirt főz,
 11./ aki ugyanezeket, de nem engedélyezett helyeken teszi,
 12./ aki jogtalanul l. vagy jogtalan időben erdei terméket szed,
 13./ aki másnak erdejében jogtalanul legeltet, vagy oda állatot beenged, vagy behajt, az állatokat tilos uton hajtja,
 14./ aki jogos legeltetés esetén az állatok kellő és állandó őrzéséről nem gondoskodik,
 15./ aki másnak az erdejében közlekedési eszközzel tilos uton jár, vagy új utat tör,
 16./ aki másnak erdejében engedély nélkül 10 évesnél fiatalabb vagy erdősítés alatt álló részekben jár,
 17./ aki természetvédelmi területen, vagy általában másnak az erdejében meg nem engedett helyen tartózkodik, ha jelenléte:
 a./ a közbiztonság,
 b./ a tulajdon biztonsága,
 c./ a vadállomány nyugalma szempontjából aggodalmat kelt és a kijelentő felszólításnak azonnal nem tesz eleget. Vagy pedig a nála levő fegyvert, fejszét, fűrészket, vagy erdei termékek szedésére alkalmas eszközt a felszólító közegnek át nem adja,
 18./ aki idegen erdőben, vagy mezőgazdasági területen vagy közhasználatu területen szemetel,
 19./ aki akár saját vagy idegen erdőben, vagy mezőgazdasági területen: forrás, patak, tó vizét beszennyezi,
 20./ aki saját vagy idegen erdőben, vagy mezőgazdasági területen a forrásba étel vagy italneműt helyez,
 21./ aki jogosan alkalmazott utjelzést megrongál, bemocskol, át-
 helyez.

ERDEI KIHÁGÁSOK:

214.§. 216.§. 258.§. 19, 22.p.

c./ egyéb cselekmények.

- 1./ aki akár saját ingatlanán, akár másén a természet védett tárgyait amelyekhez történelmi esemény emléke, vagy hagyomány fűződik, azonkívül a természetnek olyan alakulatai amelyek tudományos szempontból értékesek /barlang, forrás, fa, vizesés /elpusztítja, megváltoztatja,
 2./ aki akár saját ingatlanán, akár másén oltalom alá helyezett állatot, vagy növényt elpusztít, tenyésztésében zavar, védett állatot elfog, tojásait elszedi, vagy forgalomba hozza, vagy pedig megsemmisíti,
 3./ aki akár saját, akár más ingatlanán barlang felfedezését 8 nap alatt a földművelésügyi miniszternek /szerveinek/ be nem jelenti,
 4./ aki barlangot engedély nélkül tár fel, vagy változtat meg,
 5./ ~~ha~~ az erdei termékek értékesítése és származása a jogos szerzést igazoló bizonyítvány mellett szabad csak; ~~valaki~~ ilyen igazolvány nélkül vesz, vagy ad el erdei termékeket, /ez a rendelkezés olyan vidékekre szól, ahol a falopások nagyon elszaporodtak. Az erdőrendészeti hatóság rendeli el./

Erdei kihágás nem büntetendő:

270.§.

- 1./ Ha valaki akár erdőben, akár annak közelében olyan helyzetbe kerül, amely miatt kénytelen volt erdei kihágást elkövetni; az ilyen egyén nem büntetendő, feltéve, hogy a kihágást az erdőszeti személyzetnek a helyszínen azonnal, vagy legalább a községi előljárásának 24 órán belül bejelenti. Pl. valaki kocsin megy az erdőben és eltö-

Szabóly János

rik a kocsirud. Ha ennek pótlására az erdőből fát vág ki, ez egyszé-
ként erdei kihágás lenne. De ha ezt a tényt az említett módon azon-
nal bejelenti, akkor csupán az okozott kárt tartozik megtéríteni.

2./ Nem lehet büntetni legeltetési kihágás miatt azt sem, aki i-
gazolja, hogy a legelő állat közvetlenül fenyegető veszély elől me-
nekült az erdőbe. Pl. az erdő mellett legelő állatok gépkocsitól, pus-
kalövéstől, villámcsapástól megijednek és az erdőben keresnek mene-
déket.

10./ Olyan erdőterületeket, amelyek az erdei kihágások fokozott
mértékben büntetendőek, / 260 §. / szigorítottan védett területnek ne-
vezük. - Az eljárást hivatalból kell megindítani.

- Ilyen védett területek:
- a./ véderdők,
 - b./ természetvédelmi területek,
 - c./ közérdekű erdőtelepítések,
 - d./ gazdasági fásítások.

11./ Azokat az erdőket, / 5. §. / amelyek kőgörgöttek, kő vagy föld-
omlás, talajcsuszás elhárítására, vizmosás vagy homokfúvás keletkeze-
sének és továbbterjedésének megakadályozására szolgál és a káros
szerek ellen védelmet nyújt,

amely elpusztulása az alantabb fekvő vagy szomszédos területek
termőképességét, források vízbőségét és mindennemű tereptárgy bizton-
ságát veszélyeztetné, / épület, ipartelep, vasút /
amelyet a mellette levő kórház vagy gyógyintézet érdekében fenn
kell tartani, véderdőnek nevezzük.

12./ Természetvédelmi terület: 212. §. a-e.

- a./ a természetnek olyan alakulatai, amelyekhez történelmi ese-
mény emléke vagy hagyomány fűződik,
- b./ a természetnek olyan alakulatai, amelyek tudományos szempont-
ból értékesek / hegy, szikla, barlang, forrás, tó, egyes fák, facsoportok
stb. /
- c./ olyan tájak, amelyek szépségükkel / turistáskodás, idegenfor-
galom / vagy testedzés szempontjából különösen értékesek,
- d./ azon vadon tenyésző állat és növényfajok, amelyek a kipusz-
tulással szemben oltalomra érdemesek,
- e./ források és patakok vize, amelyek a vadon tenyésző állatok
számára nélkülözhetetlen,

13./ Közérdekű erdőtelepítés olyan területek, amelyek az ál-
lam tekintetbe véve a közösség érdekeit is / fatermelés előmozdítása
egészségügyi viszonyok, mezőgazdasági célokra alkalmatlan területek
felhasználása / az erdőtelepítésre parancsot ad. 260. §.

14./ Az 1923. XIX. t. c., amely a gazdasági fásításokat célozza / 1. §. /
a magyar Alföldre vonatkozik és az ottani egészségügyi viszonyok
megjavítása érdekében, továbbá a lakosság faszükségletének fedezése
céljából hozták. Az Alföldön levő vármegyék és városok kötelesek te-
rületeiken tervezési elosztással facsoportokat, és fasorokat létesí-
teni.

15./ Közhasználatu erdőterület alatt / 264. §. / olyan állami vagy vá-
rosi erdőket értünk, amelyekben a turistáskodás, pihenés, kirándulás,
füre való lefekvés kár okozása nélkül meg van engedve. Ilyen erdő pl.
Budapesten a Hűvösvölgy.

16./ Erdőhöz tartozó egyéb területek alatt / 13. 14. §. / nagyobb er-
dőgazdaságokban a tulajdonos és az erdőgazdasági személyzete részé-
re szükséges mezőgazdasági földek, lakóházak, erdészlak, erdőórház / és

Szabóly János

az azokhoz tartozó kertek, továbbá a vadtenyésztés céljaira kijelölt területeket értjük.

17./ Az erdei kihágások kétféleképpen üldözendők: /264. §./

- a./ hivatalból,
- b./ magánindítványra.

18./ A hivatalból üldözendő erdei kihágások: /264. §./

- a./ Az összes erdei veszélyes cselekmények,
- b./ A szigorítottan védett területeken elkövetett erdei kártételek.
- c./ Az "egvéb" erdei cselekmények,
- d./ Közhasználatu területen ha valaki:
 - 1./ szemetel,
 - 2./ ha valaki a forrás, tó, patak vizét beszennyezi, vagy a forrásba ételt, vagy italneműt helyez.

19./ Az erdei kihágásokat ha az okozott kár 40 P-értéket meg nem halad, akkor a feljelentés a községi előljáróságnál is megtehető. Ha ellenben az okozott kár a 40 P-t meghaladja, de a 100 P-tul nem lépi a fészolgabironál/rendőrkapitánynál/ kell a feljebbentést megtenni.

20./ Erdei kihágások /271. §./ A büntető eljárás megindítása a cselekmény elkövetése napjától számított két év alatt évül el.

21./ 261. §. 1./ Ha valaki olyan cselekményt követ el, hogy az okozott kár a 100 P-t meghaladja, akkor az már nem erdei kihágás, hanem a Btkv. szerint büntetendő s pedig:

- a./ 100 - 200 P.-ig mint vétség, a írásbírósig által,
 - b./ 200 P. felül mint bűntett, a törvényszék által.
- 2./ Tekintet nélkül a lopott dolog értékére büntetést képez az erdei lopás, ha az a 100 P-t nem is haladja meg akkor, ha
- a./ valaki erdőből álló vagy döntött fát, faanyagot vagy egyéb növényt, erdei terméket, talajalkatrészt, előkészített fát; általában bármilyen erdei terméket,
 - b./ valaki az erdőhöz tartozó egyéb területen termelt mezőgazdasági vagy kertészeti terményt, hangyababot, vagy petét ellop vagy a lopást megkísérli.

és olyan körülmények fognak fenn, amelynél fogva a lopás a " Büntetőtörvénykönyv" szerint értékre való tekintet nélkül bűntettet képez. Btk. 336. §. 5, 6, 7, 8, 9, 10 p., az 1930. III. t. c. 75. §. -a akkor csupán, ha a tettes lövegvert viselt; és a Btk. 338. §. /

V A D Á S Z A T I T Ö R V É N Y

/:1883. III. t. c.:/

1. §. /A vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka.

2. §. /Saját földbirtokán a tulajdonos vagy az akinek ez jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot az ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az:

- 1./ egy tagban, egy összefüggésben álló részekben legalább 200

holdra terjed, holdját 1600 négyszögöllel számítva, habár több határban fekszik vagy utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok által hasítottik is; vagy ha a földbirtok

2./200 holdnál kisebb ugyan, de kertileg műveltetik és kerítéssel vagy árkolattal el van zárva, belső telket, szőlőt vagy állandó szigeteket képez.

3./az egy tagban legalább - holdját 1600 négyszögöllel számított 50 holdat tevő földbirtokok tulajdonosai összefüggésben levő földjeikre nézve a vadászati jog gyakorlására egyesülhetnek, amennyiben az egyesített területek a 200-1600 négyszögöllel számított holdat megütik.

10.§./A tilalmi időszakban, az első tizennégy napot kivéve, vadat általában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik, ilyet árulni, venni, szállítani, vagy nyilvános helyiségben étlapra jegyezni nem szabad.

13.§./Ragadozó vagy kártékony állatokat, úgy mint: medvét, farkast, rókát, hiúz, vadmacskát, nyestet, vaddisznót, borzot, tengerinyulat, hörcsögöt, ürget, görényt, menyétet, nyusztot, vidrát saját területén a birtokos bármikor elpusztíthatja, azon esetben is, ha a vadászat bérbe van adva; ha azonban a pusztítást vadászatiilag hajtókkal vagy bármilyen vadász-ebekkel akarja végbevitni, ebben az esetben a bérlő beleegyezését tartozik kieszközölni.

Oly vidékeken, hol a vaddisznók nagyobb mérvű károkat okoznak, a vadászterületek tulajdonosai, bérlői kötelesek az érintett kártékony vadakat elpusztítani.

14.§./A vadászati területen talált házimacskát és kóbor ebeket a vadászatra jogosított elpusztíthatja.

15.§./Szabad időben is tilos minden szőrmés vagy szárnyas hasznos vadat törökkel, hálókkel, hurkokkal elfogni vagy megölni, különösen tuzokokat ölmos eső alkalmával behajtani vagy agyonverni. Kivételt képeznek a fenyves madarak, melyeket hurkokkal és leppel fogni szabad időben is megengedett. Tenyésztés céljából a befogás csak a vadászat tulajdonosai, bérlői vagy azok szakértő megbízottai részére engedtetik meg.

16.§./A vadászat csak lőfegyverrel vagy lőháton bármilyen vadászebek használatával gyakorolható.

A vadászat gyakorlása közben a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban okozott minden kárért a vadászatot gyakorlók teljes kárpótlással tartoznak.

A vadászatra jogosítottakon kívül senkinek sem szabad a vadászati területre bármi fajú ebeket bocsátani; kivéve a nyájőrök, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függesztetni, mely első lábaik térdéin alul 3 centiméter távolságra lóg alá.

17.§./A sebzett vadat idegen területen üzni nem szabad. Aki saját területén általa meglőtt azonban idegen vadászterületen elesett vadat onnan a tulajdonos/:bérlő:/engedélme nélkül elvisz, nem vadászati kihágást, hanem idegen ingó dolog jogtalan elcsajátításának vétségét követi el.

18.§./Kerítéssel kellőleg elzárt olyan helyeken, melyeken a vad ki nem válthat, a tulajdonos vagy vadászati bérlő a vadászatot minden időben gyakorolhatja és megengedheti.

VADÁSZATI KIHÁGÁSOK.

/:egyszerű kihágások:/

26.§./Ki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbe van adva, a haszonbérlőnek engedélye nélkül vadász.

28. §. /Ha a haszonbérbe adott vadászati téren a tulajdonos, a haszonbérlet, vagy azt aki ennek engedélyével vadász, megtagadja, vagy a vadászatban akadályozza.

30. §. /Ki a hasznos vadak fiait elfogja, a madarak fészkeit elrombolja, tojásait elszedi.

32. §. /Aki ebét szándékosan ránézve tilos vadászati térre viszi, ugyszintén az is, aki a nyájörző ebekre vonatkozó intézkedés ellen vet.

Minősített vadászati kihágások:

22. §. /Ha az orvadászat éjjel vagy kerített helyen, vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvadász álcázva avagy másnéven ismeretlenné téve találtatik, vagy ha nevét eltagadja avagy álnevével azt, ki tetten kapja, félre vezetni igyekszik, vagy azt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog vagy erőszakot használ.
Azonfelül, ha a cselekménye a Btkv-ben ütközik, a büntvádi eljárás külön megindítandó.

29. §. /Aki tiltott időben vadász.

31. §. /Aki tiltott időben hasznos vadat lő árul vagy vesz.

A minősített vadászati kihágások hivatalból üldözendők.

46. §. /A vadászati kihágások büntetethősége elévül, ha azt a tett elkövetése napjától számított 3 hó alatt nem jelentik fel, legyen a kihágás akár magánindítványra, akár hivatalból üldözendő.

VADÁSZATI TILALMI IDŐK:

/:38*500/1933.számú F.M.r.:/

1. §. /Az általános vadászati tilalom jan. 1. napjától jul. 31. napjáig bezárólag tart, mely idő alatt hajtókutyaikkal/kopó, tacsó, agár vagy egyéb hajzó ebbel/ egyáltalán nem szabad vadászni.

Az általános vadászati idő tilalmi idején is szabad kóbor ebekkel kotorek munkát végeztetni, vizslával, valamint pórázon eresztett vérebbel és friss disznó/medve/nyomra eresztett disznós kutyaival vadászni.

Tekintet nélkül az általános vadászati tilalom idejére - tilos vadászni:

a. /Szarvasbikára nov. 1.-aug. 31. szarvastehénre és szarvas borjura febr. 16.-szept. hó 30.-ig.

b. /Dámbikára dec. hó 1. napjától aug. 15. napjáig bezárólag, dántehénre és damborjura febr. hó 16. napjától szept. hó 15. napjáig bezárólag.

c. /Ózbakra október 1. napjától apr. hó 30.-ig, őzsutára jan. hó 1. napjától okt. 15.-ig bezárólag, őzgidára minden időben.

d. /Zergére dec. 1. napjától jul. 31. napjáig bezárólag, Zergegidára minden időben.

f. /Mezei nyulra febr. 1. napjától aug. 31. napjáig bezárólag.
g. /Siket és nyírdfajd kakasra jun. 1. napjától márc. 31. napjáig bezárólag, mindkét faj tojóra és jércére minden időben.

h. /Császár madárra nov. 1.-napjától aug. 15. napjáig bezárólag.

i. /Tuzok kakasra jun. 1.-napjától márc. utolsó napjáig bezárólag, tojóra és jércére minden időben.

j. /Fácán kakasra febr. hó 1.-től szept. hó 15.-ig és fácán tyukra febr. hó 1.-től okt. 15.-ig bezárólag.

k. /Fogolyra és fűrjre és harisra jan. 1. napjától jul. 31. napjáig bezárólag.

l. /Erdei szalonkára apr. 16. napjától aug. 15. napjáig bezárólag, tavaszal csak a lešen húzó szalonkára szabad vadászni.

8.
m./Nyári ludra és tókés kacsára márc.1 napjától jun.30 napjáig bezárólag.

n./Egyéb vízi madárra ápr.16 napjától jun.30 napjáig bezárólag, gémekekre csak halas tavaknál szabad vadászni.

o./Vándor sólyomra, kerecsen sólyomra és hollóra márc.16. napjától jun.15. napjáig bezárólag.

p./Házi galambra, éneklő madárra, valamint a kis és nagykócsagra, kanalas gemre, üstökös gemre, batlárra, vagy ibiszre reznek-tuzokra, gólya töcsre, gulipánra, vagy godára és ugartyukra, továbbá bibirc, kis vércsére, vörös vércsére, kék vércsére, az egerészó ölyvre a baglyok minden fajára és a sirályra, minden időben.

Barát keselyű, farkó keselyű, kígyász ölyv, darázs ölyv, szirti sas, réti sas, ráró/halász/sas, mint ritka ragadozó madarak csak a F.M. engedélye alapján lehetők, a réti sas és a ráró csak halas tavaknál.

A tilalmi idők alatt sem a vadak fiai, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni vagy tojásaikat elszedni tilos. A m.kir. F.M. madarak tojásának kizárólag vadtenyésztés céljából gyűjtését megengedheti. Ilyen gyűjtésre vadászati jog bérlője a bérbeadó hozzájárulásának igazolásával kaphat engedélyt.

2.§./Az 1.§.n. és p. pontjában meghatározott vadászati tilalom nem terjed ki és tiltott időszak alatt is, szabad vadászni a seregélyben vonuló vadludakra és vadkacsákra, héjjákra, réti héjjára, gatyó ölyvre, továbbá a szarkákra, szajkóra, varjakra, vércsére és a közönséges seregélyre, a közönséges seregélyre azonban csak szőlőben és gyümölcsösben.

3.§./Hasznos vadra fényező alkalmazásával minden időben tilos vadászni. Szarvast, dömöt, muflont, és őzet csak golyóval szabad lőni. Ez utóbbi vadakra még a kegyelem lövést is csak golyóval szabad adni.

4.§./Hajtókkal hasznos vadra kivéve a vízi madarat április 16. napjától jul.30 napjáig bezárólag tilos vadászni.

PEGYVER ÉS VADÁSZATI ILLETÉK:

1.§./Vadászni csupán vadászejegy birtokában szabad.

V a d á s z i e j e g y i l l e t é k e.

2-§./:

a./Az egész vadászati évre kiállított vadászejegy illetéke 30 arany pengő.

b./A 30 naponál nem hosszabb időtartamra kiállított vadászejegy illetéke 6 arany pengő.

c./A vadászterületek tulajdonosainak vagy bérlőinek szolgálatban álló vadászcselédék, valamint a vadak gondozásával és a vadászterületek őrzésével megbízott alkalmazottak részére az egész vadászati évre kiállított vadászejegy illetéke 3 arany pengő.

3.§./A vadászati év minden év augusztus hó 1. napján kezdődik és a következő év julius hó 31. napján végződik.

4.§./Illetékmentes vadászejegyre igényt tarthatnak:

a./Az államfő;

b./az idegen államok diplomáciai képviselői és konzulai, valamint a követségek és konzulátusok személyzetének tagjai, viszonosság esetében, ha nem magyar állampolgárok, maguk vadászterületnek nem tulajdonosai vagy bérlői és hivatali minőségüket hatósági bizonyítvánnyal igazolják;

c./mező-szőlő örök, erdőgazdagságnál alkalmazott csőszök, pásztorok, és erdőkerülők;

d./Hatóság által felelőskötött erdőtisztek, erdőőrök, a kir. erdőfelügyelőség személyzete és a földművelésügyi minisztériumban alkalmazott központi erdészeti tisztviselők;

9.

es/az erdőtisztai főiskola, az erdőőri és vadőri szakiskolák hallgatói, csupán a tanulmányi időtartamára.

f./a c, és d, alatt felsoroltakat az illetékmentes vadászjegy csak azon a területen való vadászatra jogosítja fel amelyen alkalmazva vannak. Másterületen csak illetékköteles vadászjegy birtokában vadászhatnak.

5.§./ Vadászjegyet az is köteles váltani, aki lőháton és kutyákkal vadászik.

Azok, akik hivatalos vadászaton meghívásra vesznek részt, csupán erre a vadászatra vadászjegyet szerezni nem tartoznak. Ilyen esetben a vadászati vezetőjétől kapott írásbeli meghívással igazolják magukat.

21.§./Ellenőrzésre az állami csendőrök, rendőrök, törvényhatósági és városi vagy községi közbiztonsági közegek, valamint a pénzügyőrök kötelesek a vadászjegy tulajdonosai, haszonbérlői, azok gazdatisztjei és az erdők, szőlők, mezők felügyeletével megbízott személyek pedig jogosultak azokat, akik lőfegyverrel vagy lőháton kutyákkal vadásznak, a vadászjegy felmutatására felszólítani.

A felszólított vadászjegyet előmutatni és a felszólításra jogosult személy kívánságára a vadászjegyben megnevezetttel való azonosságát igazolni tartozik.

Ha a felszólított a vadászjegyet bármilyen okból felmutatni nem tudná, vagy a vadászjegyben megnevezetttel való azonosságát igazolni nem képes, a vadászást köteles azonnal abbahagyni és ha a felszólító előtt ismeretlen, annak kívánságára alkalmas zálogot adni, amennyiben pedig ez nem történik meg, köteles a felszólítót a legközelebbi községi előljáráshoz követni abból a célból, hogy kiderítse kideríthető legyen.

K i h á g á s o k.

22.§./a, akinek van ugyan vadászjegye, azonban azt a felhívásra fel nem mutatja, valamint az a ki olyan fegyverrel vadászik, amely vadászjegyenek fegyverigazolványába nincs felvéve.

b./az aki felhívásra a vadászjegyet felmutatni nem tudja, /: nincs nála: / s ennek dacára a vadászást abba nem hagyja, aki a felmutatott vadászjegyben megnevezetttel való azonosságát igazolni nem tudja, sem zálogot nem ad, s a felszólítót a legközelebbi előljáráshoz követni nem akarja, végül, aki hamis nevet vagy lakást mond be;

c./aki saját nevére kiállított vadászjegyet használat végett másnak adja át;

aki más nevére szóló vadászjegyet használ;

aki a lejárta vadászjegy felhasználásával vadászik;

aki vadászik annélkül, hogy vadászjegyet váltott volna;

aki hamisított vadászjeggyel vadászik.

d./aki a vadászjegy kiadása céljából a hatósághoz intézett bejelentésében, vagy a hatóság részéről hozzáintézettkérdésre azért, hogy az illeték a törvényesnél kisebb mértékben állapíttassék meg, vagy hogy illetékmentes vadászjegyet nyerjen el, tudva valótlan tényről állít.

Ha a vadászó személy, az ellenőrzésre kötelezett, vagy jogosult egyénnek fegyverrel, vagy azzal való fenyegetéssel áll ellent, vagy más a büntetőtörvénykönyvben tiltott cselekményt is követ el, akkor büntető eljárás alá vonandó.

23.§./Adócsalás: Aki a 22.§. c, és d., pontjaiban felsorolt büntetendő cselekményekért vagy egyszerű megbüntettetvén, a büntető határozat keltétől számított 3 éven belül az ott felsorolt büntetendő cselekmények valamelyikét újra elköveti.

25.§./Büntethetőség: A jelen rendelet 22.§.-ban felsorolt kihágások büntethetősége az elkövetéstől számított 1 év alatt évül el.

H A L Á S Z - T Ö R V É N Y

H.T.1.2.§§./A halászat joga a földtulajdon elválaszthatatlan tartozéka és a mindenkori parttulajdonost illeti meg.

Árvizek kiöntésekor a halászati jog azokat a birtokosokat illeti meg, ikinok területét az árvíz elborítja.

Hn.2.§./Hasznos vízi állatok: a./ Halak,
b./ Hékok,
c./ békák és a...
d./ pisztrák.

H.T.13.14.§§./Halászás szempontjából: a./ nyílt és
b./ zárt vizek vannak.

H.T.14.§. } Nyílt vizeknek tekintendők általában a folyók, pata-
V.r.6.§. } kok és nagyobb tavak, melyek más haltartó vizekkel is
összeköttetésben állnak.

H.T.13.§./Zárt vizek alatt általában érteni kell:
a./ a mesterséges halastavakat, még akkor is, ha ma-
las vízzel összeköttetésben állnak, ha - áradás mentesen,
b./ egy vagy több birtokos földtulajdonon levő álló
vizei, melyek más vízzel összeköttetésben nincsenek.

H.T.8.10.§§. } Aki halászni akar, akár zárt, akár nyílt vizből,
Hn.7.§. } az tartozik halászszyegyet váltani és azt halá-
szás közben magánál tartani s azt az ellenőrző közegeknek felmutatni.
A halászszyegy egy magában a halfogásnak semmiféle módjára nem jo-
gosít.

H.T.9.§./Az állami esend-és rendőrök, valamint a pénzügyőrök kö-
telesek; a halászati jog tulajdonosai, haszonbérleti és alkalmazottjai,
valamint az erdők, szőlők, mezők és gátak felügyeletével megbízott sze-
néylek pedig jogosítva vannak azokat, akik halászati eszközökkel vizek
partjain járnak, a halászszyegy előmutatására felszólítani.

Ezen felszólításra a halász a halászszyegyet előmutatni köteles;
aki pedig ezt bármely okból el nem mutatja, tartozik a halászszyeggel
azonnal felhagyni, és ha ismeretlen, a felszólító kiváratára akár nevét
és lakását megmondani, a célból, hogy ezeknek bizonyítására szorítható
legyen, alkalmas zálogot adni, akár a felszólítót a legközelebbi köz-
ségi előljáráshoz követni, hogy kilőte ottan kideríttessék.

H.T.8.§. } A halászszyegyet az elsőfoku közigazgatás-
V.r.6.és 10.§§. } hatóság állítja ki és érvénye mindig csak
egy évre terjed. / május 1-től a következő év április 30.-ig. /
A halászszyegy változásáért illetéket kell fizetni. Ez szemé-
lyenként 5 P.

Segédszemélyzet és munkások részére személyenként 1 P.
Harminc napra érvényes halászszyegy illetéke személyenként 2 P.

Hn.23.§./Megkülönböztetűri:
a./ hivatásos halászt / halász társulatot / aki a ha-
lászásból él.
b./ nem hivatásos halászt, akinek a halászás csupán
időtöltés, vagy szórakozás.

V.r.20-23.§./A halászat védelmének célja:
1./ Hasznos halak típusztulását megakadályozni,
2./ s azok szaporodását / ivását / előmozdítani.

A törvény e célból: a./ általános és
b./ részleges tilalmi időt szab meg.

A tilalmi idők azonban csak a nyílt vizekre vonatkoznak. Zárt vizekben a tulajdonos bármilyen időben is bármikor foghat halat. E rendelkezés oka az, hogy míg a zárt vízben a tulajdonos saját hal állományát pusztítja, addig nyílt vizekben már a köznek is árt.

T I L A L M I I D Ő K:

Általános tilalmi idő: tart április 20-tól május 31.-ig. Ezen idő alatt nyílt vízből halat fogni egyáltalán nem szabad.

Részleges tilalmi idő: 1./ Sebes pisztráng: X/1-I/15.-ig.
2./ Szivárványos " " III/1-IV/30.-ig.
3./ Rák.- ra X/15-VI/ 1.-ig.

A tilalmi idő alatt fogott,ugyszintén az olyan rákot is, amelynek hossza szentől a kiegyenesített fark végéig mérve 9 cm.-t nem ér el a vízbe vissza kell bocsájtani.

A közismert Csukára, amely rablóhal, tiltó rendelkezések nincsenek.

V.R.23.§./A tilalmi időkön kívül a törvény még meghatározza a halászható halfajták hosszát és súlyát is.

Nyílt vízből, halászati idő alatt is csak akkor szabad az alább felsorolt faju halat kifogni ha méreteük legalább is a következő:

a./ fogassüllőt, ha hossza	30 cm.,	vagy súlya	25 dkg.
b./ kecsege	"	"	"	25 "
c./ márna	"	"	"	20 "
d./ ponty	"	"	"	40 "
e./ pisztráng	"	"	"	15 "
f./ rák	"	"	"	"

A piaci ellenőrzés alkalmával a súlyban mutatkozó eltérés csak akkor kifogásolható, ha az 10 %-nál nagyobb.

A hal hosszát órra hegyétől a farkuszó végéig kell mérni.-

A fel nem sorolt más halfajokat méretre való tekintet nélkül bármikor szabad szállítani és eladni

V.r.25.§./Az általános halászati tilalom ideje alatt a legkisebb méreten aluli, avagy zárt vízből származó halaknak és rákoknak a szállításához az illetékes község elöljáróságtól nyert bizonyítvány kell, amely a halak származását igazolja.-

H.n.9.§. } Halászni csak akkor lehet, ha valaki;

V.r.32.§. }

- érvényes halászejeggyel és
- halászati joggal rendelkezik.

A törvény azonban még az ilyen esetekben is tiltott bizonyos halászási módokat

T i l t o t t f o g á s m ó d o k:

- elkábitó szer,
- maszlag,
- mérgező, /mergezett csalit, oltatlan mész, méreg fű./
- robbantás, /dinamit /
- víznek a lécsapolása,
- vizszakaszok eldugaszolása,
- lőfegyverrel,
- szigony, dárdá,
- egyéb szuro szerszámmal való halászás.

H a l á s z á t i k i h á g á s t e l l e h e t k ö v e t n i ;

- halászejeggyel,
- tiltott halászati eszközökkel és módokkal,
- halászati jog nélkül,
- egyéb módok,
- tilalmi idő alatt vagy méreten aluli halfogással.

H a l á s z e g g y e l e l k ö v e t h e t ő k i h á g á s o k:

H.n.20,21.§.

Aki:

- a./ halászszejgy nélkül,
- b./ lejárt halászszejgyel,
- c./ más nevére szóló halászszejgyel,
- d./ hamisított halászszejgyel halászik,
- e./ halászszejgyét másnak használatra átadja,
- f./ halászszejgyét halászás közben nem tartja magánál,
- g./ halászszejgyét az ellenőrzésre kötelezett és jogosított egyénnek/ csendőr, halór / felszólítás ellenére meg - nem mutatja.

H.n. 9. §./ T i l t o t t halászási eszközök:

Ha valaki halászszejgyel és halászási joggal is rendelkezik, ugyan, de a halászásra:

- a./ olyan állandó halfogó készüléket alkalmaz, mely a vízszelvény felénél többet elzár;
- b./ gátak, zsilipektől felfelé és lefelé 30 m-re nyelésekön kívül más eszközzel halászik.

H a l á s z á t i jog nélkül elkövethető kihágások:

H.n. 23. §./ a./ aki idegen területen halászik,

- b./ aki idegen parton fogásra kész állapotban levő halászó eszközzel jár, vagy így vízen közlekedik,
- c./ ilyen eszközt a parton vagy víznyílvon tart.

Tilalmi idő és méretek be nem tartása:

H.n. 22. §./ a./ aki tilalmi idő alatt halat fog,

- b./ aki a méreten aluli kifogott halakat az anyavízbe vissza nem bocsájtja,
- c./ aki méreten aluli halat áruba bocsájt.

E g y é b m ö d ö n elkövethető kihágások:

H.t. 2. §./ a./ árviz kiöntéséből a halaknak a mederbe való

H.n. 22, visszatarását szándékosan akadályozza,

23, 24, b./ aki a halászási kihágáson tettenérvől veszélyesen fenyegeti, vagy ellene erőszakot használ,

25. §. ha cselekménye Btk-ben nem ütközik,

c./ aki magát felismerhetetlenné teszi s úgy halászik/álcázza magát,

d./ aki a halászási jogosítottakat akadályozza,

e./ halászási jeleket megrongálja, bemocskolja, át-

helyezi, f./ kiméleti tereken halászik, vadászik, békát fog, fürdik, csónakázik, állatt vízbe hajt, általában amivel a halak ivását megzavarja.

V.r. 14. §./ K i m é l e t i t é r a l a t t: Olyan területeket értünk ahol a halak szaporodnak. Ezeket a helyeket olyan táblával jelölik meg, melyen egy hal alakja van festve és alatta "Kiméleti tér" felírás látható.

Ha valaki ilyen területen vadászik, az is halászási kihágást követ el.

H.n. 13. §./ A halászási jogosított a halak védelme érdekében elpusztíthatja:

A vidrát, a vára-nyestet, szonttörő sást, halászó sást, szárcsa, buvárfajók, gém, vadnyca, vadludakat még akkor is, ha vadászási joga nincs.

Az elpusztítást azonban lőfegyver nélkül végezheti csak. Az elpusztított/elfogott/ vad tulajdonjoga azonban ilyen esetekben is a vadászási terület tulajdonosát illeti.

H.N. 23. §./ H a l á s z á s o s halász által elkövetett kihágások miatt a feljelentésben mindig fel kell tüntetni, hogy a kihágást hivatásos halász/ követte -e el, mert azt szigorúbban büntetik.

A HÁZALÓ KERESKEDEÉS.

1.4.6. } Ez alatt az árukkal községről-községre, házról-házra,
8.13.§§. } járva állandó üzlethelyiség nélkül folytatott keres-
kedést értjük. Erre engedélyt az alispán ad. Ez személyre szól, másra át
nem ruházható és csak az abban megjelölt árukat szabad árusítani. Ezt
az engedélyt minden házaló magával hordani köteles. Csak egy segédet
alkalmazhat engedéllyel. Engedélyét a községi előljárással látta-
moztatni kell.

H í v a t a l b ó l üldözendő kihágást követ el és a főszol-
gábirónak feljelentendő:

- 1./aki engedély nélkül vagy más nevére szóló engedéllyel házal;
- 2./aki oly áruval házal, mely az engedélyben feltüntetve nincsen;
- 3./aki házalási engedélyt másnak átengedi;
- 4./aki a házalás megkezdése előtt a községi előljárásnál nem jelentkezik;
- 5./aki határszéli járásban külön engedély nélkül házal;
- 6./aki engedély nélkül segédet alkalmaz;
- 7./aki a házalásnál engedély nélkül kocsit vagy állatot használ.

A házaló jövedéki kihágást követ el, ha árukat kisorsolja, vagy ha állami egyedárusági cikkekkel, italokkal, sorsjegyekkel, részjegyekkel, ásványolajokkal, ha le nem bélyegzett belföldi vagy pedig külföldi áruval, végül ha képekkel házal. - A Szat. - 312/c. alp. - nak 1 bek. szerint azt " aki házalási engedély nélkül házal, vagy a házalási szabály rendelkezéseit áthágja " el kell fogni és az illetékes hatóságnak átadni. -

V I Z R E N D Ő R I I N T É Z K E D É S E K:

143 és } A vízfolyásoknak akadályozása, valamint medrek, partok,
144§§. } árvédelmi töltések és vízműveknek megrongálása tiltva
van. } Kihágást követ el:

- 1./aki a víz medrébe oly szilárd tárgyakat dob, melyek annak mélységét csökkentik, iszaplerakódásra vagy zátonyképződésre okot szolgáltat;
- 2./aki a vízmedrek partszéleéhez szabályrendeletileg megállapított távolságnál közelebb fát vagy bokrot ültet;
- 3./aki a védtöltést beássa, átszurja, levágja, kivölgyeli, róla gyepet szed, abba cöveket, rudakat, vagy egyéb tárgyakat bever;
- 4./aki a védtöltés, vagy a hozzátartozó padkák testébe és lejtőinek lábvonalához hat méternél közelebb fát vagy bokrot ültet, kerítést felállít;
- 5./aki a védtöltés lábvonalához 10 méternél közelebb földet ás, 5 méternél közelebb szánt, vagy a járás-kelest ennél szűkebb tere szorítja;
- 6./aki védtöltésen vagy vízmedreken keresztül, az e célra kijelölt átjáróhelyeken kívül szekerez, lovagol, vagy marhát hajt át;
- 7./aki a vízmércéket és az átjárókon a korlátokat rongálja;
- 8./aki a védtöltés tulajdonosának engedélye nélkül a védtöltés és padkák koronájára vagy lejtőire tömeges tárgyakat rak le;
- 9./aki a védtöltésen segeltet, szekerez, lovagol vagy marhát hajt;
- 10./aki a vizeket árvalmas anyaggal megfertőzi;
- 11./aki a medert és annak partjait és a töltéseket jókarban nem tartja;
- 12./aki a tervére esz átjárókat, hidakat, vagy átereszeket fel nem építi vagy azokat jókarban nem tartja;
- 13./az a part vagy federbirtokos aki a tutajozható és hajozható folyókon a vontatásra és a kikötésre valamint a vízhezférésre vonatkozó szolgálmak gyakorlását meg nem engedi vagy akadályozza; -

18. Aki nem cseléd minőségben gazdasági munka teljesítésére szerződik, a községi előljáróság által kiállított munkásigazolvánnyal kell bírnia. A szerződést írásban kell megkötöni.

Hivatalból üldözendő kihágást követ el és a főszolgabírónak feljelentendő:

62§. 1./aki munkahelyén igazolatlanul meg nem jelent vagy a munkahelyről jogtalanul eltávozott, vagy a megkezdett munkát szándékosan rosszul teljesíti,

2./a munkás, ha a vállalt munkát elővezetés után sem kezdi meg vagy nem folytatja,

32§. 3./aki a munkások munkabéret élelmezési járandóságát szesz italokkal vagy árucikkekkel egészben vagy részben megváltja, bármilyen utálvánnyal fizet vagy a munkásokat arra kötelezi, hogy élelmi, élvezeti, ruházati cikkeiket, eszközeiket a munkaadónál vagy az általa kijelölt egyénnél vásárolják meg vagy a munkásoknak adott előleg után kamatot szed, az előlegről váltót vesz vagy a termés biztosítási díját a munkások béréből levonja;

64§. 4./az a munkás aki munkásigazolvány nélkül szegődik el vagy aki munkásigazolványát a munkaszerződés felbontásának bejegyzése végett a munkaadónak nem adja át vagy egy időben több munkaadóhoz szegődik el. - Ez utóbbi esetben ott köteles dolgozni ahol előbb szerződött;

5./aki a más által elszerződött munkást vagy napszámot - az elszerződést tudva - az elszerződés idejére felfogad vagy előnyösebb ígéretet által elcsábítani törekszik avagy a munkás-igazolványt zálogba veszi vagy arra hitelez, aki a munkásokat szabad akaratuk érvényesítésében akadályozza, a munkások között álhireket terjeszt, pénzt gyűjt, a szerződött munkásokkal összejöveteleket tart, ily célra helyiségeket enged át, ily összejöveteleken részt vesz, aki a munkásokat arra ösztökéli, hogy munkásigazolványt ne szerezzenek, a szerződés szokásos előírásaitól tartózkodjanak, a szerződést ne teljesítsék, aki a munkásokat megfenyegeti, bántalmazza, aki a szerződést szegő munkást nyilvánosan feldicséri vagy annak javára adományokat gyűjt, továbbá azok akik össze csoportosulnak avégett, hogy a munka megkezdését vagy folytatását megakadályozzák vagy pedig a munkásokat a munka elhagyására bírják. -

Sértett fél indítványára üldözendő kihágások:

1./aki a szerződés megkötését a munkások igazolványába be nem jegyzi, a szerződés egy példányát a munkások megbizottjának át nem adja, a munkaszerződést egyoldánlag jogtalanul felbontja, vagy a munkaszerződést egy vagy több munkással szemben történt jogos felbontás után a többivel szemben jogtalanul felbontja;

2./aki a szerződött munkásokat nem fogadja el, bérüket, járandóságukat pontosan nem fizeti és nem szolgáltatja ki, aki általában szerződésszerű kötelezéseit nem teljesíti;

3./aki a beteg idegen községbeli munkás gyógykezeléséről 8 napig nem gondoskodik;

4./aki a munkások által okozott kár fejében visszatartott munkabér miatt a kár megállapítási eljárást 3 nap alatt nem indítja meg;

5./aki a munkaszünetelése alatt/:pl. rossz időjárás miatt:/ a szerződésben kikötött élelmezési járandóságát a munkaszünetelése alatt ki nem szolgáltatja;

6./a munkások kötelesek rossz időjárás esetén, ha erre a szerződés rendelkezést tartalmaz, a munkaadó által kijelölt más gazdasági munkát is teljesíteni, a felfogadó kívánságára kötelesek munkaigazolványukat átadni, -napkeltétől - napnyugtáig - ha más megállapodás nincsen - dolgozni;/:reggel és délután 1 - 1 félórát, délután 1 óráig szünetelendő:/ akadályozó körülmény esetén a munkaadó által kijelölendő más munkát is teljesíteni;

Ha a napszámos igazolatlanul meg nem jelenik vagy a megkezdett munkát jogtalanul abba hagyja, a munkaadó kérelmére karhatalommal is visszakísérendő.

./.

Mezőrendőri törvény.

17. §. Kéndert és lent áztatni csak a hatóság/:községelöljáróság, Főszolgabírói hivatala/által e célra kijelölt helyeken és megállapított módok mellett szabad.

Az áztatás tilos:

- a./községek belterületén, vagy közvetlen közelében levő vizekben,
- b./azon vizekben, melyek rendszeren ivásra vagy állatok itatására használtak,
- c./valamint azokban a vizekben is a melyekben rendszeres halászat vagy haltenyésztés folyik.

18. §. Legeltetni csak kellő felügyelet mellett szabad. Bekerített helyeken az állatok felvigyázó nélkül is legelhetnek. Vasútak mentén legelő állatokra közbiztonsági szempontból fokozott felügyeletet kell gyakorolni. Közutak árkaiban, padkáin állatokat legeltetni az árkok és padkákat megrongáltatni, feltúrítani tilos.-

31. §. Számát és alkalmazottjainak anyaállataihoz mindenki tetszés szerinti apaállatot használhat. Ha apaállatait párzás végett másoknak is át akarja engedni, azt csak a járási mezőgazdasági bizottság által kiállított igazolvány alapján teheti.-

50. §. Minden birtokos köteles, beisőségekben, majorokban, szőlőkben, gyümölcsösökben és kertekben, - fáit és bokrait a rüggek fakadása előtt a kártékony hernyóktól, hernyófészkektől és lepketojásoktól legkésőbb március hó végéig megtisztítani. Az összegyűjtött hernyófészkeket és hernyó tojásokat el kell égetni.-
A később mutatkozó kártékony hernyók és tömegesen megjelenő cserebogarak, megfelelő módon pusztítandók.-

51. §. Minden birtokos köteles birtoka egész területén a szerep tövist virágzása előtt, az arankát megjelenése után azonnal alkalmas módon irtani.-

Arankás lóhere és lucerna - magokat, termelés céljából forgalomba hozni tilos.

52. §. Az utak mentén és az úttesten a szerep tövist valamint egyéb gyomot és gázt is az útfenntartó: a gyümölcsfákat, kártékony hernyóktól a gyümölcsfa birtokos köteles megtisztítani.

Ha valaki a kártékony állatokat és növényeket a fent meghatározott időben irtani elmulasztja, helyette az irtást a községi előljáróság - a mulasztó költségére köteles végeztetni.-

57. §. Forgalomba hozás céljából; hatósági engedély nélkül tilos a hasznos madarakat elfogni, tojásait elszedni és fészkeiket elrombolni.
Ezen tilalom a lakóházakon levő madárfészkekre nem terjed ki.

59. §. Kirepült méhraját a tulajdonos, ha akérését nyomban 2 napon belül eszközözi, másnak telken még a községi előljáróság közbejötté mellett is keresheti és elfoghatja, azonban tartozik az okozott károkat megtéríteni.-

Ha méhrajt 2 nap alatt nem kereste a raj annak tulajdonosává válik, -akinek birtokán az letelepedik, vagy aki azt 2 napon belül elfogta.-

90. §. A tilosba talált beromfi, ha behajtása nehézségbe ütközik, megölhető. A kóborbékákat és macskákat saját birtokán mindenképpen elpusztíthatja.

K I H Á G Á S O K:

93. §. Ha az okozott kár 60 P-t meg nem haladja sértettfél in-

indítványára üldözendő kihágást követ el:

a./aki gazdasági terményeket gyümölcsös kertből, szőlőből, faiskolából vagy a mezőről lop, ki másnak a földtől el nem választott termékét jogosulatlanul leszedi, levágja vagy ellopja.

Ha azonban tekintet nélkül a dolog értékére a büntető törvénykönyv 336.§.-nak valamely alpontja forog fenn az eset büntetett képez.

Kivétel, ha a gazdasági terményeknek a fent felsorolt helyekről való lopása - bekerített helyről bemászás útján történik, mely esetek kihágást képeznek. Ha a lopott dolog értéke 60 P-t meg nem haladja.

b./aki magán határ-és tilalmi jeleket -jogosulatlanul szándékosan megsemmisít, elvisz más helyre áttesz, megrongál vagy kiás,

c./ki a gazdasági terményeket, fákat és csemetéket vagy gyümölcsöseit jogosulatlanul rongálja, levágja, kitérdeli, legallyazza vagy kiásza,

95.§. Ugyancsak sértett fél indítványára üldözendő:

1./aki jogosulatlanul zálogol,

2./aki bár tulajdonát képező szabadban levő kórót, trágyát, tarlót, avart, nádat, tőzeget olyan helyen meggyújtja, hogy abból másnak kára származhatik és azt felügyelet nélkül hagyja vagy aki másnak hasonló tulajdonán gondatlanságból tüzet idéz elő,

3./aki másnak területén jogosulatlanul legltet,

4./aki másnak földjén jogosulatlanul szekerez vagy azon marhát hajt,

5./aki idegen szántóföldről, rétről, legelőről, kertből, gyümölcsösből vagy szőlőből fűvetmtrágyázó - vagy fűtőanyagot jogosulatlanul szed,

6./aki szántóföldön hátrahagyott mezőgazdasági eszközöket jogosulatlanul használ,

7./aki jogosulatlanul idegen területre megy, azon átjár, amennyiben a felhívásra el nem távozik, amennyiben cselekménye más vagyónak megrongálását nem képezi,

8./aki másnak művelés alatt álló földjére állatokat gondatlanságból bemenni enged vagy betiltott mezei utat használ;

9./aki jogosulatlanul tarlóz vagy hőngesz,

10./aki másnak földjére jogosulatlanul trágyát, csontot, döglött állatot, követ, cserepet és szemetet visz, illetőleg elás, avagy ha másnak földjén gödröt és, vásznat fehérit, ruhát szárít, kendert és lent áztat,

11./aki utak vagy bekerített földek elzárására szolgáló kerítéseket, sorompókat, kapukat és más hasonló készülékeket jogosulatlanul kinyit,-

94.§. Hivatalból üldözendő mezőrendőri kihágások:

1./aki közutakon vagy köztereken levő gazdasági terményeket, fákat, csemetéket vagy gyümölcsöket, jogosulatlanul rongálja, levágja kitérdeli, legallyazza vagy kiásza,

2./aki gazdasági célra szolgáló megfigyelő eszközöket, hatósági jeleket vagy mérnöki jelvényeket, jogosulatlanul megrongál, megsemmisít, elvisz vagy más helyre áttesz,

3./ki a jogos zálogolást megghusítani törekszik,

4./aki mezei közös dűlőutat jogosulatlanul megszakit, másfelé irányít, elszánt vagy megrongál,

5./aki apaállatot tenyésztésgazolvány nélkül, másoknál tenyésztési célokra átenged vagy aki ily állatot másnemű állatokkal együtt közös legelőre hajt,

6./aki a legeltetésre nézve megállapított rendelkezéseket nem tartja meg,

7./aki arankás luczerna - vagy löhere magot terelés céljából forgalomba hoz,

8./aki kendert vagy lent nem a hatóság által kijelölt helyen és megállapított módozatok mellett áztat,

9./aki állatokat felügyelet nélkül legeltet,

10./aki közös vagy községi legelőkön és határokon, hol a nyomozásos gazdálkodás van elfogadva, engedély nélkül külön csordába, csürhébe, vagy méneseiben legeltet,

11./aki községek köztereken vagy utcákon levő szederfákról se-
lyen célra a szederfák megakadályozza, vagy a
lobot fertőzés által használatlaná teszi,

12./aki a káros állatokat, illetőleg növényeket hatósági fi-
gyelmeztetés dacára a kitűzött határidő alatt kitűzött engedély nélkül elszedi,

13./ki a homok, -agyag - kő, -és egyéb gödröket vagy kutakat be-
keríteni a hatóság utasítása ellenére elmulasztja,

14./aki parancsoló szükség nélkül a rabizott állatokat kellő
felügyelet nélkül hagyja,

15./aki hasznos madarakat pusztítja azoknak, fiait és fészkeit
elszedi vagy azokat hatósági engedély nélkül forgalomba hozza,

16./aki a rothadásos méh törzseit, a baj felismerése után, azon-
nal meg nem semmisíti,

17./ki a saját területén bármilyen nemű döglött állatot tudva el-
ásatlanul hagy, vagy bármely területen döglött állatot jogosulatlanul
kiás.

H a t ó s á g i i l l e t é k e s s é g .

102.§. Első fokban:

Kis és nagy-községben, 40 P.-ig a községelöljáróság,
60 P.-ig a járási főszolgabíró.-

Megyei városokban a polgármester, vagy helyettese.

Másodfokban:

A községelöljáróság által hozott ítéletben, a járási
főszolgabíró.-

A járási főszolgabíró ítéletében az alispán.

Megyei városokban a közigazgatási bizottság.

Harmadfokban:

A földművelésügyi miniszter.-

Á L L A T E G É S Z S É G Ü G Y .

5.§./A marhalevél közokirat, amely az arra jegyzet állatra
vonatkozó tulajdonjogot és azt igazolja, hogy a kérdéses állat forgalom-
báhozatalának/:szállításának, átruházásának/:állategészségügyrendőri
szempontból nincsen akadálya.

Ervényes marhalevél csak kincstári bélyeges úrlapon ál-
lítható ki. Az úrlapok benyomott bélyegképpel vannak ellátva.

A marhalevelek után a következő illetékek járnak:

a./minden juh, kecske, továbbá a félévesnél fiatalabb malac
után 10 fillér,

b./minden félévesnél idősebb vagy hizott sertés után 60
fillér,

c./minden kétévesnél fiatalabb ló, szarvasmarha, vagy bivaly
után továbbá korukra való tekintet nélkül minden szamar vagy öszvér u-
tán 60 fillér.

d./minden kétévesnél idősebb ló, szarvasmarha vagy bivaly
után 1.P.

7.§./A marhalevelek kezelése a községek/:városok/:kötelese-
ge.

Nagyközség marhalevélkezelője a községi jegyző, illetve
a községi jegyzők egyike. Körbecsoportosított községek marhalevélkezelő-
je a körjegyző.

12.§./Lovat szamarat, öszvért szarvasmarhát, bivalyt, juhot, kecs-
két és sertést bármely koru is legyen az állat, tulajdonosa marhalevél-
lel köteles ellátni:

a./ha az ilyen állatra vonatkozó tulajdonjogát másra átruház-
za/:eladja, cserébe adja, elajándékozza stb.:/vagy ilyen jogaimen bíró
ítélet alapján tulajdonjogot szerez.

b./ha ilyen állatot tulajdonjog átszállás/:tróklás, hagyomány-
stb./utján megszerez.

c./ha ilyen állatot állatvásárra, állatkiállításra, vagy áll-
latdíjazásra hajt fel vagy szállít.

d./más községbe/:városba/:lábon elhajt,vagy ha bármilyen más közlekedési eszközön/:gépkocsin,kocsin,szekéren,szánon,vizijárművön/: elszállít,

e./vasuton vagy hajón szállít,

f./közfogyasztásra vagy magánfogyasztásra levág.

64.§./Az állatok közötti forgalmára vonatkozó szabályok betartását a cserdórok, pénzügyi hatóságok és a helyi állategészségügyi hatóságok ellenőrzik. A lókat hajtott, a kocsin, gépkocsin, szekéren, szánon vagy vizijárművön, csónakon, dereglán, kompon szállított állatok hajtói, illetve szállítói az említett közrendészeti közegek és a helyi állategészségügyi hatóságok ezzel megbízott közegeknek felhívására kötelesek a hajtott/:szállított/:állatok marhaleveleit és származási bizonyítványait felmutatni vagy pedig igazolni, hogy a hajtás, vagy szállítás marhalevél és származási bizonyítvány nélkül történhetik.

Gépkocsin történő szállításkor a gépkocsi bejelentéséről szóló igazolványt/:57.§.:/és ha a szállítás más község/:város/:területére történik, a forgalmi naplót is fel kell mutatni.

76.§./Ahol közvágóhid, vagy közvágóhely van, szarvasmarhát, sertést, malacot, borjút, bivalyt, barányt, kecskét, gödölyt a helyi közfogyasztásra, szarvasmarhát/:borjút/:és bivalyt/:bivalyborjút/:pedig a helyi magánfogyasztásra is csak a közvágóhidon, illetve a közvágóhelyen szabad levágni.

Ahol lóközvágó hid vagy lóközvágó hely van, lovat, szarvasmarhát és öszvért/:csikót/:vagy a helyi közfogyasztás mint a helyi magánfogyasztás céljából csak a lóközvágóhidon, vagy a lóközvágóhelyen szabad levágni.

82.§./A belföldi fogyasztásra szánt állatok és azok húsának vizsgálata a községek/:városok/:feladata. A külföldi fogyasztásra szánt állatok és azok húsának vizsgálata, csak akkor kötelessége a községnek/:városnak/:ha azt közérdekből maguknak fentartják vagy ha őket erre ugyancsak közérdekből az állategészségügyi rendőri hatóság kötelezi.

97.§./a./a húst hordása közben szájjal érinteni tilos.

b./a hordást végző egyének ruházatuk ama részét és azokat a testrészeit, amelyek a hússal érintkezhetnek, világos színű könnyen mosható lepellettel tartoznak befedni.

c./a húst csak tiszta, lehetőleg horgonybádoggal vagy világos színű könnyen mosható tiszta lepellettel bélelt járművön szabad elszállítani.

d./A járműre rakott húst egész terjedelmében világos színű, mosható tiszta takaróval gondosan le kell takarni és ezen felül az időviszonyok ellen még még vízálló ponyvával is be kell fedni.

e./A bőrben hagyott levágott állatokat/:borjúkat, barányokat/:a bőrből kifejtett hústól gondosan elkülönítve kell szállítani, vagy a letakart hússal, de a vízálló ponyva alá kell helyezni. A húst pokróccal letakarni, vagy a hússal ülni tilos.

f./A hús elhelyezésére és betakarására szolgáló edényeket, tartályokat, takarókat, vagy gyékényeket mindig tisztán kell tartani.

g./Olyan kocsikat melyekből a tartalom kihulhat, vagy kifolyhatik, tilos használni.

h./Olyan anyagokat amelyek a húst beszennyezik, vagy egyéb ként undorítóvá vagy az ember egészségére ártalmassá tehetik, hússal együtt - ugyanazon kocsin, illetve ugyanabban szállítani szintén tilos.

32.§./Az állatvásárokat állatokat csak a nappali órákban természetesen világosság mellett szabad felhajtani.

A jármű elé fogva csak akkor szabad állatokat a vásárra hajtani, ha a vásártéren az egyéb állatok elhelyezésére szükséges helyen felül ugy a jármű, mint a jármű elé fogott állatok elhelyezésére is elég hely van.

A vásárra felhajtott állatokat felügyelet nélkül hagyni tilos. Szilaj állatokat melyeket veszélyt kizáró módon elhelyezni nem lehet, a vásárról el kell távolítani. Rosszindulatú, rugós, barátságos/:állatokat pedig ugy kell a vásáron elhelyezni, hogy az emberek és állatok testi épségét ne veszélyeztessék.

A vásárra vitt kisállatok lábait csak oly módon szabad összekötni, hogy a közlekedés lehetőlegesen ne károsítsa az állatokat. Az olyan tehenszárakat, amelyeknek tögye megtelt, a vásárról való elhajtások előtt meg kell fektetni.

98. §. /Friss/: nem elkészített/: állapotban csak olyan húst/: vért, zsírt, zsi-gert, csontot/: szabad emberi élelemre árusítani, amelyeket a húsvizsgálat során fogyasztásra feltétlenül alkalmasnak találtak, szabályszerűen lebélyegeztek és amely még nem romlott.

A kimért húst csak tiszta irástól vagy nyomtatótástól mentes, használatlan papirosba szabad csomagolni.

Fűszerüzletben friss húst árusítani tilos, azonban fűszerektől légmentesen elkülönítve meg van engedve. Ugyszintén tilos a friss hússal való hízalás is.

108. §. /Állati hullát, vagy hullarészt emberi fogyasztásra felhasználni, értékesíteni, vagy forgalomba hozni tilos. Az ilyen hullákat és hullarészeket, ipari célokra vagy állatok etetésére felhasználható hullarészek kivételével, ártalmatlanná kell tenni.

Az ártalmatlanná tételt annak a községnek, vagy városnak a területén kell foganatosítani, ahol az állat elhullott/: leöltetett/: vagy ahol a hullát vagy hullarészt találták.

109. §. /Az állati hullákat és hullarészeket rendszerint csak a dögtéren szabad elásni.

119. §. Az ebek után adót, kell fizetni. Adómentesen csupán a szopós ebek tarthatók.

A külföldről behozott és az ország területén csak átmenetileg/: ebkiállítás, vadászat, verseny, utazás vagy üdülés ideje alatt/: tartott ebekre az ebadókötelezettség nem terjed ki.

Az ebadó házőrző és pásztor ebek, valamint a mező és erdőőr ebek után ebenkint 1 pengőnél alacsonyabb és 2 pengőnél magasabb, egyéb ebek után pedig 5 pengőnél alacsonyabb nem lehet. /: T. 37. §. :/

A házőrző vagy pásztor ebeknek - bármilyen fajtaú is az eb csak az tekinthető, amelyet vagyon vagy személybiztonság céljából tartanak. Az e címen szükség nélkül tartott ebet azonban az egyéb célból tartott ebnek kell tekinteni.

120. §. /Minden ebet, melyre a z adókötelezettség fennáll, birtokosa az illető adóévre érvényes védjeggyel köteles ellátni.

Városok és községek beltérségén minden eb, az utcsarra/: térre/: továbbá fürdő és nyaralóhelyek területére csak a maráslehetőségét kizáró szájkosárral vagy pórácson vezetve bocsájtható.

Marapós ebet nappal biztos módon meg kell kötni, éjjel pedig csak olyan zárt helyen/: udvarban, majornban, tenyán, kertben/: szabad megkötés nélkül hagyni, ahonnan el nem távozhatik.

Telhervonásra használt ebet a befogás tartamára szájkosárral el kell látni.

Ebet uszítani, kinozni, vagy zaklatni tilos.

121. §. /A községek és városok külső határában felügyelet nélkül járó kóborló ebeket a községi vagy városi mezőőrök, erdőőrök, továbbá a rendőrök és penzügyőrök elpusztítani/: lelőni kötelesek/:

Minden állatbirtokos azonnal köteles bejelenteni, ha hasznos házi állata:

a./a bejelentés kötelezettsége alá tartozó fertőző állat betegségek valamelyikében megbetegedett vagy ha, valamelyikére gyanusa vált,

b./bármely ok következtében elhullott,

c./vagy hasznos házi állatát bármely ok miatt leölte, vagy leölette,

d./fogyasztás céljából húsvizsgáló közbejötté nélkül levágta, vagy levágatta és a levágás után rajta bejelentés kötelezettsége alá tartozó fertőző állatbetegségere utaló elváltozásokat észlel.

A jelen rendelet szempontjából hasznos házi állat alatt lovat, szamarat, őszvért, szarvasmarhát, bivalyt, juhót, kecskét, sertést, barom-

fit/és pedig tyukot,libát,kacsát és pulykát:/ végül a kutyát és macskát kell érteni.

A bejelentés kötelezettsége alá tartozó fertőző állatbetegségek a következők:

- 1./a keleti marhavész,
- 2./a lépfene,
- 3./a sercegő úszók,
- 4./a bivalyvész,
- 5./a vezettség,
- 6./a takonykór,
- 7./a ragadós száj és körömfájás,
- 8./szarvasmarhák ragadós tüdőlobja,
- 9./a juhhimlő,
- 10./a tenyészbenaság,
- 11./az ivarszervi hólyagos kiütés,
- 12./a rühesség,
- 13./a sertés pestis/:sertés vész:/
- 14./a sertésorbán,
- 15./a szarvasmarhák nyílt gumőkórja,
- 16./a baromfi kolera és a baromfi pestis.

321.§./Annak a városnak községnek területére, ahol a veszettséget, vagy veszettség gyanúját kutyán vagy macskán hatóságilag megállapították, az elsőfokú állategészségügyrendőri hatóság, községekben a főszolgabíró, városokban a polgármester, ebzárlatot köteles elrendelni.
/:T.54.§.:/

583.§./Állategészségügyi kihágások mindig hivatalból üldözendők.

Feljelentést elsőfokban:

- a./kis-és nagyközségekben a járási főszolgabírónak,
- b./megyei városokban és törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármesteri hivatalnak kell megtenni.

Másodfokban:

Kis - és nagyközségben az alispánnak.-

Harmadfokban:

A földmivelésügyi miniszternek.

-0000-

. A k ö z u t i k ö z l e k e d é s r e n d j é n e k
s z a b á l y o z á s a.

3. §. /Az úttesten annak menetirány szerinti baloldalán kell haladni.

E rendelkezés alól kivételnek csak annyiban van helye, amennyiben a különleges helyi viszonyok eltérő hatósági rendelkezést tettek vagy tesznek szükségessé

4. §. /Közlekedési eszközt csak józan és egyéb feltételeknek is megfelelő egyén vezethet, illetőleg hajthat.

- a. /aki a vezetői vizsgát sikerrel elvégezte,
- b. /bérkocsit/:taxi:/ csak 20 évet, míg autóbuszt csak 22 évet betöltött férfi vezethet,
- c. /állati erővel vont járművet és szabadon hajtott állatot 16 éven aloli gyermek nem vezethet.

6. §. /Szembe jövő járműnek balra kell kitérni.

Minden körülmények között szabad utat kell biztosítani az államfő, valamint a tűzoltók és a mentők szolgálatban lévő járműveinek.

Lehetőség szerint ki kell térni a kir. hercegek, a kormányfőhatóságok, a közbiztonsági szervek, a posta járműveinek, megkülönböztető jellel ellátott autóbuszoknak, valamint a zárt sorokban menetelő katonai vagy egyéb alakulatoknak.

Az itt említett autóbuszok megkülönböztető jelle 25 cm. átmérőjű, kerek, átlósan piros-fehér mezőkre osztott tárcsa, amelyet a kocsi felső keretén felfelé túlterjedően a menetirány szerinti jobboldalon a kocsiszekrényen kell alkalmazni.

Az ily megkülönböztető jelzéssel ellátott személyszállító autóbusz a sötétség beálltával a közúti forgalomban kivételes elbánásra csak abban az esetben tarthat igényt, ha a tárcsája is megfelelően megvan világítva.

7. §. /Járművet általában csak jobbra szabad előzni. A hidakon, valamint egyéb erre alkalmas utakon a rendőrhatalóság szükség esetén a balra előzést rendelheti el.

Az előzés megtörténte után az előző járművel - más járművek és az állatok megzavarása nélkül - haladéktalanul ismét az úttest baloldalára kell visszatérni.

8. §. /Utkeresztezéseknél és uttörkölatoknál a vezetőknek az irányjelzésre/:Készülék vagy kar jelzés:/fokozott gondot kell fordítaniuk.

Irányváltoztatás esetén jobbra a külső nagy ívben, balra a belső kisívben kell bekanyarodni.

Utirányváltoztatás esetén a közlekedési négyszögbe került járműnek a négyszöget előre haladva azonnal el kell hagynia.

9. §. /Hangjelzést kell használni akkor, amikor azt a forgalom lebonyolítása s a személy és vagyonbiztonság megóvása megköveteli.

Hangjelzőkészüléket lakott területen éjjel 10 órától reggel 6 óráig kürtjelzést egyáltalán tilos használni.

Ezen rendelkezés a szolgálatban lévő mentő és tűzoltógépjárművekre nem vonatkozik.

Az állati erővel vont járművek és a kézikocsik vezetői, továbbá a lovasok, hajcsárok hangos szóval, egyéb járművek vezetői pedig külön készülékkel kötelesek figyelmeztetni az úttesten haladókat.

10. §. /Mindon közlekedési eszköz vezetője köteles a lassítást, a haladás irányának megváltoztatását és a megállást karjával vagy készülékkel megfelelő módon, és kellő időben jelezni.

Járműveknél a karjelzések a következők:

- a. /lassítás és megállás esetén a jobbkarnak felfelé való kinyújtása.

b./a haladás irányának megváltoztatása esetén jobbra a jobbkarinak vállmagasságban való vízszintes kinyújtása,
balra a jobbkarinak derékszögben való hajlítása úgy, hogy az alsókar és nyitott tenyér az áll alatt maradjon.

11.§./Azokon a forgalmasabb közlekedési gócpontokon, ahol a közlekedés irányítása nem fényjelzéssel történik, a rendőrhatósági közeg a következő karjelzéseket használja:
Allj: a forgalmat jobbkarjának függőleges feltartásával állítja meg.

A haladás irányát utkerésztevezéseknél mindkét karjának vállmagasságban való vízszintes kinyújtásával, egyéb helyeken pedig jobb- vagy balkarjának hasonló kinyújtásával míg;
az ivben - fordulást egyik karjának vállmagasságban való vízszintes kinyújtásával, másik karjának pedig vállmagasságban vízszintes előrenyújtásával.

13.§./Járművel, vezetett vagy szabadon hajtott állatokkal csak az úttest szélén, illetőleg csak olyan helyen szabad várakozni, ahol a járomű más jároművek és a gyalogosok közlekedését nem zavarja, vagy nem akadályozza és házak, üzletek, utak és hidak bejáratát el nem foglalja.

A jároművel meg kell állni:

a./ közbiztonsági közeg: rendőr, esendőr: /felszólítására, vagy jelzésére, avagy törvényes rendelkezésekben megjelölt egyéb hatósági közegek/pl. szolgálatban levő javadalmi őr stb.: /intésére;

b./ ha az úttesten gyermekek csoportosan, avagy szemmelát-
hatólag súlyos testi fogyatkozásban szenvedő egyének haladnak át, amíg azok az úttestet elhagyják; ugyanezen elbírálás alá esnek azok a siket-
némák is, akiknek testi fogyatkozását a szokásos jelvényvel ellátott karszalag/:sárga alapon három fekete pont:/jelzi;

c./ olyan közúti vasúti megállóhelyek fel- és leszállási oldalán, ahol a fel- és leszállás az úttesten történik, a fel- és leszállás ideje alatt, illetőleg míg a leszálló közönség a járdára ér;

d./ körmenettel, felvonulással, zárt sorokban menetelő katonai, vagy egyéb alakulattal, temetéssel találkozás esetén;

e./ általában mindenkor, amikor azt a személy- és vagyonbiz-
tonság megóvása vagy a közlekedés rendje megköveteli.

14.§./A vezető jároművét vagy az általa hajtott, vezetett állatot, csak az úttest szélén és csak abban az esetben hagyhatja el, ha annak megfelelő őrizetéről gondoskodik és a járomű forgalmi akadályt nem okoz.

15.§./A közforgalom céljára szolgáló uton közlekedő minden jároművet/:a kézikocsit is beleértve:/ szürkülettől napkelteig, továbbá sűrű ködben, hosszabb alagutban ki kell világítani.

Erősfényű/:reflektoros:/lámpát csak abban az esetben szabad használni, ha az a fényt az úttestre lefelé vetítő vagy fénytompító készülékkel, esetleg tompított fényű, külön világító testtel van ellátva. Nem lakott területen más jároművel, gyalogossal, vezetett vagy szabadon hajtott állattal találkozás esetén a reflektor fényét lefelé kell vetíteni vagy tompítani kell, illetőleg a belső reflektoros lámpát el kell oltani.

Kellően nem világított lakott helyeken csakis lefelé vetített vagy tompított fényű reflektoros lámpával szabad haladni, míg kellően világított lakott helyeken reflektor egyáltalán nem használható.

66-§./A próbarendszám tábla négyzet alakú, fehér alapszínű. A piros betűkből álló "Próbakocsi", illetőleg motorkerékpár próbarendszám tábláján "Próba" felírás alatt a százas arab számjegyű rendszám fekete színű.-

A gépjárműveken elől, téglalapalaku, a rendszámtábla, a tábla bal-
oldalán nyomtatott két latin nagybetű, jobboldalán pedig három arab
számjegy van.

A hátsó rendszámtábla közel négyzet alakú, felső részén három
arab számjegy alattuk pedig nyomtatott két latin nagybetű van.

Ugyanazon a gépkocsin, oldalkocsis motorkerékpáron elhelyezett
rendszámtáblák betűinek és számjegyeinek azonossáknak kell lenni.

A magánosok használatában továbbá a telephelyek, vagy a közterü-
letről fuvarozó személygépkocsik/: autó taxi/: rendszámtáblái fehér alap-
színiűk, a számjegyek és betűk fekete színűek.

Fent nem említett közhasználatu gépjárművek/: Teherautók/:
rendszámtáblái fekete alapszíniűk, a számok és betűk, fehér színűek.

Az állami tulajdonban levő gépjárművek rendszámtáblái fehér
alapszíniűk; a kocsin elején elhelyezett rendszámtáblán a számok előtt,
hátsó rendszámtáblán a három fekete arab számjegy alatt egy fekete
nyomtatott latin nagy betű van. A jobboldali betű helyén keskeny feke-
te vonallal körülvett négyszög alakú mezőben a nemzeti szín sávjai víz-
szintesen láthatók.

Nem forgalomképes és a közforgalmat veszélyeztető gépjármű
részére a vizsgálat helyéről való eltávozásra a rendőrség, kemény
fehér kartonból készült négyzet alakú táblát állít ki. A tábla piros be-
tűkkel "Vizsgálat"-ról felirással lesz ellátva.

A gépjárművet kijavítása után, tulajdonosa a rendőrséggel
újából meg kell vizsgáltatni. E célból a rendőrség a fent leírt táb-
lához hasonló táblát "Vizsgá"-ra felirattal ad ki, mely táblát a rendő-
rségnek 24 órán belül vissza kell szállítani.

68.§./Az igazoló lapot fémtokban leólmózva a gépkocsi szerel-
vény-falára kell felerősíteni. Motorkerékpáron a fémtok használata és
annak a gépre felerősítése nem kötelező, az igazoló lapot azonban a ve-
zetőnek mindig magával kell vinnie.

72.§./Közúti forgalomban résztvevő gépjárművet csak olyan e-
gyén vezethet, aki kellő előképzettség után a megfelelő gépjárműveze-
tői vizsgát sikerrel letette és ennek alapján gépjárművezetői iga-
zolványt kapott.

82.§./A gépkocsit, az oldalkocsis motorkerékpárt és az ezzel
azonos elbírálás alá eső egyéb gépjárműveket elől két fehér fényű, há-
tul pedig legalább egy lámpával úgy kell megvilágítani, hogy a hátsó
rendszámtábla fölött középen elhelyezett lámpa fehér fény fölülről a
rendszámra, piros fény pedig hátrafelé essék.

Oldalkocsinélküli motorkerékpárt elől elegendő egy fehér fé-
nyű lámpával megvilágítani.

84.§./A vezető gépjárművet lassítani, a szükséghez képest meg-
állítani, fenyegető veszély esetén pedig a motor működését megszüntetni
köteles, ha vontatott járművel vagy szabadon hajtott, nyerges, mállás
állatok, találkozás esetén nyugtalanokodnak.

A kocsi karjának függőleges feltartásával köteles figyelmez-
tetni a gépjármű vezetőjét az állatok féltékenységére és az ijedező ál-
latokat országúton, a gépjármű haladása irányának háttal kell fordí-
tania.

Ha az e szakaszban szabályozott találkozás olyan útvonalon tör-
ténik, amelynek oldalát mélység, vagy meredekebb lejtő határolja, a gép-
járművel ily esetben a mélység, illetőleg a lejtő oldalán kell megáll-
ni, még akkor is ha az úttest jobboldalán van.

101.§./Felszerelt kerékpár is csak akkor vehet részt a közúti
forgalomban, ha az a tulajdonos családi és utónevét, továbbá lakóhelyét
feltüntető táblával elvan látva. A fehér alapon, 10 cm. hosszú és 5 cm.
széles táblán a betűknek, illetőleg számoknak fekete színűeknek kell
lenniük.

A táblát a tulajdonosnak a kerékpár első kereke tengelyének
menetirány szerinti jobboldalán kell felerősíteni.

E rendelkezésnek külföldi csak abban az esetben köteles eleget
tenni, ha kerékpárjával 30 napon túl kíván résztvenni a belföldi forga-
lomban.

102. §. /A városoknak a rendőrhatalóság által megállapított for-
galmasabb belső területén 16 éven aluli gyermek nem kerékpározhat.

A kerékpárosnak a személyazonosság igazolására alkalmas, fény-
képpel is ellátott okmannyal kell ellátva lennie.

Városokban és nagyobb községekben a kerékpározást csak azok
külső területén lehet gyakorolni/:tanulni:/.

Városokban és községekben kerékpárral csak lépésben haladó
járómu előzhető.

Tilos kerékpárnak más közlekedési eszközzel verseny futni,
villamosokhoz kapaázkódni, embereket, állatokat és járóműveket körül-
keríteni és olyasmint elkövetni, ami a személy és vagyonbiztonságot ve-
szélyeztet, vagy állatok megriasztására alkalmas.

Ha a forgalom biztonsága s a személy- és vagyonbiztonság meg-
kivánja, továbbá zárt sorokban menetelő katonai vagy egyéb alakulatokkal,
körmenettel, temetéssel, rendőrhatalósági, csendőrségi, tűzoltó- és mentőke-
csikkal találkozás esetén azok elvonulásáig a kerékpáros köteles a
kerékpárról leszállni és azt közben vezetni. Ugyanez a kötelessége ak-
kor is, ha makrancoskodó lófogattal vagy olyan állatokkal találkozik,
amelyek félnek a kerékpártól.

Forgalmas utcákon és utakon, vagy előzéskor több kerékpárnak
egymás mellett haladnia tilos.

Lakott területen kerékpáros mutatvány/:pl. kerékpár kormányá-
nak elengedése stb.:/tilos.

Tilos ebeket a kerékpárhoz pórázhoz kötve futtatni.

Tilos kerékpárral kocsiat vontatni.

Kerékpáros városok és nagyobb forgalmu községek belső te-
rületén - az e célra készített kétüléses kerékpárok/:tandem:/kivéte-
lével - utast egyáltalán nem vihet magával.

Kerékpáron csak olyan csomagot szabad vinni, mely a forgalom
rendjét nem zavarja, a közlekedés biztonságát nem veszélyeztet és a-
mely a kerékpárost nem akadályozza abban, hogy mindkét kezét szabadon
használhassa.

Ha a hatósági közeg a járóművek részére tilos jelzést ad, a
kerékpáros köteles kerékpárjáról leszállni és a szabad út jelzéséig
kerékpárja mellett állni.

A kerékpárt gyalogjárón tolni tilos.

103. §. /A közúti forgalomban csak olyan közlekedési eszköz
használható, melynek kerekai az úttestet nem rongálják.

Városok belső területein kerékkötő láncot használni tilos,
hólánkot pedig csak sík jégen szabad alkalmazni.

104. §. /Minden kocsitulajdonos köteles kocsiját megfelelő
jelzőtáblával ellátni, melyen a tulajdonos nevét/:cévét:/, lakóhelyét
/:telephelyét:/és a vármegye nevét jól olvashatóan kell feltüntetni.

Kizárólag iparszerű árufuvarozásra szolgáló járóműveken
ezenfelül fel kell tüntetni a járómu önsúlyát és raksúlyát/:legnagyobb
hordképességét:/is.

Jelzőtáblát teher-és kézikocsin a kocsi jobboldalán kívül,
míg a kizárólag személyszállításra használt kocsin a kocsi belsejében
/:tükördészka:/aként kell elhelyezni, hogy az jól látható legyen.

105. §. Kétkerekű teherkocsi elé legfeljebb 5 lovat, vagy
más vonóállatot, kétkerekű személykocsi elé legfeljebb 3 lovat, négy-
kerekű teherkocsi elé legfeljebb 8 lovat vagy 6 ökröt, négykerekű
személykocsi elé pedig legfeljebb 6 lovat lehet fogni, úgy azonban,
hogy egy sorban csak 3 állat lehet.

Ha a vonóállatok száma ötnél több, akkor az állatokat le-
galább két vezetőnek kell vezetnie.

A vonóállatoknak megállapított száma nem vonatkozik me-
dek lejtők, továbbá mezőgazdasági gépek vontatására és nagyobb hav-
zás esetére.

Rugós, ragályos betegségben szenvedő, elcsigázott állatot
járómuibe fogni tilos. Harapós lovat szájkosárral kell ellátni.

Rugós ló alatt oly rosszindulatú állatot kell érteni, mely
a közelébe jutó járókelők testi épségét állandóan veszélyeztet.

106. §/A kocsizhoz hátul kettőnél több állatot, vagy vonóállatok mellé két állatnál többet kötni tilos.

Nagyobb forgalmu város belső területére a vonóállatokkal együtt növendékállatot/ csikót stb./ szabadon bevinni tilos.

Nagyobb forgalmu város alatt főként a törvényhatósági joggal felruházott városokat kell érteni.

107. §/A kocsi elé fogott vagy szabadon hajtott, avagy nyerges, málhás állatokat durván ütlegelni, bántalmazni, kizozni tilos. A kocsi terhelésénél az állatok erejére is figyelemmel kell lenni.

108. §/ Kettőnél több kocsit egymáshoz akasztani tilos. Nem esnek a tilalom alá a mezőgazdasági eszközök, ha megfelelő kapcsolószerkezetük van, továbbá a kubikosok, akik legfeljebb három kocsit kapcsolhatnak egymáshoz.

109. §/ Forgalmasabb közutakon állati erővel vont járóművet és szabadon hajtott állatot nem hajthat, nem vezethet az, aki 16.-ik életévét még nem töltötte be. A kocsisnak, vezetőnek a kocsit, és az állatot hajtás közben elhagynia tilos.

A megállapított életkorral kapcsolatos korlátozó rendelkezés vidéki helyeken kizárólag gazdálkodás körében történő kisebb fuvarozás vagy állathajtás esetére nem vonatkozik.

Állati erővel vont közhasználatu járóművet, fuvarozással i- párszerűleg foglalkozó vállalat ily járóművet csak az hajthatja, aki helyhatósági jogosítvánnyal is rendelkezik.

110. §/ Városokban és községekben szabadon hajtott, nyerges vagy málhás állatokkal találkozás esetén az ostort pattogtatni tilos.

112. §. Az állati erővel vont jároműveket és kézikocsikat közutakon elöl a járómű/ kézkocsi / jobboldalán legalább egy fehér világító testtel kell megvilágítani, hátsul pedig fényvisszaverő üveggel/prizmával/ kell ellátni, míg a társzekereket hátsul is meg kell világítani. Városokban a kézikocsikat hátsul piros prizmával is fel kell szerelni.

A megvilágítás rendelkezése nem vonatkozik a gazdasági célt szolgáló falusi járművekre / szekerekre, szánokra / akkor, amikor azokat csupán a gazdálkodás körében szükséges vidéki helyi fuvarozásokra használják. Ha azonban ily járóművek bármily célból távolabbi községi vagy nagyobb városok belterületét érintő forgalomban vesznek részt, az idézett rendelkezés értelmében azokat is megfelelő világító készülékkel, fényvisszaverő üveggel kell ellátni.

Tűzveszélyes, robbanó vagy robbantó anyagot szállító járóművek megvilágítására megfelelő szerkezetű biztosító lámpát kell használni.

Csengővel csak szánba fogott lovakat lehet ellátni, de a szánt meg kell világítani.-

Büntető rendelkezések.

118. §/ Aki a felsorolt rendelkezések valamelyikét áthágja közlekedésrendészeti kihágást követ el és az elsőfoku rendőrhatalóságnak kell feljelenteni. Aki pedig a fent említett kihágásért két éven belül büntetve volt s ezen kihágást újból elköveti súlyosabban büntetendő.-

Az összes kihágások hivatalból üldözendők.-

Külföldiek ellenőrzése:

1. §/ Külföldinek kell tekinteni mindenkit, aki nem magyar állampolgár.

Külföldi az országhatárt csak megfelelő utazási okmánnyal lépheti át.-

Azok a külföldiek azonban, akiknek államaival szemben az utlevél láttamozásának /vizum/ kényszere fennáll, csak akkor léphetnek be, ha utlevélük a beutazásra jogosító láttamozással /vizummal:/ el van látva. /:Ausztria-Németország és Olaszországgal szemben viszonyossági alapon nincs vizum-kényszer:/

Magyar állampolgár az aki:

- a./ leszármazás,
- b./ törvényesítés,
- c./ házasság,
- d./ honosítás által az állampolgárságát megszerezte.

3.§./Utazási okmányok:

- a./ Utlevél,
- b./ utlevélpótló igazolvány,
- c./ határszéli utiigazolvány,
- d./ alkalmi utilap,
- e./ különleges közlekedési okmányok. /:pl. vasuti és hajó határ-állomásokon az alkalmazottak részére határátlépés céljára.:/

4.§./Távolági forgalomban az országhatárát csak utlevéllel, vagy utlevélpótló igazolvánnyal léphető át. Kizárólag csak a távolági forgalom céljára kijelölt határátkelő helyeken.-

A külföldi a határátlépésekor köteles utickmányait, az ellenőrző hatósági közegnek felmutatni.

5.§./A határszéli utiigazolvány és alkalmi utilap a kettős birtokosokat és munkásokat feljogosítja az ország területén való tartózkodásra. Az ország határát csak az uti okmányban megjelölt helyen léphetik át.

A határszéli utiigazolvány és az alkalmi utilap csak a határtól számított 10 km-er széles terület /:határkerület:/ lakóit illeti meg. A külföldi határszéli utiigazolványa csak akkor érvényes, ha azt a magyar határkerület illetékes elsőfokú rendőrhatalósága /:járási főszolgabíró, a m.kir. állami rendőrkapitányság:/ vezetője előzetesen láttamozta.-

7.§./A szállásadó vagy megbízottja, köteles a nála bármily rövid időre megszálló külföldinek, úgy érkezését, mint eltávozását 24 óra alatt bejelenteni. Hat napot meg nem haladó tartózkodás esetében az érkezéssel egyideűleg a távozás is bejelenthető.-

A külföldivel érkezett önálló keresettel bíró családtagokat, külön be kell jelenteni.

Ha a külföldinek nincs szállásadója /:pl. saját házában száll meg:/ a bejelentést maga köteles megtenni.-

Ha a külföldi abból a községből /:városból:/ ahol állandó lakásra engedélye van, ideiglenesen eltávozik, annélkül, hogy az országterületét elhagyná, sem a távozást sem a visszatérést nem kell bejelentenie.-

A határszéli /:birtokos, munkás:/ utiigazolvánnyal közlekedő külföldi az igazolványban megjelölt területre történt érkezését, vagy annak való távozását bejelenteni nem köteles.

A bejelentést, kis és nagyközségben, a községi /:kör:/ jegyzőnél, a m.kir. állami rendőrség működési területén az illetékes rendőrkapitányságnál a rendelkezésre bocsátott bejelentő lapon kell megtenni.-

A bejelentőlapnak a megérkezés bejelentését igazoló szelvényét a külföldi a hatósági közeg felszólítására, felmutatni köteles.

8.§./A szálló, vendégfogadó és más nyilvános megszálló helyek tulajdonosa /:vezetője:/ köteles a bejelentett külföldiekről "Nyilvántartási könyvet" vezetni.-

9.§./A beutazásra jogosult külföldi a határátlépéstől számított 3 hónapig tartózkodhatik az ország bármely községében és városában /:ideiglenes tartózkodás:/

Az átutazási láttamozás azonban csak 2 napi ittartózkodásra jogosít.-

A hatóság a külföldinek 3 hónapnál hosszabb, de 6 hónapot meg nem haladó ittartózkodását kivételesen tudomásul veheti, ha a külföldi szórakozás, látogatás, üdülés, gyógyulás, ismeretszerzés céljából kíván az

ország területén tartózkodni.-

Ha a külföldinek bejelentését a hatóság nem vette tudomásul, köteles a külföldi 15 nap alatt az országból eltávozni.-

10.§./Az ország területén állandóan csak az a külföldi tartózkodhatik, akinek érvényes lakhatási engedélye van. Utóbbi lehet meghatározott időre szóló vagy visszavonásig érvényes.

Ha tehát a külföldi a határátlépéstől számított 6 napon túl szándékozik az ország területén lakni, köteles ezen szándékát az illetékes hatóságnál személyesen bejelenteni.-

A lakási szándék bejelentéséről a külföldi fényképével ellátott elismervényt kap, mely elismervény a tartózkodásra jogosít.-

11.§./A külföldi abban a községben városban, amelyre lakhatási engedélyt kapott állandóan lakhatik, de az ország bármely községében és városában is ideiglenesen tartózkodni jogosult. Ha a külföldi más községben kíván átköltözni, köteles új lakóhelyének, illetékes főszolgabirójánál új lakhatási engedélyt kérni.-

Az itt lakó külföldi köteles bejelenteni, ha valamely családtag 15. életévét időközben betöltötte, vagy kereseti tevékenységet kíván folytatni, vagy ha maga a családfő házastársától elvált, vagy újabb házasságot kötött, vagy valamelyik családtag külföldre távozott. Ezen bejelentést az illetékes főszolgabirónak 8 napon belül kell megtennie.

13.§./A külföldi az országterületéről kiutasítható:

a./ha személyazonosságát, állampolgárságát keletlenül igazolni nem tudja,

b./ha maga és családja tartós fenntartására szolgáló eszközöket kimutatni nem tudja.

c./ha az államterületén való tartózkodása az állam érdekeire, közbiztonságra, vagy a közrendre aggályos.-

14.§./A hatóság azt a külföldit, aki az állam érdekeire, a közbiztonságra, vagy a közcsendre gyanús, de a kiutasítása mellőzhető, személyes jelentkezésre kötelezheti.-

A jelentkezésre kötelezett külföldi, a kijelölt tartózkodási helyét/: község, város:/ hatósági engedély nélkül el nem hagyhatja.-

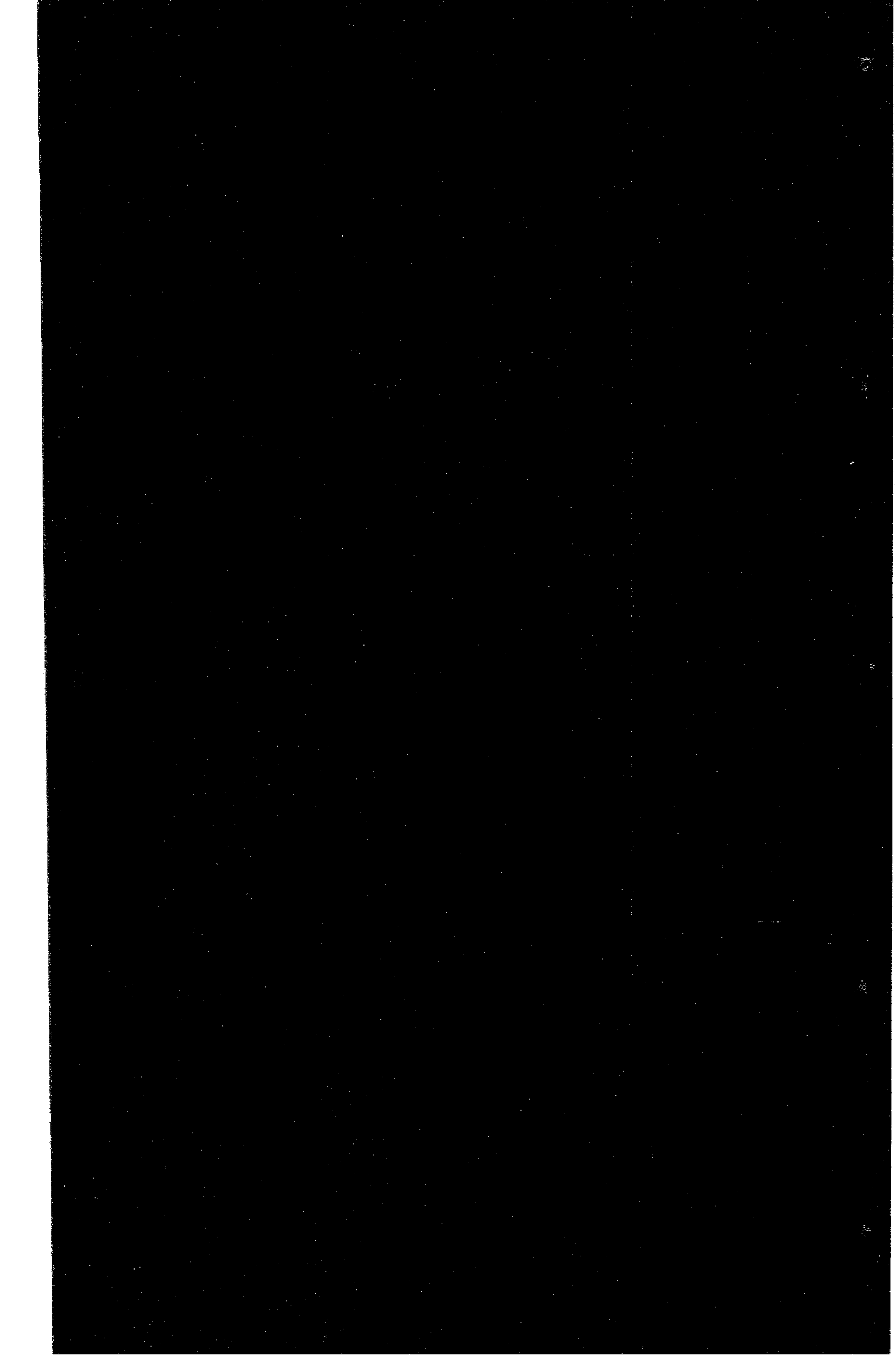
15.§./A külföldinek az ország területén munkát vagy alkalmazást vállalni engedély alapján szabad.

Az a munkaadó aki kettőnél több külföldi munkást foglalkoztat, köteles ezekről a hatóság által megállapított minta szerint névjegyzéket vezetni és annak egy példányát a hatósághoz negyedévenként beszolgáltatni.

19.§./Fenti rendelet elleni vétők, hivatalból üldözendő kihágást követnek el. A feljelentést kis- és nagyközségben, elsőfokon a járásfőszolgabirónak, az állami rendőrség területén az illetékes rendőrkapitányságnak kell megtenni.-

Másodfokban a bírászkodás a Külföldieket Ellenőrző országos Központi Hatóságot-illetti meg.-

ooooo000ooooo

NYOMOZÁSTAN.

A nyomozástan /kriminalisztika/ tapasztalatokból leszárt tudomány, amely megtanítt arra, hogyan kell helyesen és eredményesen nyomozni.

A nyomozás az élet bűnös rejtélyeit fejti meg.

Felderíti: 1./ mit történt, 2./ ki annak tettese, 3./ beszerzi ennek bizonyítására szolgáló adatokat. -

A nyomozás három legfontosabb része:

- a./ Az adatok felkutatása és összegyűjtése,
 - b./ Az adatok vizsgálata, azokból való helyes következtetés, ennek alapján való feltevések alkotása,
 - c./ Gyanúsítható személy kikutatása és tettességének bizonyítása
- Az adatok: minden olyan tárgy, jelenség, észlelet, körülmény, mely akár közvetve, akár közvetlenül a tényállás felderítését elősegíti és a vádló tájékoztatására alkalmas pl. véres kéz, mellyel az ölés történt, gyanús egyén költsége stb.

Az adatok személyi vagy tárgyi jellegűek. Előbbiek személyektől erednek /: feljelentő, sértett, tanu, gyanúsított, szakértő:/ Ezek gyakran tévednek, de szándékosan is valótlan adnak elő. Ezért a személyi adatok nem olyan megbízhatók, mint a tárgyi jellegű adatok. /: véres kéz, mellyel az ölés történt, eltulajdonított tárgyak, láb-ujjnyom a helyszínen stb.:/

Az adatgyűjtés eszközei:

- 1./ Helyszíni szemle,
- 2./ Kikérdezés. /: Sértett, gyanúsított, szakértő:/
- 3./ Kutatás, motozás. /: Tárgyak őrizetbe vétele:/
- 4./ Személyazonosítás,
- 5./ Megfigyelés.

Az adatok vizsgálata: Alapos megfigyeléssel történik

és pedig:

a./ Fizikai /érszerveken átján/

b./ Szellemi megfigyelésből.

Előbbi arra adja meg a választ, hogy mit látok, mit hallok stb.

A szellemi megfigyelés pedig arra adja meg a választ, hogy mit jelent az, amit érzékelttem, pl. a helyszínen találok a tettestől eredő kalapot, mely a bal karimán feltűnően piszkos, zsiros: - az illető balkezes.

Ez az észbeli munka már következtetés, amely okszerű gondolkodással események vagy jelenségek összefüggését keresi.

Ok nélkül nem történik semmi: ok nélkül nincs okozat. -

Az ok az okozat előzménye, így az előzményre/okra/ az okozatból következtetni lehet; pl.

Magas tenyérszám a falon /: okozat:/ - magas embertől ered, /ok/

Feldöntött butorok, - dulakodásra következtetek stb. -

De következtetni lehet az okból az okozatra is: pl. Másállapotú asszony hirtelen meghal /ok/ megzatelhajásra következtetek. /: okozat:/

A nyomozás közismert 8 kérdése a következő:

ki, /mit/, miként, /miel/,
mikor, /hol/, miért, /kivel/.

Ha az adatgyűjtés a választ mindegyik kérdésre megadta, a tényállás fel van derítve.

Ha a tényállás részben még hiányos, az ismeretlen részre feltevéseket alkotunk és azokat az ismert adatokkal ellenőrizzük.

Pl. A gyilkosság 33 h-kor történt, tettesnek tehát ez időben a helyszínen kellett lennie; - ha gyanúsított ez időre kétségtelen alibit igazol, úgy feltevéseink tévesek volt. -

Nem elég, hogy a nyomozó meggyőződött arról, hogy a gyanúba vetett egyén a tettes, ha-nem ugyanettől a meggyőződést kell kelteni a bíróságban is. Ezt a szellemi munkát bizonyításnak nevezzük, mely hézag nélküli láncolata az összes adatoknak, gyanúokoknak, amelyekből kétségtelenül következik, hogy a gyanúsított a tettes. -

Pl. Gyanúsított az elhaltak haragosa volt, aki alibit igazolni nem tud, ujjnyoma visszamaradt a ponáron, a véres kéz és elhaltól

származó pénzdarca gyanúsítottjánál volt feltalálható; mindez összeségben kétségtelenül bizonyítja a tettességet.

Sarkalatos tétele a bizonyításnak, hogy egy adat egy magában nem bizonyíthat.

Pi. Gyanúsított a megölt ellensége volt, ez egy maga még nem igazolja a tettességet stb.

Szakértő: aki hivatása, foglalkozása, szaktudása, vagy mestersége folytán, ezek körébe vágó kérdésekben a nyomozónak felvilágosítást adhat.

E felvilágosítás vonatkozhatik:

1./ A bűncselekmény elkövetési módjára,

2./ Az elkövetési eszközre,

3./ Nyomok fennforgására és ezek jelentőségére.

Fontos szakértő az orvos, a vegyész, a fegyverszakértő, irásszakértő, dactyloscopus, de lehet az bárki is pl. villanyszerelő, vadász, cipész, lakatos s egyéb mesteremberek.

A helyszín szűkebb értelemben véve valamely bűncselekmény elkövetésének a helye. Ide tartozik azonban az a hely is, ahol a bűncselekmény eredménye bekövetkezett, továbbá mindazok a helyek is, ahol a bűncselekménnyel kapcsolatosan valamely esemény történt. Pl. Valaki az országúton leszurnak, hulláját a közeli erdőben elásás, a véres kést egy szemboglyában rejtik el, majd a tetteseket egy szőlő pincében elfogják.

Jelen esetben mind a négy hely "helyszín", mert ott a bűncselekmény felderítését elősegítő adatok feltalálhatók lesznek.

Ezért a helyszini szemle az adatgyűjtés legfontosabb eszköze.

A helyszini szemlének célja, megállapítani azt, hogy a bűncselekményt:

hól, hogyan és milyen körülmények között követk el, valamint

a helyszinen talált nyomok, bűnjeltek felkutatása, rögzítése és biztosítása.

A helyszini szemle a nyomozó munkájának legfontosabb tényezője.

Jó helyszinelés alapja a sikernek.

Felületesség, tervszerületlenség, kapkodás és hozzá nem értés a felderítés sikertelenségét eredményezi.

Az elkövetett hibák utólag legtöbbször már jóvá sem tehetőek, mert a helyszín megváltozik és az annyira értékes nyomok, bűnjeltek pedig megsemmisülnek.

Ezért is - különösen bonyolultabb bűncselekmények helyszinelésénél, nélkülözhetetlen a nyomozó alosztály "h e l y s z i n e l ő" alcsoportja.

Eljárás a helyszínen: 1 t r l á n o s helyszínelés.

A helyszínenre érkezve első sorban csendet és rendet kell teremteni. Azután mindazokat az egyéneket, akik felvilágosítás szempontjából figyelembe jöhetnek, a helyszín közelében kell tartani, még pedig segédközegek felügyelete alatt. Meg kell akadályozni, hogy összebeszélés útján egymást befolyásolják. - Minden más embert, akire nincsen szükség, a helyszínről el kell távolítani. Ha ez megtörtént a helyszínt le kell zárni.

A helyszínelő csendőr olyan pontokról, ahol nyomokat nem semmisíthet meg, a helyszínt általánosságban tekintse át. Ennek során már sok mindent lát s sok mindenre következtethet.

Utána mindazokat ki kell kérdezni, akik a bűncselekményről valamilyen felvilágosítást adhatnak. /Házmép, sértett, szomszédok stb./

Meg kell állapítani, hogy milyen volt a helyszín:

A bűncselekmény felfedezésekor,

milyen volt a bűncselekmény elkövetése előtt. A kettő között mutakozó változásokat a bűncselekmény időzte-e elő?

Ha a helyszínt a bűncselekmény elkövetése után a fölfedezéséig megváltozott, akkor ennek többféle oka lehet:

1. /Jóhiszemű kezek munkája. /takarítás tisztogatás stb./

2. /A tettes vagy cinkosainak munkája.

3. /Egyéb okok: Pl. időjárási viszonyok, állatok, patkány, rák,

varjak stb.

A helyszínek a bűncselekmény előtti állapotát azok tudják megmondani, akik azt jól ismerik.

A helyszínen talált minden nyomot biztosítani kell. Legelső sorban azokat, amelyek a szabadban vannak, másodsorban pedig amelyek ut-
ba esnek.

R É S Z L E T E S H E L Y S Z I N E L É S .

Semminek sem szabad a szemle alól kimaradni.

Legelőször meg kell határozni azt az irányt, amelyben a részletes helyszínelést meg akarjuk ejteni.

Ha pl. egy szobában az ajtótol balkéz felé indultam el, mind végig ebben az irányban kell haladnom.

Amihez a helyszínelő hozzákezdett, azt fejezze is be. Az ezzel ellenkező eljárás, a kapkodás.

A helyszínelés minden részletéről lépésről-lépésre pontos feljegyzéseket kell készíteni. Továbbá vázlatot rajzolni. Nem csak azt kell feljegyeznünk pl. hogy az ajtót valaki kifeszítette, hanem azt is, hogy azon milyen változások vannak, pl. a feszítővas nyomának alakja, pontos mérete és helye, vérnyom alakja, elhelyezése stb. Tisztázandó az is, hogy az elváltozásokat, nyomokat a tettes-e vagy pedig más valaki a bűncselekmény előtt, alatt vagy után okozta.

Ameddig a hatósági kiszállítás avagy a nyomozó alosztály a helyszínenre nem érkezik, ügyelni kell arra, hogy a helyszínt változatlan állapotban maradjon, a nyomokat senki meg ne semmisítse. Ha ez nem lehetséges /közelgő eső stb./ úgy le kell takarni a helyszínt avagy azt lefénypépezés, illetőleg vázlat szerű leírásal rögzíteni.

Fel kell jegyezni az eredménytelen vizsgálódásokat is pl. zsebkendőn névjelzés nincs, a mosdó-tálban véres víz nem találtatott, a papírkosár üres stb.

A feljegyzésekben és vázlatokban a "jobb és bal" irány meghatározásokat kerülni kell, mert tévedéseket okozhat; legjobb a világtájakat használni. Azokat a megjelöléseket még használhatom, hogy a "hulla balkeze vagy jobbszeme", de azt, hogy az ajtótol jobbra, vagy balra már nem.

Minden mérésnek pontosnak kell lennie, bescülni nem szabad.

Távolsági adatokat maradandó pontoktól kell mérni, pl. a kályhá-
tol Északkeletre másfél méternyire. Helytelen ha azt írom, hogy a hulla fejétől másfél méternyire.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni azokat a tárgyakat sem, amelyeket a tettes a helyszínen visszahagyott.

Sokszor előfordult már, hogy a tettes a helyszínelés után azon fontos változásokat észlelt, tehát bizonyos esetekben gondoskodni kell annak az ellenőrzéséről is.

A gyanusított bevonása a helyszíni szemléhez gyakran előnyös. Tekintete, arcjátéka sokat elárulhat.

Példa a helyszíni szemle megkezdésére:

4

A pítvarosi postahivatalba ismeretlen tettesek betörték és onnan a pánccélszekrény magfurása után 2000 pengőt elloptak. A feljelentést az őrsön már reggel 7 órakkor megtették s a kivezényelt járőr zonnal a helyszínre sietett. Nem vág neki egyenest a pénzes szekrénynek, hanem először azokat a külső részeket nézi meg, amelyeken át a tettes a helyiségbe bejutott. Amikor már ezeket átvizsgálta csak akkor megy fokrol fokra a helyszín középpontjához vagyis a pénzes szekrényhez.

Súlyosabb bűncselekmények helyszínén talált állapotnak a szakkerü megörökítéséhez az őrsök igénybe vehetik a nyomozó alosztályok helyszínelő alcsoportját.

Előzetesen az őrs köteles a Nyut-ban meghatározott bűncselekmények elkövetése esetén jelentést tenni az illetékes kerületi nyomozó alosztálynak. A nyomozó alosztály pk. a jelentésből megállapítja, hogy a helyszínelők, vagy pedig polgári ruhás nyomozók kivezényelésére van-e szükség.

A helyszínelő alcsoport tagjai:

- 1 fényképező,
- 1 daktiloszkopus,
- 1 ebvezető,
- 1 gépkocsi vezető.

Felszerelésük nagyjából:

Fényképező gép,
daktiloszkópiái felszerelés,
helyszíni nyomok lemintázására szükséges felszerelés, Górcső/mikroszkóp: stb, stb.

A Z e g y s z e r ű helyszínrajz készítésének a sorrendje:

1./ Miután megállapítottuk, hogy mekkora területet kell a rendelkezésünkre álló papirosra lerajzolnunk, meg kell választanunk a kisebbítési arányt,

2./ A kisebbítési aránynak megfelelően meg kell szerkeszteniünk a mértéket a papiros alsó szélére. Ha milliméteres papíron rajzolunk akkor ez felesleges,

3./ A tereprészletet le kell rajzolnunk.

4./ A rajzot be kell tájékoznunk, az Északot jelző nyilat fel kell tüntetni.

5./ Be kell rajzolnunk a bűncselekmény nyomait.

6./ Jelmagyarázat leírása,

7./ Keltezés és aláírás.

A tereptárgyakat egyezményes jelek szerint, másokat pl. autó lófogat, kocsi, stb. ... vagy alapjuknak megfelelően - alaprajzban, vagy egyéb jellel pl. betűvel tüntetjük fel. Ennek azonban a jelmagyarázatban mindenkor kifejezést kell adni.

S Z E M É L Y M O T O Z Á S

Személymotosás alatt a személyek ruházatának, testnek magának és a megmotosandónál levő tárgyak alapos és részletes átkutatását értjük. Ennek során tanadásra, öngyilkosság elkövetésére, a szökés véghezvitelére vagy megkönnyítésére alkalmas avagy bűncselekményekből származó, vagy ezzel összefüggő és gyanús eredetű tárgyakat találhatunk.

A személymotosásnak ezenkívül az is lehet a célja, hogy ismeretlen hulla vagy eszméletét vesztett ember kilétét megállapítsuk.

A személymotosásnál az őrszetbe vett tárgyakat külön - külön jegyzékbe kell foglalni. El kell különíteni aszerint, hogy:

- 1./ melyek képezik a megmotosott tulajdonát,
- 2./ melyek a bűnjelek,
- 3./ melyek gyanús eredetűek. A jegyzéket 2 példányban kell megszerkeszteni.

A csendőr személymotosási jogát a Szut. 71. §.-a tárgyalja.

A keresett tárgy személyeknél el lehet rejtve:

- 1./ Zsebekben,/:külső,belső és rejtett zsebek:/
- 2./ Ruházatba,fehérneműbe,nyakkendőbe,kettős gallérba,ruhadiszekbe stb.becarrva,bedugva.
- 3./ Lábbelikben bélés,talp - és sarokbőrök kzött,hócipőkben csizmaszárakban..
- 4./ Kalapban,sapkában,fővegben.Magában az anyagban,bélés alatt,szalag és a bőrszalag alatt,női kalapdiszekben stb.
- 5./ Hajban befésülve,keztüben,hajviseletben;szőrzetre felerősítve.
- 6./ A testre felerősítve,/:hónalj alatt,emlők alatt,lába között:/
- 7./ A test üregében./:orr,fül,száj,végbél,hüvelyben:/Ezt orvos vizsgálja meg.
- 8./ Lenyelés által a test belsejében.Ezt is orvos állapítja meg Röntgen átvilágítással./:ricinus,beöntés:/
- 9./ Személyeknél levő tárgyakban./:dohány,szivar,szivarka tárca,szemüvegtok,bot,ernyő,művégtagok,batyu,táska,tarisznya;szinlelt kötések alatt stb.:/

Sok a lehetőség,tehát alaposan kell motozni,attól függ,hogy milyen a keresett tárgy.

Nőket a csendőr őrizete alatt csakis megbízható nő motozhat,olyan helyiségben,ahol a benn történeteket és a beszédet is hallja.

A motozás különös elővigyázattal fogantositandó,mert ez a legjobb alkalom a csendőr elleni támadásra.A motozandót lehetőleg hátulról át kell tapogatni:fegyvereket és fegyverül használható tárgyakat a motozó vegye el azonnal.Veszélyesnek látszó egyéneket célszerű lesz a motozás előtt megbilincselni.Járőrtárs lökészhelyzetben tartott puskával fedezze motozó járőrvezetőjét.

A motozandót állandó figyelemmel kell kísérni és vigyázni kell arra is,hogy meg ne semmisíthessen valamit.

Ismeretlen személyek,vagy hullák motozásakor elsősorban a kilét/:személyazonosság:/megállapítása a fontos.

A ruházat valamennyi darabját és minden tárgyat átvizsgáljuk,hogy van-e ezekben oly adat,melyekből a személyazonosság megállapítható.Ilyen adatok lehetnek: A ruházat anyaga,szabása,bevarrt név,monogramm,szabó cégjelzés ,gyárijegy,mosoda jel:iratok,levelek,igazolványok,feljegyzések a zsebekben.Az átmotozandónál talált tárgyak honnan származnak,milyen foglalkozásra mutatnak;a zsb - pora,zsebkés lerakódása stb.mit árul el?

Hulláknál gondolnunk kell arra is,hogy esetleg levetkőztették és más ruhát adtak rá, - nem a saját ruhájában van.

H Á Z K U T Á T Á S.

A házkutatás alakj szabályait és fogantositásának eseteit a Szut.70.§.-a tárgyalja.

A házkutatás célja az elrejtett bizonyító tárgyak megszerzés.

Hol kutassunk?Hogyan kutassunk?ez mindig attól függ,hogy mit keresünk.Minél kisebb a keresett tárgy,annál jobban elrejthető.Elvül szolgáljon:keresni alaposan,tervszerűen és kapkodás nélkül mindemütt,ahól a tárgyakat feltalálni véljük.

A bűnözőt elrejtés szempontjából két gondolat vezet:

- a./ a tárgyat elrejtteni úgy,hogy a legnagyobb fejtöréssel se lehessen megtalálni,
- b./ nyílt helyen hagyni a tárgyat,mert ott úgy sem fogják keresni,illetve meglátni.

Ezen elvből a kutatás is kétféle lesz:

- 1./ külső,
- 2./ belső kutatás.

Külső kutatással megnézünk minden olyan helyet,tárgyat, amelyhez erőszakos behatolás nélkül hozzáférhetünk.

Belső kutatásaal az épület vagy tárgyak anyagában levő természetes,de leginkább mesterséges rejtekhelyeket keressük meg: falbontás,feltörés,felásás,stb.utján.Pl.Házfalbontás,kőrakás,szétdo-

bálása, pince felásása, kut kimerése stb.

Ha a részletes külső kutatás nem vezet eredményre, át kell térni a legalaposabb belső kutatásra. Számolni kell azzal, hogy a keresett tárgy agyafurtan kieszelt esetleges mesterséges rejtekhelyre rejtették el, vagy pedig a keresett tárgy nincs a kutatás színhelyén.

Ilyen mesterséges rejtekhelyek: befalazás, elásás, ruhadarabokba, párnákba, szalmazsákokba, függönyökbe, takarókba, szőnyegekbe való bevarrás. Kutba, kéményekbe, csatornába való beeresztés; szalmakazalba, téglában, virágcserepekben, kész élelmi szerekben, /:pl. kenyér:/ bőröndök, ládák fiókok kettős feneké vagy oldala között levő ür. Különböző tárgyak kivájtása által létesült üregek. /:szerszám - nyelek, bot és ernyőnyelek, pus-

katus, stb.:/
A részletes belső kutatásnak lesz a feladata a fent felsorolt rejtekhelyeket felkutatni. Mindenre külön szabályt felállítani nem lehet; az alant felsorolt példák gyakorlati módszert ismertetnek.

1./ Ha elásott, téglavarrás vagy kőcsocka burkolat alatti rejtekhelyet kell átkutatni, akkor a gyanús helyekre vizet öntünk. Ha hamar beszívja a vizet és légbuborékok képződnek a burkolat részeinél, ez annak a jele, hogy alatta a talajt meglazították, vagy megbontották a burkolatot. A burkolat darabok és a talaj ilyen helyeken laza.

2./ Pincében jó világítás mellett nézzük át és vízzel vizsgáljuk át a talajt a hordók és más tárgyak alatt is. Esetleges befalazás nyomát a falon felfedezhetjük, vagy kopogtatással megállapíthatjuk a fal üreges részeit. Ugyanígy fedezhetjük fel a földalatti vermet is.

3./ Padláson a tetőzet anyagában, a fal és az ereszték csatlakozásában, góréndákban és padozatokban. Ilyenkor tisztában kell lenni a tetőzet és padlás építési módjával.

4./ Gyakori eset, hogy a rejtekhely a padló alatt lesz. Meg kell figyelni a deszkák hosszát, a butorok és a szőnyegek alatt is. A bevert szegek felfeszítése és újra beverése feltűnő nyomot hagy maga után a szeg körüli deszkarészen. Egycs parkettát, csak az ereszték be-
vágása után lehet kiszedni s nem lehet ugyan úgy vissza helyezni ahogy volt; laza marad és könnyen kiemelhető.

5./ A befalazás az épület félre eső helyein, butorok és kőpek mögött. Befalazásra a kevésbé feltűnő sötét falrészek, sarkok, kamrafalak stb. alkalmassak. A befalazott rész előtt felületében és színében a többi falrészeltől, esetleg még nedves is. Gyanús falrészeket le kell kopogtatni és fel kell bontani.

6./ Rejtett helyiségek titkos rekeszcinél az épület külső méreteinek egyezniük kell a belső helyiség és a falvastagság összegével; esetleges eltérés rejtekhelyre vall. Ugyanez vonatkozik: fák, asztal, szekrény, láda, táskák vizsgálatánál. Össze kell hasonlítani mindig a külső és belső méreteket. Így fel fogjuk fedezni a kettős fenekű, rejtett fiókokat, vagy rejtekhely szolgáló üregeket.

7./ Mesterséges rejtekhelyek kutatásánál gondolni kell a mesteremberek foglalkozására; kőműves befalaz, a szabó bevarr, az asztalos titkos fiókot vagy kettős fenekű ládát készít, a földmunkás beás stb. Pl. A cinkotai bádógos által lecinezett hullák.

Belső mesterséges rejtekhelyeket behatolással, erőszakos módon is fel kell tárni: falat kibontani, padlót felszedni, tárgyadombot széthánytatni; kutat kimeretni, ágyneműt széjjelfejteni stb. Ily munkálatoknál a csendőr alkalmazzon munkásokat és szükséges szakembereket.

Elégett tárgyak /:iratok, pénz:/maradványainak keresésénél a tüzhelyek légmozgását meg kell előbb szüntetni és azután kutassuk át a tüzhelyet. A hamuban találhatunk jobb - kevésbé éprészeket, vagy el nem égett részeket.

Nagy terület pontos átkutatása nehéz és hosszadalmas, tervszerű felosztással jól átkutatható.

Hullák helyét a hullabűz és varjak serege elárulhatják. Kert, udvar átkutatása lépésről lépésre rendszeresen fogantatandó. Tehát, bokrokat, veteményt és a talaj elváltozásait kell alaposan szemügyre venni.

Eredménytelen átkutatás arra enged következtetni, hogy a keresett tárgy nincs a helyszínen. Ilyenkor kutatnunk kell postai feladókönyv, zálogcédula, raktárjegy stb. után és nyomozunk abban az irányban, hogy az elrejtéssel gyanúsított hol tartózkodott, hol fordult meg, kit keresett fel és ki kereste fel őt, kivel áll összeköttetésben/vad-

házas társ, szerető, bűntárs stb./

Célszerű lesz esetleg a kutatást néhány nap múlva meglepetés-szerűen megismételni.

A házkutatás is mint a helyszínelés, tervszerű alaposítást, nyugodt megfontoltságot, jó elképzelő tehetséget és jó megfigyelő képességet követel a nyomozótól.

✓ FELTÜNÉS NÉLKÜLI ADATGYŰJTÉS: ✓

Feltűnés nélküli adatgyűjtés alatt a nyomozásnak azt az eljárását értjük, mikor a megfigyelt egyén tudta nélkül történik az adatgyűjtés és erről illetéktelenek sem tudnak. /:L!Szut.357.358.p.:/

A siker előfeltétele a "feltűnés" mellőzése.

Ezt-a megfigyelést /adatgyűjtést/ végezheti:

- a./ a csendőr járőr,
- b./ a bizalmi egyének,
- c./ a besugó,
- d./ a polgári nyomozók.

ad.a./ Az egyenruhás járőr ruházataival mindig feltűnő s ezért ily megfigyelésekre kevésbé alkalmas. A "lesz"-állások is csak úgy lehetnek eredményesek, ha azok feltűnésnélküliek.

Huzamosabb időn át megfigyelést nem is végezhet a járőr, mert másirányú feladata nem engedi meg, hogy végezze a nyomozásnak ezt-a sok időt igénylő eljárását. Ezért segítő társakra van szüksége bizalmi, besugó, kik a járőr irányításával végzik a megfigyelés nehéz munkáját.

ad.b./ A bizalmi egyének alkalmilag támogatják a járőrt, de erre kötelezettséget nem vállaltak. Közléseiket esetenként és legtöbbször szivességből teszik. /:L!Szut.353.p.3.bek./

ad.c./ A besugó legtöbbszörre díjazás ellenében végzi a részéről teljesítendő megfigyelést. Ezek többszörre olyan egyének, akik maguk is büntetve voltak. /:L!Szut.359.p.:/

ad.d./ A polgári ruhás nyomozók csendőrök, kiknek kilétét a polgári ruha takarja s ezért a feltűnés nélküli adatgyűjtésnek legértékesebb szervei.

Ily szolgálatra a nyomozó osztályok hivatottak főleg akkor, amikor nyílt fellépésre még nincs kellő alap, vagy a nyílt fellépés veszélyeztetné a nyomozás sikerét, továbbá midőn az adatgyűjtés egyéb eszközei nem hozták meg a kívánt eredményt.

Pl. egy kocsmában arra gyanakszanak, hogy szombat esténként, a nagyvárosokból hazatérő gyárimunkások kommunista jellegű összejöveteleket, agitációt - fejtenek ki. A polgári ruhás csendőr ügyes ürüggyel bizalmába férkőzik a kocsmárosnak avagy valamelyik munkásnak, sőt leleményességével odáig is viheti, hogy jelen lehet egy ilyen gyűlésen.

A polgári ruhás nyomozók csekély létszámuk miatt mindenütt személyesen és huzamosabb ideig nem lehetnek jelen; ezért ők is segítő társakra, besugókra szorulnak. A polgári ruhás nyomozó feladata a besugók közreműködésének helyes irányítása, azokkal feltűnés nélküli érintkezés s a besugói hállózat minnél jobb kiépítése.

Polgári ruhás nyomozók kirendelését az őrsök indokolással bármikor kérhetik.-

8.

1170

DAKTYLOSKÓPIA, görög eredetű szó, ami magyarul annyit jelent, hogy ujjszemlélet.

Ha az emberi kéznek tenyér felőli oldalát megnézzük, szabad szemmel is látjuk, hogy különféle vonalak húzódnak azon keresztül. Ezek az ujjakon szabályos rajzokat alkotnak, amelyeken megkülönböztetünk kiemelkedő és bemélyedő részeket. A kiemelkedők a bőrfodrok, a bemélyedők pedig a barázdák.

Már az ókorban is felismerték, az ember ujjainak szabályos vonalait. Az indiánok között találtak cserepekbe vésett ujjnyomatokat. A négereknél pedig az volt a szokás, hogy esküvő után tenyerüket rányomták, valamilyen alkalmas felületre, és ez volt a házassági szerződésük. A bélyegzővel való megjelölések Keletázsiban terjedtek el legelőször. Minden ingóságukat azzal jelölték meg.

A daktyloskópiának mint az ujjnyomokkal foglalkozó tudománynak az alapját Francis Galton vetette meg a múlt század vége felé.

Magyarországon Erdélyben találták az első ujjnyomatot. 1902-ben hozta be hozzánk Pekáry Ferenc Londonból.

A daktyloskópia alaptételei a következők:

1. Minden ember ujjain vannak bőrfodorrajzok és ezek különbözők.
2. A bőrfodorrajzok a születéstől kezdve változatlanok egészen a felsozolásig.

Ezért a bőrfodorrajzok a személyazonosság megállapítására alkalmassak. A gonosztevők megpróbálták már forró vízbe, olajba mártani az ujjukat, hogy a bőrfodorrajzokat megsemmisítsék, de nem sikerült. Ugyanis amidőn a sérülések elmúltak, ujjuk megint ugyanazt a nyomatot mutatta, mint azelőtt. Ledörzsölésük is hiábavaló.

A z ujjnyomatok fajtái:

Az ujjnyomatok, bár mutatnak egymás között hasonlóságot, de sohasem azonosak.

Kilenc féle ujjnyomatot ismerünk és pedig ezek a következők:

1. Iv
2. Tornyos iv
3. Orsós hurok
4. Singes hurok
5. Örvényes
6. Oldaltömlős
7. Középtömlős
8. Ikerhurok
9. Kivételes ujjnyom.

A z ujjnyomatok felvétele

Erre a célra szolgálnak az úgynevezett ujjnyomatlapok.

Eljárásunk a következők:

1. /A tókból 3-4 borsószemnyi festéket kell kinyomni a horgany lemezre, vagy üveglapra.

2. /Az ujjnyomatfestéket szét kell hengeríteni.

3. /A horganylemezt ezután egy kis asztalra helyezzük. Legelőszőrűbb ha 105 cm. magas.

Amennyiben ilyen asztal nem volna, nem állana rendelkezésünkre más asztalon is elvégezhetjük a munkánkat, de ez esetben az ujjnyomatlap alá annyi könyvet kell tennünk, hogy a magasság 105 cm. legyen.

4. /Az illető kezét minden esetben, langyos vízben szappannal jól le kell mosni. A piszkosabb ujjak hegyét, terpentin olajba mártott ruhadarabbal kell megdörzsölni.

5. /Utána a horganylemezt a daktyloskópiás asztal balsarkára helyezzük. A horganylemez mellé jobbra helyezzük el az ujjnyomatlapot, amelynek hátlapjára már előzőleg ráírtuk a kérdéses egyének a nevét.

Ha írni nem tud, ezt az aláírás helyén meg kell jegyezni.

Azt akinek fel akarjuk venni az ujjnyomatát az asztallal szembe állítjuk, az ujjnyomatlap elé.

6./Utána ennek a baloldalára állunk. Majd pedig bal kezünkkel megfogjuk az illető jobbkezének hüvelykujját, az ujjhegyénél, jobb kezünkkel pedig az ujjtőnél, és körömszélről körömszélre jobbról balra végig hengerítjük a festékes horganylemezen. Ha ez megtörtént, az ujjnyomatlap megfelelő rovatában szintén végig hengerítjük a festékes ujjat. Ugyanez az eljárás a többi ujjakkal.

A jobbkez ujjai után következnek a balkéz ujjai.

Majd pedig következik a bal, illetve a jobbkez együttes ujjnyomata.

Hibás merev, vagy görbe ujjakról úgy készítünk ujjlenyomatot, hogy a hibás, merev, görbe ujj körül hengerítjük az ujjnyomatlapot.

Csonka ujjakról is fel kell venni a nyomatot, amikor azonban az ujjnyomatlap hátlapján meg kell jegyezni, hogy az ujj csonka.

Hiányzó ujjak esetében a rovatba "hiányzik" szót kell írni.

Ha az ujj sebes, akkor annak az ujjnyomatnak a felvétele később a seb begyógyulás-a után fog megtörténni. A sebes ujj nyomatának a helyére beírjuk, hogy "Az ujj ezidőszerezt sebes, nyomat nem vehető." Minden személyről általában 2 ujjnyomatlapot kell felvenni, az egyik példányon az ujjnyomatlap rovatait is ki kell tölteni, a másolatán csak a nevet kell jelezni.

HELYSZINI UJJNYOM: Nem marad vissza minden tárgyon csak sima felületű tárgyakon, ha azokat megérintjük. Különösen fényezett butor, fém felület, üvegpapíros - alkalmas arra, hogy az érintő kéz nyomát megőrizze, akár szintelen az akár színes. Arra vonatkozólag, hogy mennyi ideig lehet azokat felhasználni, szabályt felállítani nem lehet, mert az sok minden körülménytől függ: nedvesség, szárazság stb.:/

Recegett, bolyhos, érdes felületeken, mint pl. deszkadarab, vászon vagy szövétadarab, ujjnyomot nem találhatunk, mert ezeken a bőrfodrok nyomai nem látszanak meg.

A helyszínen található ujjnyomokat 3 csoportba oszthatjuk u.m.

1./ S z i n e s

2./ B e n y o m o t t

3./ S z i n t e l e n ujjnyom.

S z i n e s u j j n y o m:

Ezek piszkos véres, vagy festékes ujjaktól származhatnak.

Né természetesen ilyenekről csak akkor lehet beszélni, ha a színező anyag az érintett tárgy színétől eltér.-

Színes nyomok a legritkábbak. Ennek az az oka, hogy ha a tettes keze véres is annyira mégsem az, hogy a tárgy érintése után visszamaradó ujjnyom látható legyen. Vagy pedig annyira véres, hogy nemcsak a bőrfodroknak, hanem a barázdáknak is nyoma marad, mert azok is megtelnek vérrrel.-

Az ilyen nyomon csak az ujjak körrajzát lehet látni.

Ugyanez áll a festékes kézre is.

A piszkos kéznek már használható volna a nyoma, azonban a piszkoskéztől eredő nyom rendszerint olyan felületen van, hogy a visszamaradó ujjnyom nem üt el az érintett tárgy színétől. /: Pénztárszekrény furás közben a tettes keze megizzad./

A színes nyom összehasonlításra alkalmas és ezért feltalálás esetén rögzítendő.

A r ö g z i t é s fényképezés után történik.

A benyomott ujjnyom:

Ha valamely puha, de nem rugalmas anyagot megfogunk, akkor a bőrfodor rajzai e puha anyagban benyomódva visszamaradnak. Pl. megszikkadt sár, friss gipsz, puha viasz, még meleg peccsét viasz.

Oly módon is keletkezhetik benyomott ujjnyom, hogy a büntettes ujjaiival valamely porral belepert tárgyat érint meg.

S z i n t e l e n u j j n y o m:

A nyomozás szempontjából a legértékesebbek a szintelen, vagyis

a láthatatlan ujjnyomok.

Gyakoribbak is mint a színes és a benyomott ujjnyomok.

Ha bármely sima felületű tárgyat, amely lehet fém, üveg, fa vagy papíros, ujjainkkal megérintünk, azoknak a tárgyakon nyoma marad.

Ugyanis bármily tiszta is az ember keze, valamennyi váladék mégis rátapad a tárgyra és létrejön a szintelen ujjnyom.

Ha tehát sejtjük, hogy valamely tárgyon ilyen ujjnyom lehet, azt alkalmas módon láthatóvá kell tenni, és pedig úgy, hogy arra nagyon finomra őrölt és nagytapadó képeességű, port hintünk amely por azután a bőrfodorszálok váladékos nyomaihoz odatapad és a bőrfodrok rajzát mutatja.

Elsősorban az szükséges, hogy megtaláljuk azt a helyet, ahol a nyom van, tehát keresnünk kell az ujjnyomokat.

Van eset arra, hogy 2-3 óra alatt ez a láthatatlan ujjnyom megsemmisülhet, viszont lehetséges az is, hogy kedvező feltételek mellett napokig megmarad és hosszabb idő eltelte után is elő lehet hívni. Az ujjnyomok élettartamát nagyon megrövidíti a nedves levegő.

A színezésre alkalmas porok a következők:

Grafit /:fekete, szürke:/

Argentorát/:ezüst:/

Alluminium/:világos ezüst:/

Indigó/:kék:/

Kármin/:vörös:/

Ezek közül az argentorát az, amelyet leggyakrabban használunk, a színező eljárásához.

A láthatatlan ujjnyomok rögzítésére az eljárás a következő:

1./azt a helyet, ahol ujjnyomokat sejtünk, a rendelkezésre álló porral behintjük,

2./a felesleges port ecsettel, vattával könnyedén eltávolítjuk, de ügyelni, nehogy a fodorszálokhoz odatapadt por szemecskéket megsértésük,

3./az így láthatóvá vált ujjnyomot "foli" papírral rögzítsük és pedig úgy, hogy a foli papírról a vékony celluloid réteget a rögzítés előtt eltávolítjuk.

Utána a folit óvatosan ráhelyezzük s kissé odanyomjuk az argentoráttal megszínezett ujjnyomra, majd lehúzzuk.

Ha ez megtörtént a lefejtett celluloid lapot visszahelyezzük és ezzel az ujjnyomot az eltörlődésektől megvédjük.

A papíron levő ujjnyom előhívására nem argentorátot használunk hanem az indigóport és pedig olyképer, hogy arra a papírlapra, amelyen ujjnyomot sejtünk, kis mennyiségű indigó port hintünk. Az indigó por azon a helyen, ahol ujjnyom van ráfog a papírosra tapadni.

A felesleges indigó-port a papírról leöntjük. Az így előhívott ujjnyomot azonnal rögzítenünk kell, amihez alkoholban oldott sellakot használjuk, amelyet permetező csővel a papírlapra fujunk, az ujjnyomot biztosítjuk.

A helyszíni ujjnyomok szakszerű rögzítése igen sok gyakorlattal ságot kíván, ezt a Nyut. 1977/2. bekezdésében foglalták szerint elsősorban a nyomozó alosztályok helyszínelő csoportjának feladata. A jórs nyomozók kiszállásáig főleg arra ügyeljen, hogy az ujjnyomok épségben maradjanak.

A N Y O M.

A bűncselekmények színhején mindig talál a nyomozó olyan kisebb - nagyobb elváltozásokat, amelyek elárulják azt, hogy a tettes ott megfordult, valamely tárgyat megérintett stb. Ezek az áruló jelek, elváltozások tárgyi jellegű adatok: nyomok.

A nyom tehát olyan kisebb - nagyobb elváltozás, amely elárulja, hogy valaki egy bizonyos helyen megfordult, ott bizonyos tárgyat megérintett, valami cselekményt végrehajtott.

A lábnyomok fajai, fontossága:

A helyszínen található nyomok között legértékesebbek a lábnyomok. A lábnyom elárulja a tettes jövetelének és távozásának irányát, menekülési helyét, a tettesek számát, azt a társadalmi osztályt, amelyből a

tettes személyek a tettes nemét, természetét, végül segítséget ad a tettes személyének a megállapításához.

Aszerint, hogy a tettes milyen talajon hagyja lábnyomát megkülönböztetünk lábnyom lenyomatokat és benyomatokat.

1./ Ha keményebb talajra lépünk, mint a láb, vagy a lábbeli, lábnyom lenyomat keletkezik. Pl. sáros, piszkos lábbal sima felületre lépünk a láb nyoma ott marad /:pozitív:/ Ha tiszta lábbal poros felületre lépünk, akkor a láb cipő alakja mutatkozni fog a poros felületen /:negatív:/

2./ Ha puhább a talaj mint a láb, vagy lábbeli, úgy a testünk súlyánál fogva a láb, cipő, csizma stb. a talajba benyomódik és a láb, lábbeli alakja a talajban látható lesz. Ez a lábnyom benyomata.

Mit árul el a lábnyom, azokból mire következtethetünk?

- 1./ A lábnyom méretét, alakját és sajátosságát,
- 2./ A mozgást/menés, futás, ugrás, megállás.:/
- 3./ A járás nemét, /:rendes, keresztező, szétterpesztett.:/
- 4./ A lábiejtartást, /:egyenes, kifelé, befelé, irányuló:/

1./ A lábnyom méretéből következtethetünk, hogy azt milyen nemű, korú, termetű személy hagyhatta vissza. - Férfi lábnyom erősebb, szélesebb, hosszabb mint egy nőé. A lábbelis lábnyom hosszának 6X-sa egyenlő a test magassággal, ami a termetre és korra kedvező adatot szolgálhat.

A lábnyom alakja támpontot nyújt, hogy az meztelen, cipős, kárisnyás, rongyokban burkolt lábtól származik-e? A meztelen láb sok jellegzetességnek lehet az árulója. Pl. ludtalu ember lábnyoma alig ivelt. Lábujjak hiányos összenövése, esetleges sérülések a lábtalpon mind kimutathatók.

Harisnyás lábnyom a láb magyságát, foltozást /:stoppolást:/ szöveget fogja elárulni.

Cipőslábnyom: a cipő fajtáját /:gummitalp, hó, sárcipő, papucs, bakkanos, stb:/ jelzi. Uriember rendszerint hegyes orrú, alacsony, széles sarkú, gummi sarok, varrott talpu cipőt hord. Egyszerű ember széles orrú alacsony sarkú, szegelt talpu, patkós asrokkal ellátott cipőt hord. A foltozás, javítás egyszerűsége is támponttal fog szolgálni.

Hátrányos a cipős lábnyomnál, hogy a nyom nem lesz mindig szettessé, a tettes esetleg a cipőt kicserélheti. /:másnak a cipőjét huzza fel:/ és meg is semmisítheti.

A lábnyomon észlelt sajátosságok /:foltozás, szegezés, sarokkopás, talpon lyukak, szeghiány stb:/ igen fontosak.

2./ A mozgást a lábnyom alakjából tudhatjuk meg.

Menésnél sarokra lépünk, így a sarok benyomata erősebb. Menésnél minden lábnyom két mélyebb benyomást mutat, egyet a sarok, másikat a talp alatt.

A lábnyomok egymástól való távolsága saroktól sarokig /:lépés hossza:/ elárulja a személy termetét, végtagok hosszúságát és a menés gyorsaságát. Egyforma mozgásnál a nyomok távolsága állandó, ha követjük a nyomokat és változást észlelünk keresnünk kell az okot /:következtetés:/ visszafordult-e, ismeretlen helyen bizonytalanul járt, éjjel volt stb.

Futásnál a lábnyomok távolsága 90 cm-nél nagyobb. Hosszabb ideig tartó futáskor a talpra, rohanásnál a sarokra lépünk.

Fal, kerítés, ablak alatt, sarokmenten ugrásból eredő nyomok is felismerhetők, mert azok a talajba mélyebben nyomódnak be.

Megállásnál a hátsó láb rendszerint elől levő láb mellé kerül a földre. Ha csak 2 lábnyom van egymás mellett akkor a megállás rövidebb ideig tartott, hosszabb időzésnél tapsás nyomaikat észleljük.

Műlábnym rokkantságot mutat. Sánta ember lábnyoma is kiténik, mert ép lábtal nagyobbakat lép és az ép lábnyom után találjuk a beteg lábnyomot.

Vizelés nyoma menésközben támpontot nyújt, ha azt a lábnyomok helyzetéhez viszonyítjuk. Ugyanis a férfi vizelés nyoma a lábnyomok között, nőnél pedig a lábnyomok között található. Ez a körülmény azért fontos, mert falon a férfi és a nő is szokott pisziban járni, így a lábnyom alakja nem árulná el a csizma viselőjének nemét.

3./ A járás neve: Járásnál a lábnyomok bizonyos irányban haladnak, e szerint a járás 3 féle: rendes, szétterpesztett és keresztező.

Rendes járásnál a sarok mindig az irányvonalat érinti. Szétterpesztett járásnál a lábnyomok iránya zögös vonal /:kövér ember, állapotos nő.:/

Keresztező járásnál egyik láb a másik előtt az ellenkező oldalra lesz átdobva. /: Pl. részeg ember: /

4. / A lábfejtartás lehet: egyenes, kifelé-befelé irányuló.
a. / egyenes járásnál a lábnyom párhuzamos a menés irányával.

b. / kifelé irányuló járásnál a lábnyom csúcsa kifelé néz
/: kövér ember, lúdtalpu, terhes nő: /

c. / befelé irányuló járásnál a lábnyom csúcsa befelé hajlik. /: görbelábu ember. : / L á b n y o m o k rögzítése:

A helyszínen ritkán fogjuk találni csak a tettes lábnyomát, hanem más lábnyom is feltalálható lesz, ennél fogva nem csak a helyszínt, hanem annak környékét is át kell kutatni, hol mások nem jártak.

Lábnyomoknál vegyünk szakértőt is igénybe. Ez az orvos, vadász és cipész.

Orvos felvilágosít a rendellenességekről /: Sánatság: / Vadász mindig a terepen él, gyakorlottabb a nyomok megfigyelésében.

A cipész megtudja mondani, hogy a lábnyom falusi vagy városi emberé-e, a cipő uj-e, vagy régi, kicsi volt-e, vagy bő a cipő stb. stb.

Ha sikerült a tettestől eredő valószínű lábnyomot feltalálni, úgy azt a rögzítés céljaira biztosítani kell, lédikával, deszkával, edényvel letakarjuk, és a gyanúsított lábával /: lábbelijével/ való összehasonlításunk céljából, a lábnyomot rögzítenünk kell.

A lábnyom rögzítése abban áll, hogy a lábnyomot leírjuk, lemérjük, lerajzoljuk, lefényképezzük, kiöntjük.

1. / Leírásnál ki kell terjeszkedni arra, hogy a lábnyom lenyomat, vagy benyomat. Meztelen láb, cipős lábtól ered, milyen az alakja, mérete, sajátossága, milyen a járás, lábfejtartás.

2. / Lemérésnél lemérendő a láb hossza, szélesség, sarok hossz és szélesség, talp hossz és szélesség, sarok és talp közötti rész.

3. / Lerajzolás természetes nagyságban. Először lemérni. Le-nyomatra egy üveglapot, vagy átlátszó papírt helyezünk és lenásoljuk. Másoláshoz tintát, vagy viaszceruzát használjunk.

4. / Lefényképezés a legjobb n/n-es mérőszalagot is helyezünk a lábnyomhoz és avval együtt fényképezzük le.

5. / Kiöntés csak benyomatonál lehetséges. Legjobb kiöntés a sűrű sár, agyag benyomatonból készül. Kiöntéshez, enyv, vagy stearin használatos.

Eljárás:

1. / Gipszel való kiöntésnél előbb a nyomot, a netán benne lévő földtől, kavicsától, vagy egyéb idegen anyagoktól óvatosan megtisztítjuk, ha víz van benne azt gyapottal vagy itatóspapírral szárazra felitatjuk.

2. / Falécecskéket készítünk.

3. / Egy edénybe kb. félliternél valamivel több vizet öntünk, ebbe kb. fél kg-nál valamivel több gipszennyiséget keverünk, hogy abban gipszcsonók ne maradjanak. /: a keverék tejfölszerű: /

4. / Az után a keveréket óvatosan a lenitázo nyomra öntjük, úgy, hogy a gipsz a nyomnak minden részébe behatolhasson.

5. / Ha a nyom alja a gipsz folyadékkal kb. egy cm.-nyire negtelt, akkor az előre elkészített, kéznél tartott falécecskéket az öntvényre rakjuk és az öntést ezen lécecskékre folytatjuk. Ezek a lécecskék az öntvénynek mintegy vázát képezik és azt megszilárdítják.

6. / A gipsz néhány perc alatt már megkeményedik s 10-12 perc múlva a mintát nagy óvatossággal kieneljük. Az esetleg rátapadt földet óvatosan lehámozzuk, vízzel lemossuk és megkapjuk a nyomnak tiszta fehér és hű lenyomatát.

Enyvel lábnyom rögzítése úgy történik, hogy közönséges asztalos enyvet jó sűrűre felforraljuk, utána kiűlni engedjük, míg a felszínén bőr képződik. Ezt a bőrt kilyukasszuk és a sűrű, kihűlt enyv anyagot óvatosan a benyomatra öntjük. Az öntvény eleinte kocsonyásodik, majd teljesen megmerevedik, mire kienelhető, hozzá tapadt anyagtól, sártól megtisztítható.

Stearinnal egy felnőttnél száraz lábnyom kiöntése céljára 6-8 stearin gyertya szükséges. A gyertyákat finon forgácsra hánózzuk, hogy az lazán naradjon. A benyomatra kevés forgácsot helyezünk, föléje pedig egy közepesen tüzes vasat, lapátot, pádogot, avagy vasalót tartunk, mire a gyertyaforgács megolvad s a benyomatra részeit kitölti. Ezt az eljárást addig folytatjuk, míg az öntvény kb. ujnyi vastagságu lesz. 5-10 percig

várunk, hogy az öntvény teljesen megkeményedjen majd nagyon óvatosan kiemeljük. Azért kell vele nagyon óvatosan bánni úgy a kiemelésnél, mint a további eljárásakor, mert igen könnyen törik.

L á b n y o m o k h a m i s i t á s a:

A nyomozó a lábnyomoknál gondoljon arra, hogy azokat meg is lehet hamisítani. Ilyen hamisítások:

1./ A tettes más lábbelijében követi el a bűncselekményt. Előfordulhat, hogy a cipő nagyobb és a lépés hossza nincs összhangban a cipő nagyságával. Vagy a tettes saját cipőjére más cipőt is köt, látszani fog a nyomon a kötés eszköze: drót, spárga benyomatnál 2 nyomon egymáson: /

2./ Lépés hosszának meghamisítása ilyenkor kisenber nagy lépést tesz, vagy fordítva; ha követjük hosszabb úton a nyomot, látni fogjuk, hogy azt sokáig nem bírja, mert kifárad és bizonyos távolságon a lépés rendes lesz.

3./ A járás és lábfejtartás meghamisítása: mindenkinek megszokott a járása és lábfejtartása, arról leszokni nagyon nehéz. Vizsgálva a nyomokat megtaláljuk a valódit.

4./ A hátralépés is a megtévesztést célozza. Ilyenkor a lépések rövidebbek. Feltűnő a lábhegy mély nyomása, mert nem lát hátrafelé.

V É R N Y O M O K:

A helyszíni szemle megejtésekor nagy figyelmet kell fordítani az esetleges véryomokra is. Különösen a gyanus halálesetek tisztázásánál tulajdonitunk ezeknek jelentőséget.

A véryomokat kereshetjük a holttest feltalálásának helyén, illetőleg annak környékén és az ott levő tárgyakon. Szemügyre kell venni a padlót, a falakat, ágyterítőt, butorokat, függönyt stb.....

Természetes, hogy magán a holttesten kívül a gyanusított egyé-
nen, annak eszközein és bűnjelcin is találunk véryomokat.

A véryomokat változatlan állapotban kell megőriznünk. Ez legtöbbször úgy történik, hogy faláddal vagy edényekkel letakarjuk azokat.

A véryomok alakja függ:

- 1./ a kiömlött vér mennyiségétől
- 2./ milyen módon hagyta el a testet: a./ Csepegett b./ Csurgott c./ Feekendezett-e?
- 3./ Milyen anyagra jutott/: beszívja vagy nem: /
- 4./ Mennyi idő telt el a kiömlés óta?
- 5./ Milyen magassból esett?
- 6./ A vérző egyén állott-e vagy pedig haladt-e?

ad. 1./ Általában a kevés vér/: mint pl. 1/2 deci vagy még kevesebb szabályosabb alaku nyomokat idéz elő, mint a nagy mennyiségű pl. 1-2 liter. Első esetben a véryom nagyjából kör, másodikban pedig szabálytalan töcsa alaku.

ad. 2/a. Ha kevesebb a csepegés, külön - külön ha több úgy összefolyt csipkézett kör alaku vércseppeket találunk.

ad. 2/b. Olyan alakja lesz, mint valamilyen kis folyónak.

ad. 2/c. Sugárszerűen erős nyomással tör elő a vér az átvágott ütőérből és a nyom sok egymás mellett levő apróbb - nagyobb freccsenés alakjában mutatkozik, mely a körtéhez hasonló. Ez a legjellegzetesebb véryom.

ad. 3./ A homokon avagy más szívós anyagon, tárgyon, amely gyorsan beszívja a vért, nem lesz a nyomnak éles határa; sima felületen/: üveg vagy kő: / azonban a nyom nagyjából kör vagy hosszukás alaku.

ad. 4./ Ha hosszú idő telt már el a véryom keletkezése óta, akkor az megfeketedik illetőleg elveszti az eredeti színét. Szakértőhöz kell folyamodnunk.

ad. 5./ Ha alacsony helyről történt a csepegés, akkor csillagszerűen csipkézett: Nagyobb magasságból történő csepegés esetén csipkézett-ség erősebb egyben a csep-szélén kicsiny vérpontok láthatók.

ad. 6. / Az állva cseppentett vér csipkézett kör alakot mutat, a menő ember vércseppei hosszas nyomokat hagynak; a freccsenések éle mutatja a haladás irányát. Ha valaki a vérző kezét hátra felé lóbálja, a freccsenés éppen a menetiránnyal ellenkező lesz.

A vérnyom alakjából következtetni lehet:

1. Arra, hogy a sértett a sérülése időpontjában milyen helyzetet foglalt el. Ugyanis álló helyzetben a vér a lábak felé csurog, ha azonban a sértett sérülése után elesik, akkor a vérnyom másképpen alakul.

Vonszolósi nyomok akkor keletkeznek, ha véres testet, húznak végig a talajon, ilyenkor a nyom hasonló lesz a meszelővel húzott sávhoz.

A falra vagy valamely tárgyra fröccsent vér arra mutat, hogy hol állhatott a tettes.

Ahol az ember elvérzik, ott vértócsának kell lenni és pedig akkorának, amelyik megfelel 1 - 2 liternyinek. Ha a hulla nem azon a helyen fekszik, ahol a vértócsa látható, ez annak - a jele, hogy elvérzés után került oda.

Az orvosszakértő és a vegyész megtudják állapítani, hogy a bemutatott vér emberé-e vagy állaté-továbbá, hogy emlőse, madaré, vagy halé-e?

Ezért a talált vért és vérnyomokat a szakértő számára biztosítani és minél előbb be kell szolgáltatni.

Ha azok a tárgyak, amelyekben a vérnyomok vannak elvihetők pl. kő, vagy fadarab, ablakszárny, kisebb butor, akkor nem vesszük le azokról a vérnyomot, hanem elvisszük az egész tárgyat.

A padlón levő véres részt kivesszük.

A falon levőt úgy kell onnan lehántani, hogy elne pattanjon; ez csakis úgy lehetséges, hogy a véres részt selyen papírral és gumi arabikummal leragasztjuk.

Ha a vért a padlóról felmosták, akkor a deszkát le kell gyalulni és a forgácsot elvinni, mert abban még okvetlen marad annyi vér, hogy azt a vegyész felfedezheti.

A deszka padló közökben levő sáros földet, ki kell kaparni mert a felmosott vér maradványai ebbe is beszívóroghattak.

A vérnyomokat igen jól mutatja a fénykép, amelyen még a vászonból kimosott vérnyom is meglátszik.

L o p á s n y o m o z á s a, a tolvaj előkészületei, segítő társai, számszámai.

A lopás a leggyakoribb bűncselekmény, mert a mai nehéz életviszonyok között a pénzszerzés legkönnyebb módja.

A lopásnak sokféle módja van. Az alkalon, a hely, a körülmények, az alkalmazott eszköz és a tolvaj módszere befolyásolják a lopás végrehajtását.

Nyomozásunk a lopás eseteiben csak úgy lesz eredményes, ha megismerjük a leggyakoribb lopási módokat.

Ha nyomozó tisztában van a lopás módzataival, ha ismeri a tolvaj szokásait, akkor a lopás színhelyén mindig fog találni valami elváltozást és különlegességet, amiből a tettes kilétére következtetni lehet.

A legfontosabb nyomot a tolvaj majdnem minden esetben visszahagyja és ez: a lopás elkövetésének a módja.

A leggyakoribb lopási módok szerint osztályozva a lopásokat megkülönböztetünk: 1./besurranás,

- 2./betörés,
- 3./bemászás útján elkövetett lopásokat,
- 4./zsebtolvajlás,
- 5./házi,
- 6./vásári,
- 7./szállodai lopásokat.

Aszerint, hogy milyen tárgyat szoktak ellopni megkülönböztetünk

- a./pénz, arany és ezüsttárgyak,
- b./ruha és élelmiszer,
- c./kerékpár, szij, fa,
- d./baromfi és állat,
- e./erdei, mezei és vad lopásokat.

A tolvaj előkészületei:

A lopás csak úgy jár sikerrel, ha a tolvaj ismeri azt a helyet, ahonnan lopni akar. Tehát valakit elküld oda, kémlelni, ahonnan lopni fog, hogy a helyi viszonyokat megismerje. Lehetséges, hogy a tolvaj ezt maga is végzi vagy már ismeri a helyszínt.

Nyomozás során azt kell megállapítani, hogy a lopás elkövetése előtt a tett színhelyén volt-e hivatalos, ismeretlen, aki a lopás helyét megfigyelte. Kikérdezések fogantatásánál erre gondolni kell, ezért a legegyszerűbb módon kell kikérdezni a sértettet, hogy nem-e járt erre földus, cigányasszony vándorló stb. idegen, mikor és mily ügyben a lakás mely részébe nyerhetett betekintést.

A tettenérés esetét kivéve arra ugr sem fogunk tanút találni, aki a tolvajt látta volna, inkább segítőtársát, aki a helyi viszonyokat kikémlelte; tehát ezirányban kell kutatnunk.

Előfordulhat az az eset, hogy a helyi viszonyok kikémlelésére a tolvajnak nincs szüksége, mert már a lopás helyével ismerős, vagy a részére szükséges megfigyeléseket kívülről szerezte meg.

Pl. A volt cseléd, vagy a jelenlegi cseléd, vagy annak ismerőse, szeretője, vagy egy más bejáratos személy követte el a lopást. Falun gyakori, hogy a házak egyformán épülnek és így előfordul, hogy a tettes este, mikor a szobában világos van, ablakon betekintve eleget lát ahhoz, hogy lopás-t sikeresen hajtsa végre.

A helyi viszonyok kikémlelésénél, ha a tolvaj, vagy megbízottja /:kémje:/ akadályokat vesz észre, azt már a lopás elkövetése előtt elhárítja. Pl. retesz, vagy virágcserep eltávolítása az ablakról, kulcs ellopása. Vagy a cseléd kicsalogatása a házból valamilyen találkozással stb.

Falun akadály a tolvajnak a kutya. Ezt gyakran egy-két nappal a lopás előtt megmérgezik. Pl. cigányasszony megmérgezett húst dob a kutyának. Ilyen esetben tudakozódní kell a nyomozónak, hogy ki foglalkozott előszeretettel a kutyával.

Cigányok élnek olyan fortéllal, hogy szukakutyát tartanak azon célból, hogy a kiszemelt udvarból, ahol lopást akarnak elkövetni, a him kutyát kicsalják. Előfordul az is, hogy ruhájukat, lábbelijüket a szuka kutya nemző részéhez dörzsölik; ez a szag a him kutyára hatással van és nem fogja a házörző eb megugatni, hanem barátságos lesz hozzá és így a megfigyelés a házban, vagy a lopás végrehajtása könnyebben eszközölhető.

A tolvaj felszerelése szerszámai:

A csendőrnök fontos ismernie mindazokat az eszközöket, mellyel lopásokat szoktak végrehajtani. Minden esetben, ha a gyanúsított birtokában olyan tárgyak vannak, amelyeknek megszerzése, vagy használata nem magyarázható meg, gyanus.

Pl. Hosszú vékony vessző, vagy onyv feltalálása oly tolvajra emlékeztet, aki kisvillású tartályból /:templon, erselyből:/ pénzt lop.

Ablak betörésre ragadós anyagot /:szaruk, onyv, mézga stb.:/ visz magával, melyet papirosra, vagy vászondarabra köt és az ablaküveget úgy nyomja be, hogy az üvegcserepek odaragadjanak és így azok földre hulláskor zajt ne idézzenek elő.

Erős horog, zsinog azt a célt szolgálja, hogy nyitott földszinti ablakokból ruhák és egyéb tárgyak kihalászhatók legyenek.

Gyanusak lehetnek a hosszú zsák alakú zsebek is, melyeket a városi tolvajok a lopott tárgyak elrejtésére használnak fel.

Legalkalmasabb tolvaj szerszámok: fűr, acélfűrész, tolvajkulcs, kés, fejsze. Ajtó, vasrács kiemelésére nagy bot, porong alkalmas. Előfordul az is, hogy a tolvaj szerszám nélkül, hogy a tét-színhelyére és a számat ott avagy a szomszéd házból lopás útján szerzi meg.

Gyakorlatosabb bűnöző szerszámok is kikéltesebbek. - Ilyen lehet a betörőrud, vagy emelővas. Kb. 1/2 m. hosszú, 3-4 cm. széles vasrud, amelynek hegye elől görbül. Feszítővas, ékek fából, néha vasból, melyeket a repedésbe dug, hogy feszítő vassal azokat tovább feszítse, emelők ajtó kiemelésére, csavar és kőfűrők, fűrészek, melyekkel kivájt lyukakat lehet tovább fűrészelni, különösen vasfűrészek, melyeknek a zajt olajjal el lehet tompítani. Kalapácsok és szögök.

Vékony kötelek, végén vaskampókkal, ezek segítségével balkenok,

verandák, ablakokra lehet felmászni.
Kasszafuró melegítővel, autógén olvasztóval, is fel van szerel-
ve.

A zsebtolvaj szerszáma harpófogó, kés, olló. Harpófogóval met-
szi le az óraláncot, ollóval és késsel felmetszi a zsebet. Vagy ollóval
vágja el a bőr ridikül tartó szíjait.

A tolvaj társai:

Fontos személy a segítőtárs/: bűnsegéd/: akinek tevékenysége i-
gén különböző.

A figyelő szerepe a tolvajt meglepetésektől biztosítani és elő-
re megbeszélte jellel a lopás megszüntetését, vagy a menekülést tudósra
hozni.

Ilyen figyelmeztető jel lehet egy különös fűtő, köhögés, piz-
szentés, vagy egy feltűnő kiáltás "Kata nyisd ki!" avagy egy vészkiál-
tás, ha már a lopás végkép nem sikerül és csak a menekülés segíthet pl.
"Piz van!"

A figyelő mindig egy lelcményes és ravasz egyén, aki rendszeren
oly ember látszatát fogja költeni, mint aki kocsmából hazamegy, fűtől,
csúdl, valakire várna, vagy látszólag teljesen leittasodva az utcákban
lékszik és figyel.

Gyakran a figyelő egyszerű jelle magában véve még nem lesz e-
gész, mert a tolvajnak idő is kell ahhoz, hogy elrejtőzzen, vagy észrevét-
lenül eltűnjön. Ilyenkor a figyelő a figyelő a háborogató egyént valami
trüggyel tartóztatja. Tűt vagy maga szólítja meg a hozzája közelébe
akár a cső járort is: /Pl. tüzet fog kémi, alamizsán't kér, vagy panaszkodik,
hogy szénalmat költsen maga iránt, avagy úgy viselkedik, hogy őt
szólítsák meg, pl. a földön keres valamit és panaszkodik, hogy a pénzét
elvesztette és közben élettörténetét is leadja, és így sikerül az idő-
nyerés a tolvaj számára.

Az ilyen bűnsegédi szerepre gyakran nőt szoktak a tolvajok
felhasználni.

Mi sem könnyebb mint hogy éjjel egy magányosan álló nő, kivált
ha fiatal és az esti világításnál meglehetősen esinos is, egy arra me-
g fiatalokért megállásra késztesen és ha a férfi nem is szólítaná
meg őt, úgy többnyire lezárna meg, ha a nő őt megszólítja. Egy kérdés, kére-
ben, panasz, oly könnyen hozható elő, egy kis eltérés az eredeti iránytól
fejőnem mindig sikerülni fog a nők és, ha betegnek hajléktalannak, é-
resnek stb. mondja magát, akkor még fog oly férfi találkozni, aki utját
szónéklül folytatná. Szóval a tolvaj kényszerűen használja fel az emberek
bűnsegédjét.

A bűnsegéd mindig könnyebben kézre kerül, mint maga a tolvaj. A
tolvaj könnyebben eltűnik, azt senki sem látta, - a segéd pedig akit egy-
es felismeri vélnek, arra hivatkozik, hogy őneki semmihez sincs köze
stb.

A zsebtolvaj bűnsegéde "falaz" vagyis úgy áll oda, hogy az
arra menők, vagy ott állók ne vegyék észre, hogy a tolvaj valakinek a zse-
bétől valamit kivész. Egy másik fortély/: trükk/: hogy a bűnsegéd össze-
esik, részegséget tesz, összevesz valakivel, egyszerőval valami ürüggyel
ésédítet el, hogy tolvajtársa könnyebben, bátrabban lophasson.
Zsebtolvajok mindig van cinkostársa.

Vasuti tolvaj is a nőt használja fel cinkostársául. Elegánsan
felöltözött és beszélgetése elegyedik a vasuti szakaszban a kiszemelt ál-
dozattal és közben a tolvaj, aki látszólag nem ismeri a segédjét ezen fo-
dással begöppja az állomást. Kiszáll a következő állomáson és a követ-
kezőig gyalogol, majd új vonatra száll és egy megbeszélte helyen átad-
ja tolvajtársának a lopott tárgyakat.

Hasonló fortallyal élnek az üzleti lopással is. Itt rendszerint
két vagy több segéd működik. Pl. úkszerésznel kettő jelenik meg az
egyik előbb, a másik később. Ez a jelenség megszokta zavarni a kereske-
dőt, mert az új vevővel is kénytelen foglalkozni. Ezt az időt felhasználja
a első segéd arra, hogy a kiemelt ékszeresek fiokjai között rendet-
lenségig járjon elő és így az ékszerész is elveszti áttekintését az
ékszeres között, ennélfogva könnyebb az ékszeresek között egyet kettőt el-
tűntetni.

Ilyen esetben a kikérdezésnél ki kell terjeszkedni arra, hogy
a gyanúsított személy előtt ki volt az üzletben, mit csinált ott, hogy
nézett ki stb. Ilyen módon könnyebben jutunk a tettes nyomára, ha előző-
leg a bűnsegédet leplezzük le.

A lopás fajtái:

A lopásokat elkövetési hely, mód és az ellopott tárgy anyaga szerint osztályozzuk. /:L. Jegyzet 14. oldal:/

A besurranó lopás.

A lopásnak ezt a módját már gyakorlottabb tolvaj használja, mert egy helyiségbe való bejutáshoz ügyesség, lélekjelenlét szükséges. A tolvajnak számítani kell alkalmas időpontra, jelmenyességgel is kell rendelkeznie, ha esetleg rossz időben talált belépni egy helyiségbe, fel kell magát találni. Ilyenkor rendszerint avval "vágja ki magát", hogy keres valakit.

Falun besurranásra legalkalmasabb időpont a vasárnap délelőtt, midőn mindenki templomba van. Vagy alkonyat, amikor a tolvaj belépődik egy istállóba, bevárja míg a háznépe lenyugszik és azután előjön, hozzálát a munkához.

Besurranásnak egy módja az is, hogy tolvaj valami ürüggyel, mint munkakereső, utazó, koldus bejut a lakásba és amíg valaki előjön már lop, vagy a cseléd által valami kérdést intéz a háziasszonyhoz, aki történetesen egy másik szobában tartózkodik, amíg a cseléd bemegy érte, azon idő alatt történik a lopás. Egyszóval a tolvaj igyekszik módot találni arra, hogy ahová már bejutott, egyedül maradjon bármilyen rövid időre is.

Nyomozásnál fontos annak a tisztázása, hogy az ellopott tárgy megléte és hiánya óta kik jártak - mily okból a lakásban s főleg, ki, miért volt ott egyedül. Ily egyének rendszerint kéregetők, ügynökök, koldusok, házalók stb., de sokszor odaváló egyén is lehet.

A zsebtolvajlás:

Látványosságoknál, ünnepélyeknél, versenyeknél általában olyan helyen, ahol a test és a ruha érintése a tolongás miatt nem válik feltűnővé, ez alkalmat nyújt a zsebmetszőnek a lopás sikeres végrehajtásához.

Ha nincs ilyen kedvező alkalom, akkor a zsebtolvaj maga idézi azt elő. Pl. részegnek teteti magát s beleütődik a kiszemelt áldozatba, vagy azt véletlenségből leköpi, azután nagy bocsánatkérés között tisztogatja ruháját stb. A lopásnak ez a módja is nagy gyakorlottságot követel, mint a bűvészeké, akik egy pillanat alatt tudnak egyes tárgyakat eltüntetni.

Óraláncok elvágásához éles kis harapófogót használ. Hasonlóképp szedi le a hölgyek nyakláncait is.

A zsebtolvaj botot, keztyűt nem szokott hordani. Felöltöt anélkül nagyobb előszeretettel, mert az leveve és a karra téve jó fedezéket képez ahhoz, hogy alatta kezével észrevétlenül dolgozhassék.

A zsebtolvaj ma már oly határozott biztonsággal dolgozik, hogy pl. színházban, színielőadás alatt képesek arany nyakláncok, sőt fülbevalók ellopására.

Nyomozása igen nehéz, mert a zsebtolvaj a tett után azonnal menekül, de legalább is az ellopott tárgytól igyekszik szabadulni. /:társak: /Személyleírások alapján sikerül a tettes nyomára jutni.-

Vásári lopás.

Rendszerint cigányok hajtják végre. Különösen a lólopásban jártasak. Ezt legtöbbször vásár befejezése után szokták foganatosítani.

A lóvásárról hazatérőket, valamely utszakasról, vagy erdőszélről figyelik meg. A vett lovat a tulajdonos rendszerint a szekér végéhez köti. Ilyenkor egy cigánykőlyköt menesztenek a kocsi után, aki felkapaszkodik a szekérre ott a fékszarat elvágja, mire a ló elmarad a szekértől. Ez rendszerint sikerül is, mert a vételt rendszerint áldomás követi és ilyenkor a tulajdonos szekéren aludni szokott. A cigánykőlyök felepattan a lóra és elvágta a cigánytanyára.

A nyomozás során tanácsos ily esetben a marhalevelet jól át- nézni.

Vásárokon a sátraknál való lopás a cigánynők munkája. Többet magával megy a sátorhoz és míg az egyik az árusítóval alkudozik, azalatt a sátor másik végében már 2 - 3 kendőt el is emelt.

A lopott tárgyat a földre ejti, ott meztelen lábával rálép. lábujjaival megragadva egy lábmozdulattal a szoknyája belső alsó felületén levő tágas zsebbe rejti.

Vásárokon nem csak cigányok, hanem mások is lopnak és pedig az órsókon már ismert szokásos vásári tolvajok. Ok is oly sátraknál, ahol sok vevő tolong, nézegetés közben egy-két fizetetlen kisebb árut elemelnek. Sokszor egész tolvajszövetkezet alakul; az egyik alkudozik másik elemeli az árut s átadja a harmadiknak stb., úgy, hogy tettenérés esetén az ellopott tárgynak már nyoma sincs.

Nyomozás a elég könnyű, mert az órsók nemcsak saját, de a szomszédos órsó vásári tolvajait is ismeri s így már a vásáron szem alatt tartathatók; de meglepő házkutatás: személymóztás: rendszerint eredményes lesz.

H á z i l o p á s .

Gyakori eset, hogy a cseléd meglopja gazdáját. Sokszor előfordul, hogy a piacra küldött cseléd a kapott pénz egy részét visszatartja magának. A háziasszony nem tud mindennek utána járni és így ez nem is kerül különösebb nehézségbe a cselédnek, hogy pénzhez jusson.

Takarításnál is sok olyan dolog kerülhet elő, amiről a ház tulajdonosa már azt hitte, hogy elveszett, vagy nem is gondol rá, hogy avval is rendelkezik, ezeket a dolgokat a cseléd magához veszi.

Női fehérmemük eltüntetése rendszerint cselédek által elkövetett házi lopásra vezethető vissza, mert jó módban élő háziasszony nem szokta feljegyezni, hogy hány darab fehérmeműt adott mosásba.

Ilyen cselédek, akik gyakran változtatják a helyüket, gyanúsak. Gyanús azon a cseléd is aki feltűnően csinosan öltözködik, úgy, hogy ruhájuk beszerzése a fizetésével nincs arányban.

Lopásra hajlamos az olyan cseléd is, akinek gyermekei vannak, így megélhetési viszonyok késztetik a lopásra.

Férfi cselédek szeretők kedvéért lopnak, hogy azoknak egyszer másszor valamivel kedveskedni tudjanak.

Sokszor azonban ok nélkül is gyanakszanak a cselédekre; gondolni kell tehát a nyomozónak arra is, hogy a lopás megsemm történt avagy azt másvalaki, a családhoz tartozó könnyelműbb tagja avagy valamely besurranó követte el.

A lopás eredhet beteges/:élvezeti vágy:/vágyból is, ezt lopási mániának/:kleptomániának/:mondjuk.

Ez a beteges vágy a legjobb módok között is fordul elő, akik társaságban ismerősük ékszerét stb., eltulajdonítják.

Felhelyen előfordul az is, hogy babonából követnek el lopásokat. pl. Baboná szerint a lopott virág jobban tenyészik a földben mint a pénzen vásárolt, vagy ajándékban kapott. Lopott szénától meggyógyul a tehén, stb.

Betöréses lopás:

Ha a tettes csak bizonyos behatolás külső részén utján juthat el a tett színhelyére, akkor a lopást betörésesnek mondjuk.

Ma elég elterjedt bűncselekmény. A könnyű építkezési mód és a lakók jóhiszeműsége és könnyelműsége teszi gyakorivá.

Leggyakoribb a lakásba való betörés. A betörő legtöbbször a záruk felnyitását, vagy feltörését kísérli meg, ha ez nem lehetséges, úgy az ablak, vagy ajtó lesz a próbálkozás helye. A tettes mindig a könnyebb és célszerűbb módot fogja választani, mert gyorsan s fáradtság nélkül akar pénzhez jutni.

A betöréses lopás nyomozása könnyebb, mert már a helyszín sokat elárul a nyomozónak. Az elkövetés módja, az alkalmazott eszköz minősége már a visszamaradt elváltozásokból, nyomokból lesz megállapítható és ebből a tettes személye könnyen adódik.

Fontos megállapítani, hogy hogyan történt a lopás?

- 1./ szükséges volt-e előzőleg helyismeretre, vagy más előkészületre,
- 2./ jól választotta-e a behatolást, nagy rendetlenséget, feldultságot mutat-e a helyszín, mert ennek a megállapítása támpontot nyújt annak a megítéléséhez, hogy az illető a helyi szokásokkal ismerős volt-e, vagy sem,

3./ a lopást milyen ügyességgel hajtotta végre. Ez a személyre fog felvilágosítást adni. Szakavatott ember követte el, vagy csak alkalmi betörésről volt szó.

Kitanult tolvaj ügyesen tudja az időt kihasználni. Főleg munkát nem szokott végezni. Szakavatott betörő a menekülésre is gondol, tehát saját biztonságára érdekében bizonyos előkészületeket tesz. /: Ajtókat elreteszeli, leköt stb., ez utóbbi főleg cigányok munkájára vall. /

Jellemző, hogy gyakran a betörő a szerszámokat a helyszínen avagy annak környékén, lopásból szerzi be, hogy ezáltal a feltűnést még jobban leplezze.

Ép úgy mint a házkutatásnál a mesterséges rejtékhelyek felkutatásánál gondolnunk kell a foglalkozási ágakra, ugyan úgy fogunk találkozni bizonyos kézügyességgel itt is. Pl. azt látjuk, hogy a betörő az ács, asztalos, kőfejtő, esztergályos stb. kézfogása alkalmaztatott.

Behatolási módok:

Aszerint, hogy a tettes melyik tárgyat szemeli ki a behatolásra, beszélhetünk ablakon át, ajtón át, és más módon: padlás, háztetén, kéményen: / való behatolásokra.

Az ablakon át való behatolás:

Ez a behatolásnak a legkönnyebb módja, mert a tettesnek kevés ellentállással kell megküzdenie. A tettes a következő akadályokkal állhat szembe: ablakredőny, amely vagy fa vagy vas, vasrács, ablakszárny, ablaküveg, függöny, spaletta és egyéb tárgyak /: virágcserep: /

Lássuk az eltávolítási módok lehetőségeit; a fából készült külső ablaktáblát a betörő ajtóknak tekinti és ezeket egyszerűen benyomja, ha ellentálobbak szerszámmal áttöri és így a nyíláson keresztül a zár kinyitása könnyű lesz.

Ablakszárnyak eltávolítása már nehezebb. Az ablakok nyílás szempontjából 2 félék, vagy befelé, vagy kifelé nyíló. Kifelé nyíló ablakoknál nincs nehézség, mert ennek sarkai kívül vannak, azokhoz könnyen hozzá lehet férni. Bármivel kiemelhető, még zsebkéssel is. Ha az ablak befelé nyílik, már nehezebb a kinyitás; ilyenkor vagy a zárnál próbálkozik, vagy pedig az ablaküveget benyomja. Ilyen esetben fontos a zajtalan munka. Üvegtáblát ügyesen kilehet venni az ablak keretből, úgy, hogy a gittet, amely legtöbbször már úgy is töredezett felfejtjük, a pár szegecskét, amelyek az ablaktáblát tartják kiemeljük és így az ablaküveget könnyen kiemeljük: a bejutás szabad.

Sokszor a betörő benyomja az ablakot. Itt is ügyelni fog, hogy ezt zajtalanul tehesse, ezért az üvegre sarat, avagy enyves papírt, vagy vásznat ragaszt, hogy az üveg darabok el ne hulljanak és leeséskor zajt ne csapjanak. Ezután is óvatos lesz a behatolást illetően, hogy a párkányon levő virágcserepeket le ne üsse.

Legnehezebb lesz az ablakrács eltávolítása. Rácsos ablak rendszerint földszintes házak lakásain vannak, amit a betörő már előre sejt és így már megfelelő felszerelésről fog gondoskodni. A rács vagy az ablak előtt van, vagy mögötte. Betörő számára hátrányosabb, ha a rács belül van, mert előzőleg az ablakot kell eltávolítani, mert csak így juthat a rácsához. Ez sok munkát igényel és gyakran az ablak betörése, vagy eltávolítása elárulja a betörési szándékát.

Ilyen rácsokon tehát a tolvaj az átbujást fogja megkísérelni. Átbujás azonban csak akkor lehetséges, ha a 2 vasrud közötti nyíláson át fejt és a fej fölött kinyújtott karját keresztül dughatja. Ha ez nem sikerül, akkor a rácsot elgörbíti, elfűrészezi. Lehetséges az is, hogy egy gyermeket bujtat át a rácson, mert az természeténél fogva könnyebben át fér és bejutva a szoba ajtaját kinyitja.

Ha fűrészelésre kerül a sor, akkor azt ott fogja a tettes eszközölni, ahol a rács rúdjának valami hiányossága van, tehát ahol vízszintes és a függőleges rúdak kereszteződnek. A zaj elkerülését a helyen való olajozással, vagy a fűrészelés erős fagygyúzásával tompítani lehet.

A többi felszerelés, mint pl. függöny, ami az ablaknál előfordulhat nem képez nagyobb akadályt, a betörő számára, mert pl. a függönnyt egyszerűen letépi, vagy ollóval elvágja.

Behatolás az ajtón:

Ha az ablakon való bejutás nem sikerül, vagy nem mutatkozik célszerűnek, akkor a tettes az ajtón keresztül igyekszik behatolni. Az ajtó felnyitására a tolvaj ál vagy ellopott kulccsal kísérletezik, ha így sem tud célt elérni, akkor az ajtó erőszakos felnyitására határozza el magát.

Az erőszakos felnyitásnak többféle módja van:

Legtöbbször a tolvaj az ajtó és a küszöb közé feszítő vasat helyez és az ajtót egyszerűen kicméli, aminnek az is az előnye, hogy esendesebben hajtható végre.

Kettőszárnyu ajtókkal szemben könnyebb dolga van a betörőnek. Rendszerint a kettőszárnyu ajtók tolozárakkal /:rigli:/ vannak ellátva, amelyek az ajtó vastag részébe, vagy az ajtó belső oldalára vannak szerelve, úgy, hogy kívülről furóval könnyen feltalálható és így minden szárnyasajtó könnyen kinyillik, még akkor is, ha bevolt zárva.

A szárnyasajtókat függőlakattal, ajtólánccal szokták biztosítani. Ilyen esetben a betörő a szétnyílt ajtó szárnyak közötti résen át kézzel igyekszik a biztonsági láncot kikapcsolni.

Gyakori, hogy a betörő az ajtó farészzeit támadja meg. Az ajtóban levő betétek sokkal vékonyabb fából készülnek mint maga az ajtó. Az ajtó keret 5-6 cm. vastag szokott lenni, a betét pedig csak 2-3 cm. és a négy széle még ennél is keskenyebb, átlagosan 1 - 1 1/2 cm. vékony. Ezt a vékony szélét könnyen kifürészelik és így kicméli a betétet az ajtóból. Ezen a nyíláson aztán bemásznak a lakásba, avagy benyúlva a zárban levő kulccsal az ajtót kinyitják és miután azt kifosztották, ugyanazon az úton távoznak a zsákmányukkal együtt.

Falun szokás, hogy a kulcsot benne hagyják az ajtóban, ezt a tolvaj vagy kilöki, vagy valami vasrúdaeszkával avagy egy erre a célra készült "kulcsfordítóval" a kulcson fordít egyet.

Gyakori azon eset, hogy az ajtó belülről keresztvassal vagy rúddal elvan retészelve. Ezt csak úgy tudja a betörő leakasztani, ha tudja, hogy hol van a keresztvas sarka és hol a kamója, mert akkor ott furja ki az ajtót, ahol a kamót elérheti és azt leakaszthatjuk.

Másmódon való behatolás:

Ez alatt a falon, padlón, mennyezeten át való behatolást értjük.

Behatolhat még padlásán, háztetőn, kéményen, csatornán keresztül is.

Az ilyen behatolási mód alapos helyiismeretet, sok időt és nagy szakértelmet kíván.-

A záarak és azok faja i.

A betörő a behatolásnak mindig a legkönnyebb, leggyorsabb és a legkevesebb zajjal járó módját választja. A legkönnyebb behatolási mód a lezárt helyiség, a pénzszekrény, kazetta stb. zárjának felnyitása.

A záarak felnyitásának legkönnyebb módja:

1./A saját kulccsal való felnyitás. A betörő ezt azonban csak ritkán szerezheti meg.

2./Az álkulccsal, mely az eredeti kulcs mása/ való felnyitása. Az, álkulcs minden nagyobb szaktudás nélkül elkészíthető.

A vaskereskedésekben kapható kidolgozatlan kulcs, amelyet a viasz, kenyérbél, szappan, burgonya stb. benyomatnak megfelelően kireszelnek.

3./A tolvaj kulccsal: szeg, drót, vésővel való felnyitás, de ez csak az egyszerű záaraknál lehetséges.

A záarak fajtái:

1./Egyszerű, és

2./Biztonsági záarak.

Ha azt akarjuk megállapítani, hogy vajon a zárat görbitett dróttal vagy álkulccsal nyitották - e ki, a zárat, lakatot ovatosan szedjük szét, s a belső szerkezetében látszó karcolások, zúzódások, törések, görbülések, horzsolások elárulják, hogy miféle eszközzel történt a behatolás, de a nyomok rámutatnak arra is, hogy a tettes hozzáértő volt-e vagy sem. Szakértő igénybevétele célszerű lesz.

A zárok kétfélék: 1./ egyszerű,
2./ biztonsági zárok.

ad.1./ Az egyszerű zár két főrészből áll: a reteszből és azt rögzítő reteszrugóból. A retesz felső részén levő bevágásokba beleilleszkednek a reteszrugó fogai.

A kulcs kisebbszerű fordítása a reteszt szabaddá teszi, további fordítással előre vagy hátra mozditja, tehát a zár vagy becsukódik vagy kinyillik.

Az egyszerű zárok kulcsnélküli felnyitása különösebb nehézséget nem okoz, a biztonságot csak a kulcs alakja/:szám vagy betű:/nyújtja. Görbe dróttal, szeggel, tolvajkulccsal a reteszrugó felemelhető s retesz már is szabadon mozog. Epen ezért az egyszerű zárok kevés biztonságot nyújtanak.

ad.2./ A biztonsági zároknál a retesz rögzítése nem rugóval, hanem zárólemezekkel történik. Ezeknek a száma 2-nél több.

A biztonsági zárat már külsőleg is a kulcslyuk téglalakjáról ismerhetjük fel.

A kulcs tollán pedig több lépcsőzetes bevágás van.

A biztonsági zárok: forgó és bökő kulcsúak.-

Chubb/Csap/zár, forgó kulcsra működik zárólemezeinek a száma rendszerint 3 - 4. Ha az ilyen zárban a kulcsot kissé elfordítom, egyszerre emeli fel a összes zárólemezeket, tehát szabaddá válik a retesz. Ha a kulcsot egészen megfordítom, akkor az a reteszt előre vagy hátra mozditja, a zár tehát becsukódik, illétőleg kinyillik.

Ha a kulcslyukon tolvajkulccsal, szeggel stb., benyulok, legfeljebb csak egy lemezt tudok a helyéből kiemelni, de ez még nem elegendő ahhoz, hogy a zárat kinyissam. Minél több a lemezek száma, annál nehezebben nyithatók ki.

Chubb/Csap/zár kulcsának a tollán zárólemezek számának megfelelő bevágások vannak.

A Brahma zár bökő kulcsra működik. E zár kulcsának tolla nincsen, hanem a végén vannak a bevágások. Több zárólemeze van. Az ilyen zárral ellátott ajtónak foggantyúja van és ha a bökő kulcs benyomása után a foggantyut elfordítjuk, a zár kinyillik, illetve becsukódik.

Yale /:zsolc:/ szerkezete hasonlít a Brahmaéhoz. A kulcsának azonban nem a végén vannak a bevágások, hanem az oldalán.

A biztonsági zárok csak a hozzávaló kulccsal, illétőleg álkulccsal nyithatók.

Tehát a betörő a biztonsági zárok felnyitását nem a kulcslyukon keresztül, hanem más módon kísérel meg. Elsősorban a környező burkolatnak/:fa, vas, acél, páncél:/azt a részét, amely az egész zárat magában foglalja furja meg és az egész zárat kiemeli. A keletkezett nyíláson a zárólemezeket felszabadítja avagy összetöri.

Többi módszerrel csak az olyan betörő érhet el eredményt, aki szakértő, vagyis ismeri a biztonsági zárok szerkezetét.

A függő lakat.

Ez is vagy egyszerű vagy biztonsági szerkezetű.

Az egyszerű lakat ugyanolyan szerkezetű mint az egyszerű zár. A lakat biztonsága a kulcslyuk alakjában rejlik. Az ilyen lakat, az eredeti kulcshoz hasonló tolvajkulccsal, görbitett szeggel, dróttal kinyitható. Ha a kulcslyuk csak szeges, vagyis a lakatnak lyukas kulcsa van, akkor előbb a csapszeget kell leütni ami nem okoz különös nehézséget.

A biztonsági függő lakatok fordító, vagy bökő kulcs segítségével működnek. Az első fajta kulcsának van tolla, a másodiknak nincsen. Ezekre is érvényes mindaz, mint az ily zárokra.

A függő lakathoz a tettes jól hozzáférhet, tehát azt teljes erejével megtámadhatja.

Emiatt, a lakat belső zárának, a kengyelének, meg a kapocsnak is, igen erősnek kell lennie.

A kapocs ne igen álljon ki, csavarral erősítsük be a faburkolatba. Az ilyenre azt mondjuk, hogy jól beépített.

A kengyel kicsi legyen és szűk, hogy legfeljebb csak vékony tőrudat helyezhessenek bele, amelynek ellenáll.

A zárok és lakatok felnyitása, általában:

- 1./ álkuleccsal,
- 2./ tolvajkuleccsal,
- 3./ vagy erőszakkal történik.

Törvényszéki orvostan.

A törvényszéki orvostan feladata gyanús halálesetekben szakvéleményt adni arra vonatkozólag, hogy a halál természetes úton, mérgezés vagy más erőszakos cselekedet folytán, és a halál mikor állott be, hogy a hullán levő sérülés életben, avagy a halál után jött-e létre.

Ugyancsak szakvéleményt ad az orvos sérülések esetében is, főleg arra vonatkozólag, hogy a sérülés mily fokú, mily eszközzel s mily módon történt. Fontos szakvéleménnyel szolgál a magzatelhajtási esetekben is.

A nem természetes halálesetek tisztázása:

A halál bekövetkezhet:

- 1./ Természetes okokból betegség, öregség.
- 2./ Erőszak: gyilkosság stb. útján.

A nem természetes halált előidézheti:

testisértés, /: magzatelhajtás: / fulladás, akasztás, zsinogclés, megfojtás,

megégés, megfagyás,
mérgezés,
napszúrás, villámcsapás,
éhvész és elvetélés.

A halál okát sokszor már a külső vizsgálat tisztázza, de biztos támpontot csak a boncolás fog nyújtani. Ezt mindenkor két orvos végzi, kik közül az egyiknek törvényszéki orvosnak kell lennie.

A boncolásról egy jegyzőkönyvet is kell szerkeszteni a bíróság számára. A boncolásnál a nyomozó járőr is legyen jelen, sok értékes támpontot kaphat főleg az alkalmazott eszköz, elkövetési mód, sőt a tettes kilétére is. /: Tettenre hívás! /

Öngyilkosság és annak színlelése.

Vannak gyilkosságok, melyeket a tettes úgy állít be, hogy azok öngyilkosságoknak tűnjének fel. Vannak viszont öngyilkosságok, melyek úgy történnek, hogy szándékos bűncselekménynek lássanak. Pl. valakit életbiztosítást kötött és öngyilkosságot követ el, megmérgeznek valakit, és a nála felajásztják egy fára, vagy bedobják a kútba, hogy úgy tűnjék fel, mintha öngyilkos lett volna.

A nem természetes halálesetek nyomozásánál elsősorban tehát azt kell eldönteni, hogy az öngyilkosság a hulla feltalálási állapotában elkálhatott-e, vagy sem, és hogy a helyszínen talált állapot, vagy helyzet az elhalt által bekövetkezhetett-e? Ha a megállapítások folyamán oly adatokra jut a nyomozó, hogy az elhalálozás gyanús, akkor kutatni kell a további gyanúknak után.

Ilyen esetekben elsősorban az tisztázandó, hogy:

1./ Volt-e oka az illetőnek az öngyilkosságra.

2./ Áll-e az áldozat olyan viszonyban másokkal, akiknek okuk volt az megálni, vagyis kinek állott érdekében az áldozat megölése.

ad. 1./ Öngyilkosság oka lehet:

gyógyíthatatlan betegség,
büntetéstől való félelem /: diákoknál vizsgától való félelem; rossz biznyitvány: /

./.
sértettönérzet, reménytelen szerelem,
anyagi veszteség, szülők, gyermekek, hitves elhalálása,
züllött családi viszonyok,
alkoholizmus,

Tanuk révén tisztázandó vajjon beszélt-e öngyilkosságról
másoknak, leveleket hagyott-e hátra? Utóbbi esetben vigyázni kell, hogy a
levelek nincsenek-e meghamisítva.

ad. 2./ Ilyen okok lehetnek:

anyagi: hogy mielőbb örököljön,

harag: régi ügyből kifolyólag, -vetélytárs stb.

Bosszú: valamely elszenvedett kárért, -szerelmi ügyek stb.,

A "mi történt?" kérdés eldöntésére a legfontosabb támpontot
a részletes helyszínelés fogja nyújtani, főleg a hulla helyzete és az
azon talált sérülések.

Öngyilkos rendszerint a test előrészen, vagy oldalán ejt
magán sebet. A hulla hátán talált seb kizárja az öngyilkosságot.

A seb iránya is áruló lehet, mert rendszeren az ember balról
jobbra metsz; ha más irányt észlelünk, az idegen kézre vall. Balkezüeknél
esetleg lehetséges.

Dulakodási nyomok a helyszínen bűncselekményre engednek
következtetni. Ittas öngyilkosoknál előfordulhat, hogy tettük előtt össze
zuznak-törnek mindent, ilyenkor esetleges helyszínen levő láb - ujjnyomok
fognak felvilágosítást nyújtani.

A halálnem és az eszköz is támpontul szolgálhat arra, hogy
öngyilkosság, vagy gyilkosság történt.

A megfojtás, zsinegelés, csak idegen kézre vall.

Vágott sebek rendszerint gyilkosság mellett szólnak.

Akasztás öngyilkosság, de bűncselekmény is lehet. Leugrás
emeletről, hidról, szengázmérgezés öngyilkosság, esetleg gondatlanság, vagy
véletlen.

Lőtt sebeknél jegyezzük meg, hogy az öngyilkos rendszeren a
fegyvert a halántékára, homlokra, szájba vagy szívre irányítja. Pörkölés a
ruhán szintén ezt igazolja.

Eszköz az öngyilkos számára rendszerint az amit talál. Pl.
akasztásnál zsineg, nádrágszifj, kendő, törülköző; tü, drót, szög, beretve.
szintén öngyilkosok eszköze.

Fojsze, balta, fokos, már inkább gyilkosok szerzésa.

Mérget használhat a gyilkos is, de csak szagtalan, íztelen
/: foszfor, kénsav, ópium mind szagos mérgek csak az öngyilkosok mérge lesz.

A mód, ahogy az öngyilkosság történik az illető egyéniségére
vall; pl. katona inkább agyonlővő magát, orvos megmérgezi magát, nő vízbe ug-
rik stb. Ha tehát a halál nome s a személy sehogyc egyezik, úgy az el-
halálkozás gyanusnak veendő.

Kettős öngyilkosságnál rendszerint az eszköz is ugyanaz.

Részletes helyszínelésnél nézzük meg az öngyilkos kezét
is.

Ha a kéz löportól kormos: öngyilkosság. Hogy a kéz véres,
nem jelent semmit, mert első fájdalmában az ember önkéntelenül is a se-
béhez kap. Hulla közelében véres ujjnyomok, ilyenkor meg kell nézni, hogy
a hulla kezei véres-e vagy a kezével elérhetett-e a vérnyomig.

A ruházatból is valamelyes következtetés megállapítható.
Az öngyilkos rendszerint szép ruhát ölt magára.

Öngyilkosság mellett szól az is, ha az ing át van löve, a mel-
lény, kabát sértetlen.

Zsebekben talált vérvnyomok arra mutatnak, hogy a gyilkos az
áldozat zsebében keresett valamit.

Zsebekben talált mérég, lövedék öngyilkosságot mutat.
Figyelembe veendő a helyszínen talált lábnyomok is. Ha két
pár lábnyom vissz a hulláéhoz és csak egy vissza, bűncselekmény történt.

A zárak állapota is támpontot szolgál. Ha minden belülről
van bezárva és a kulcs belül van, öngyilkosság. / Ügyelni, ravasz lehetősé-
gekre is: / Ha minden bevan zárva és a kulcs nem található sehoh, az e-
set gyanus.

Ha a hulla mellett foggyvert találunk, még nem bizonyít öngyil-
kosságot. Bár a hulla kezében görcsösen tartott fegyver bizonyítja, hogy
az már életében is a kezében volt, de nem bizonyítja az öngyilkosságot,
mert önvédolomból is foghatott foggyvert.

Leirtakból kitűnik, hogy az öngyilkosság és gyilkosság elki-
lönítésénél nagy nehézségek mutatkoznak.

Nincsen olyan sérülés és nincsen olyan fajtája az orószakos
halálnak, amelyet a bűnöző igénybe ne vehetne abból a célból, hogy cse-
lekményét az öngyilkosság színlelésébe ne burkolhassa.

Csak a sürgős adatgyűjtés és azokból való helyes következte-
tés vezethet a való tényállás felderítésére.

előleg

A TŰZ OKAI ÉS NEMEI:

A tűz, illetőleg az égés, csak / oxigént tartalmazó levegőben
folyhat le.

A tüzek keletkezéseinek okai:

1. / Gyújtogatás.

Szándékos cselekmény. Indító okai: anyagi érdek, bosszú, a tűz-
látásban való gyönyörködés / pirománia /

2. / Öngyulladás.

Nedvesen összerakott szalma, de különösen a széna belsejében
rothadás és erjedés indul meg, amely nagy hőfejlődést idéz elő. Ha a sz-
na elérte a gyulladási hőfokot lánggra lobban.

Ugyancsak öngyulladásra hajlamos a barna szén, is főleg ak-
kor, ha 2 méter vagy ennél magasabban van elraktározva.

A hajlított tükör, üveglencse, olyan üveglap, amelyben légbu-
rék maradt, ha ráeső Kapsugarakat egy pontra összpontosítja. Tehát a köny-
nyen gyulladó anyagokat ily módon a Kapsugár is lánggra lobbantja.

3. / Villámcsapás.

4. / Gondatlanság.

Ha a gyermekekre nem ügyelnek kellőképpen és azok játéka-
iközben gyufát használnak. Avagy gyullékony anyagoknak tüzhely közelében
történi raktározása /: papír, zsiros olajos rongyok stb. /

Végül egyéb gondatlanságok: rosszul égő kályhába petróleumot
öntenek, padláson nyílt lánggal való járás - kelés, - dohányzás tüze-
szélyes helyeken stb. stb.

5. / Véletlenség.

Pl. ha valaki égő gyertyával a szobában megbotlik, elesik és
ennek következtében tűz keletkezik.

6. / Robbanó gőzök és gázok.

Világítógáz, acetilén, szénoxidgáz. Ha ezeket a tartályuk ki-
nyílásánál gyújtjuk meg, minden nagyobb veszély nélkül elégnék. Ha azonban
az történik, hogy e gázok valamelyike kiömlik a tartályból és akkor
gyullad meg midőn már levegővel összekeveredett, akkor igen gyors égés,
robbanás áll be, amely szétvetheti az egész helyiséget.

Leggyakoribb a benzín és a petróleum gőzeinek a robbanása.

A tüzek okainak nyomozása.

Elsősorban tisztázandó, hogy hol keletkezett a tűz. Egy helyen, több helyen, egyszerre, egymásután; milyen volt a tűz terjedése, iránya és milyen az akkor uralkodott szélirány? Erre vonatkozólag ki kell kérdezni a szemtanúkat.

Volt -e biztosítva a ház stb....

Meg kell állapítani azt is, hogy:

Voltak -e ott öngyulladó, vagy tűzveszélyes anyagok. Pl. olajos kannák, petróleum és benzin tartályok.

Ha egy időben több helyen gyulladt ki a tűz, valószínűleg gyújtogatás történt.

A hamut tüzetesen meg kell vizsgálni, abból a szempontból, hogy az valóban azoknak a tárgyaknak és anyagoknak az elégeséből származik-e, amelyek a tanuvallomások és sértett előadása szerint ott voltak.

Be volt -e kulccsal zárva a helyiség ahol a tűz kiütött? Ha igen, kinél volt a kulcs?

Ha a padló egyes részein az elszenesedés mélyebbre hatolt, arra következtethetünk, hogy petróleumot, vagy benzint borítottak ki oda, vagy pedig más körülmények között folyt az széjjel. Ilyen esetben a padlót néhány helyen bontsuk fel, vizsgáljuk meg, hogy nincs -e az alatta levő törmelékben, akiöntött, vagy kiömlött folyadékból.

Hogyan viselkedett a káros a tűz kiütésekor? Tudomására kellett -e jutni, a tűz kitörésének pl. nem aludt-e a "Tűz van" kiáltás ellenére. Egykedvűen, vagy pedig szorgalmasan segédkezett -e az oltásban. Jelen volt-e a tűz kiütésekor. Ha távol volt, miért volt távol? Indokolt volt-e a távollét?

Nem távoltítottak-e el értékes ingóságokat?

E megállapítások annak az eldöntésére szükségesek, hogy biztosítási csalásról van-e szó, vagy pedig nem.

Malomtűz.

Malmokban rendszerint a koptatókban keletkezik a tűz. Ugyanis a gabonáról, gyorsan forgó acél hengerekkel szedik le a korpa anyagot. Ha a gabonában kavics, vagy vasdarab van, az acél hengereken ez szikrát csíhol, aminek következtében a lisztpor robbanásszerűen meggyullad, mely tüztől a koptató is lángot fog.

Miután az örleményt a felvonók gyorsan szállítják, egyik géptől a másikig, a földszintről a legfelső emeletre, a tűz hirtelen feljut és a malom, a tűz kiütése után néhány pillanat múlva lángokban van.

A malomtűzek másik nagyon gyakori oka a csapágyak bemelegedése, is.

Leggyakoribb tüznemek:

Kéménytűz:

Akkor keletkezik, ha a kémény falára lerakódott kátrányszerű anyag, az a sziporkától meggyullad. Színe a füstnek sárgás, a szaga lekvárra emlékeztet.

Padló és menyezettűz:

Kéménytűz után szokott előfordulni.

Pincetűzek:

Legtöbbször a szén öngyulladásától keletkezik, avagy nyitott kéményajtókból kipattanó szikrától.

Szóbatűzek:

Eldobott égő gyuffától, vagy cigarettától, lámpával gyertyával való gondatlan bánásmódtól stb., származnak.

Tetőtűzek:

Villámcsapás, rossz kémények, padlásra elhelyezett, félig kiszáritott szálas takarmány pl. széna öngyulladására révén keletkeznek.

Erdőtűzek:

Keletkezésének oka leggyakrabban villámcsapás, gondatlan dohányzás vagy szándékos tüzrakás.

Gyilkosság nyomozása.

A gyilkosság olyan régi, mint az ember története. Az első embercselekedetéről a biblia testvérgyilkosságot jegyez fel és végig az emberi

fejlődés történetén találkozunk ezzel a legsúlyosabb büncselekménnyel.
Gyilkosságnak okai rendszerint anyag érdek, szerelemi indok és politikai hatalom.

Gyilkosságok nyomozásánál az alábbi elveket kell figyelembe venni:

1./ Főleg a "mi történt és hogyan?" kérdés tisztázására a legértékesebb támpontot nyújtja az alapos és idejében megtartott helyszini szemle.

2./A helyszini szemlén kívül értékes támpontokat nyújthatnak a tanúk előadásai is arra vonatkozólag, hogy az áldozat és a gyanúsított milyen viszonyban voltak egymással, melyik volt a másikkal szemben ellenségesebb indulatú, melyiknek volt érdeke és mily okból, hogy a másik eltűnjön a földszínről. Az indító-ok ismerete - ha csak nem olyan általános, mint pl. a haszonlesés - mintegy rámutat a tettes kilétére. Az indítóok megismerését rendszerint a sértett személyes viszonyának, előéletének, múltjának tanulmányozása segíti elő. Ez a felderítés rendszerint napfényre hozza az indítókat, az elhalt életkörülményeinek firtatása pedig rendszerint olyan adatokat eredményez, amelyek a tettes kilétére utalhatnak.

3./Fontos annak kipuhatólása is, hogy a gyanúba jöhető egyének egyniségét, lelkiületét, tekintve - kiről lehet - leginkább feltételezni, hogy gyilkosságra vetemedjék.

Mert a gyilkosságnál tanusított kegyetlenségből nem mindig lehet megbízható következtetéseket levonni. A bűnügy történet bizonyítja, hogy számos tettes ölt már vadállati kegyetlenséggel, aki az előtt a légynek sem ártott.

4./Hasznos következtetéseket lehet továbbá levonni a gyanusított magatartásából is. A legügyefogyottabb ember is ügyesebben viselkedik, ha rendben van a szénája, mint a legeszesebb, ha bajban van és ludasnak érzi magát.

5./A házkutatás meglepő megtartása sokszor a bűnjелек kézrekerítésére fog vezetni. A tettes az eszközt, amellyel a gyilkosságot végrehajtja avagy más áruoló nyomot /:véres ruha stb.:/ igyekszik eltüntetni; vagy a lakásán vagy máshol /:szeretője, bűntársa lakásán rejtje el.:/

6./Gyanúsított kikérdezésénél a csendőr ne érje be a pusztá beismeréssel. Az összebeszéléses védekezés rendszerint nem terjed ki a lényegtelen részletekre, ezért azok firtatása azonnal kimutatja az ellentmondásokat. Különösen az alibi igazolása a fontos, aminek alapját a "mikor?" történet kérdés biztos eldöntése képezi.

7./Nyomozónak a pletykát, szóbeszédet, mende - mondát is értékelni kell, mert a szóbeszéd gyakran nyújtott már igen jó támpontokat a nyomozás számára. /:Tiszazugi arzénygyilkosság 10 év múlva derült ki.:/

FULLADÁSI HALÁLNEMEK

Ember, állat egyaránt, akkor fullad meg, ha nem jut elegendő levegő /:oxigén:/ a tüdőbe. Ennek többféle oka lehet, ugymint;

- 1./Légzőutak elzárása.
- 2./A mellkas mozgásának megakadályozása,
- 3./Ha az oxigén a levegőben tulságosan megcsappan.
- 4./Befulladás.

A k a s z t á s :

A nyakra illesztett kötél a test sulya alatt megfeszül. Ennek következtében a lélekzés megakad, de egyidejűleg a nyak ereiben a vérkeringés is. Tehát az agynak vérrellátása megáll. Ez az oka annak, hogy az akasztott egyén azonnal öntudatlanságba esik s nem tud magán segíteni. Ezért öngyilkosság, akasztással álló, ülő, térdelő, guggoló, helyzetben is elkövethető.

Az akasztó kötél nyomása az ugynevezett akasztási barázdát idézi elő, amely előlről hátra felé irányul kétoldalt és a tarkón össze-ér.

A kötelet sohasem a csomón keresztül vágjuk le, mert annak a megkötése sok esetben áruoló lehet.

Z s i n e g g e l való megfojtás.

Az ilyen módon keletkezett barázdá hasonló az akasztási barázdához, azonban ez kör - körös. Ez leggyakrabban gyilkosságok esetében fordul elő. Öngyilkosság elkövetésére ritkábban alkalmazzák.

Kézzel való megfojtás.

Abban áll, hogy a tettes az áldozat egész nyakát vagy pedig csak a gégejét huzamosabb ideig összeszorítja, aminek következtében a légzés megakad; gyakori ez esetben a gégeporccsont törése is.

A megfojtás nyomán: az ujjak, a kéz nyomai: a nyakon mindig véraláfutásként meglátszanak.

Befulladás. Akkor fordul elő, ha a légszövet folyadék, vagy valamely igen apró részecskékből álló anyag: korpa, liszt: /elzárja, avagy a szájat, vagy az orrot lágy tárgyal betömi.

Leggyakoribb a vizbefulladás. Az ilyen holttest az ázás jeleit mutatja. A kezek, lábak felhámja leválik avagy felpuffad amiből a vízben eltöltött időre lehet következtetni.

T e s t i s é r ű l é s e k.

A testisérülések okozására alkalmas eszközök: szál - lőfegyverek, szuró, vágó szerszámok, tompa eszközök, kötél, zsineg, méreg.

Tompa és tompaélű eszközök: az összeszorított ököl, kő, bot, karó, cölöp, dorong, kalapács, székláb, kocsilócs, baltanyél, kales, cipő a lábon, pl. rugás, korsó, üveg, edény: /ha nem törtek össze, mert ilyen esetben zúzott és vágott sebek keletkeznek: /

A tompaélű eszközök a következő sérüléseket idézik elő, amelyekből rendszerint az eszközre is lehet következtetni:

felhámhorzsolás,
véraláfutás,
nyílt seb,
belső szervek sérülése,
csonttörés,
csontficamodás.

Felhámhorzsolás: A bőr legfelső része a felhám, alatta van az írha. Könnyebb testisértesnél a felhám legfelső része leválik. Ilyenkor az írha látható lesz. Ezt nevezzük felhámhorzsolásnak.

Ebből gulakodásra lehet következtetni, ami a nyomozás szempontjából igen fontos.

Ha a sérült a sérülés után még hosszabb ideig életben maradt, a felhámhorzsolás helyén a bőr gyógyulni kezd. Megkezdődik a varrosodás. Ha azonban a sérült nyomban meghalt, akkor az írha keménnyé, pergamentszerűvé válik. A varrosodás elmarad.

Véraláfutás: Csak élő emberen keletkezik. Az ütés következtében a bőr alatti kisebb erek megragadnak s a vér a bőr alatt hólyagszerű alakban összegyűlemlik. A folt kezdetben kékes-zöld, majd később sárgás színű s 10 - 15 nap alatt gyógyul.

A véraláfutás nagysága attól függ, hogy az ütés a test melyik részén ejtetett. Fejen állon, sípcsont élen, kisebb ütés is nagy véraláfutást idéz elő. Ennek az az oka, hogy az említett helyeken a csont meg a bőr között alig van egy kis húsz, tehát az ütés a csontot is éri. Ugyanaz az ütés pl. a hasüregben alig látható véraláfutást idéz elő.

Véraláfutáshoz külsőleg hasonlít a hullafolt. Ez is szederjes. A hullának azon a részén keletkezik ahol feküdt, illetőleg akasztás esetén a vétagokon. Az az oka, hogy a halál után a vér a test mély részeibe süllyed.

Ha a véraláfutás helyén a testet begetszük, akkor a vér onnan kiömlik.

Metszett seb: akkor keletkezik, ha éles eszközt a test valamely részén végighuznak. A seb szélei simák.

Vágott seb: akkor keletkezik, ha valaki az első pillanatban az éles eszközzel ráüt a testre, a második pillanatban pedig meghuzza. Okozója lehet pl. a kard. A vágott seb szélei kissé szaggatottak. Ehhez hasonlítja szakított seb.

Szuró seb: akkor keletkezik, ha hegyes eszközt: pl. kés, törstb: /a hossza irányában szúrják a testbe. Azt a nyílást, amelyet a szuró eszköz a behatoláskor idézett elő bemeneti nyílásnak nevezünk. Ha a kés a testen keresztül hatolt, akkor kimeneti nyílás is keletkezik. A bemeneti és kimeneti nyílások között van a szurási csatorna.

A behatolás illetőleg bemeneti nyílás nagyobb mint az esetleges kimeneti nyílás.

A behatolási nyílás és a szűrési csatorna alakjából következtethetünk arra, hogy mi volt az az eszköz, amellyel a sebet ejtették és milyen hosszú volt.

Lövési seb: akkor keletkezik, ha valakibe belelőnek. Megkülönböztetünk ugyancsak bemeneti és kimeneti nyílást, meg lőcsatornát.

A bemeneti nyílás nagysága attól függ, hogy mekkora a lövedék, továbbá, hogy távolról vagy közelről történt-e a lövés. Ha valakit nagy lövedékkel lőnek meg, vagy pedig közelről, akkor nagyobb lesz a bemeneti nyílás mint ellenkező esetben.

Ha egész közelről lőnek meg valakit, akkor a seb széle pörkölt lesz, továbbá el nem égett puskapor szemcsékkel esetleg fojtással szennyezett.

A lőcsatorna megfelel a lövedék nagyságának.

A kimeneti nyílás nagyobb lesz mint a bemeneti nyílás és a szélei szaggatottak.

A lövés irányát úgy tudjuk megállapítani, hogy a bemeneti nyílást a lőcsatornán át összekötjük a kimeneti nyílással.

A lőfegyvereket 2 csoportba osztjuk:

- 1./ Hosszúcsövű, vállhoz szorított fegyverek.
- 2./ Rövidcsövű, amelyeket marokba szorítva használnak.

1./ Hosszúcsövű fegyverek lehetnek:

- a./ előtöltők, kanócosak, kovások, gyutassosak.
- b./ hátultöltők, központon gyújtók vagy Lankaszter rendszerűek, szögesek vagy Lefosé,
Flóbert,.....
- c./ szobafegyverek/: légpuskák: /

2./ Rövidcsövű fegyverek lehetnek:

- a./ előtöltők ezek ugyanannyi fajtájuk lehetnek mint a hosszúcsövűek.
- b./ hátultöltők, pisztolyok, revolverek.

A pisztolyok lehetnek: Lankaszter vagy Lefosé rendszerűek vagy Flóbert.

A revolver vagy forgópisztolynak forgó dobja van. A dobban levő nyílásokban illetőleg furatokban kell elhelyezni a töltényeket. ravasz húzásával egyidejűleg annyit mozdul el a körben a fob is, hogy egy-egy töltény épen a csőnyílás mögé jut.

Önműködő/automatikus/ ismétlő pisztoly.

Az önműködő ismétlő pisztoly megtöltését és a kilőtt töltény eltávolítását maga a lőporgázak visszaható ereje végzi.

A hátultöltő fegyverek töltényének részei:

- 1./ a sárgaréz hüvely.
- 2./ a/hüvelyben elhelyezett/ gyutacs.
- 3./ a gyutacsot alkotó 3 darab sárgaréz csésze.
- 4./ a gyutacsban levő éppánó higany, amely útásra lángot vet és a hüvelyben levő lőport meggyújtja.
- 5./ a lövedék.

A lőpor lehet:

Füstös lőpor, vagy
Kevésfüstű, másszóval gyérfüstű lőpor.

A lövedék lehet:

Tiszta ólom, vagy fémköppennyel ellátottólom.

Gömbölyű vagy henegar alakú,
Öntés útján készített, amelyet ha felvágunk azt látjuk, hogy

lukaosos.

Sajtolás-útján készített, amelyet ha felvágunk azt látjuk, hogy tömör.

Eljárás erőszakos nemiközösülés panaszai esetén:

Elsősorban is megállapítandó:

- 1./Történt-e közösülés,
- 2./mi bizonyítja az erőszak alkalmazását.

Az 1. kérdés megállapítása a szakértőre /:orvos:/fog hárulni, akinek feladata lesz megtudni:

- a./a nemi részen történt-e sérülés/:szüzösség elvészése:/
- b./nemi betegség,
- c./ondó nyomok,
- d./terhesség.

ad.2./ Ennek megállapítása már a nyomozóra is hárul. Küzdőelmi nyomok összefüggésben vannak-e a sértett és terhelt erőbeli viszonyával.

Hol keressük a küzdőelmi nyomokat? Főleg a kiálló testrészeken: nyakszirten, lapockatáján, gerinc körül, könyökön, combokon és faron. Gyakran mutatkoznak sérülések a karokon, csuklók körül, jelle annak, hogy szorítás, karmolás vált szükségessé a sértett lefogására. Továbbá az arcon, orrnyílás, száj körül, amelyek a kiabálás tompítását célozzák. Fojtogatási nyomok, combok belső oldalán sérülések.

A közösülés következménye lehet: a halál, sérülések a fent k-irt testrészekon, betegség, nemi betegség.

M a g z a t e l h a j t á s:

Titkosan és alattomosan üzött büneselökmény. Tettesei legtöbb-ször a bábák; tanácsal szolgálják oly nők is, akiknek már több ízben sikeresen elhajtották a magzatát.

Gyanús, ha a nő a terhesség észrevehető volt és ez az állapot megszűnt. Ha fekvő beteg volt és egyszerre fenn jött. Sok gyermeke van egy nőnek és túl sokat jár a bábához.

Ilyen esetekben is döntő lesz a szakértő véleménye, de ettől függetlenül kutatni kell a csendőrnök más irányban is, mert az elvetélést és a bünes magzatelhajtást sokszor nehezen lehet megkülönböztetni. Különösen akkor, ha már több nap elmúlt. Így tehát igen sok esetben nem az orvosi vélemény, hanem a nyomozás egyéb terhelő adatai lesznek perdöntők. Ismerni kell a csendőrnök a magzatelhajtási szereket és módozat is.

Magzatelhajtás történhet testre külsőleg való hatás révén: fokozott testmozgás, súlyos terhesség emelése, hasfal erős nyomkodása.

Továbbá a nő nemi szervén történt külső beavatkozások: éles eszközzel való szurkálás /:kötőtű, ceruza, drót:/ melegvíz, olaj, savak becseszkendzése.

Végül bizonyos szerek bevétele/: hánytató, hashajtó, hüghajtó szerek:/ amelyek a havi tisztulást megindítják.

Ezek a szerek lehetnek állati, ásványi, vagy növényi eredetűek. Állati szerek: pl. kőtisbogár, cserébogár, olajbogár. Ásványiak: borkó, phosphor/:foszfor:/, rézgalic. Növényi eredetűek: fohánykoró, ürömvirág szára, kígyófü gyökere, aranyrozs, sáfrány, czekefű berbe főzik meg és úgy isszák meg.

Előfordul, hogy az elhajtott magzat még is található a szemétdombon, árnyékszéken, kályhában. -Fontosak a vérmecsek is, amelyeket az alsóruhában, ágyban stb. találhatók.

B ü n ü g y i v e g y t a n é s f e l a d a t a.

A mérgek fajai, azok alkalmazása és hatása.

A bünygyi vegytan az a tudomány, amely az előforduló anyagokban a mérget mutatja ki és hogy az előtalált mérget milyen mennyiségben és milyen körülmények között hat az élő szervezetre.

A mérget egy olyan anyag, amely már kis mennyiségben is, ha a szervezetbe jut az egészséget megrontja vagy halált okoz.

Azt a mennyiséget, amely valamely mérgeből rendszerint halált okoz, a mérget halálos adagnak, oly mennyiséget, amely betegséget okoz, mérgező adagnak, kisebb mennyiségű adag, mely gyógyítási célt szolgál gyógyadagnak hívjuk.

Különböző mérgező anyagok hatóereje a legkülönbözőbb és ezért más mennyiség lesz mérgező az erősebb hatású mérgekből, mint a gyengébből. Pl. a gombák mérgező hatása erősödik állás, aszalás, szárítás következtében.

Lényeges körülmény, hogy a méreg milyen formában jut a szervezetbe oldatlan vagy, oldott állapotban. Van méreg, amely a gyomorban nem oldódik fel és így nem okoz mérgezést. Pl. arzén, higány, réz.

Bizonyítás szempontjából lényeges, hogy a méreg, hogyan jut a szervezetbe, mert vannak anyagok, amelyek egyik mód szerint alkalmaszva mérgező, míg a másik mód szerint nem. Általában gyorsan hat a belélekzett, vagy befecskendezett méreg. Pl. a magzatelhajtás céljaira használt szublimát oldat néha hirtelen halált okoz.

A méreg a szervezetbe bejuthat:

- 1./ az emésztő csatorna útján ételben, vagy italban a szájon, vagy beöntés által a végbélen át.
- 2./ befecskendezés alakjában a női hüvelyen át.
- 3./ befecskendezve a bőr alá, érbe vagy a koponyatüregbe.
- 4./ bedörzsölve a bőrre, kenőcsök alakjában.
- 5./ belélekezve a tüdőn át.

Fontos az is, hogy a méreg telt vagy üres gyomorba jutott-e, mert telt gyomorból a mérgezés következtében rendszerint fellépő hányással jobban kiküszöbölődik a méreg, mint az üresből.

A mérgek hatásuk szerint: maró és nem maró. A nem maró: vér és idegmérgek.

Tulajdonság szerint: savak, lúgok, gáznemi, illó, fémek és növényi mérgek.

Fontosabb mérgek:

Szénegáz, Létréjén, ha szén, fa, kukorica-csutka, szalma, trágya, posztó, vagy bármilyen más szerves, tehát szént tartalmazó anyag kevés levegő hozzájutásával ég.

Tünetei: fejfájás, szédülés és émelygő gyomor. Előfordul, hogy az áldozat fulladástól pusztul el. A hányások a mérgezett eszméletlensége folytán a szájból, ahonnan nem tudta kiköpní a légszatomába jut.

Szénegázmérgezett hullán elég nagyok a rózsaszínű hullafoltok.

Öngyilkosok használják.

Szénsav levegőnél nehezebb, színtelen, szagtalan. Must erjedésénél is keletkezik. Előfordul borpincékben, tárnákban.

Tünetek: Arc vörösödik, lékezés mély és gyors. Mielőtt a mérgezett a levegőbe jut, a tünetek elmulnak.

Phosfor Vörösesfehér a gyufa dobozon van és nem méreg. Sárgafoszfor fokhagyma szaga, patkányirtásra használják.

Ureter Beteg, halott száján erős fokhagyma szag. Sötét szobában a száj, a hányások, a lehellet villog.

Tünetek: száj és környéke felmaródott, esetleg a hullán a lúg által okozott elváltozások.

Azén vegületek: Színtelen, szagtalan, és íztelen, ezért alkalmas a gyilkosságra.

Tünetei: A kolera tünetével teljesen egyezik, erős hasmenés és ezért a betegség könnyen rejtve marad.

Szublimát: Mint fertőtlenítő szert is használják. Rendkívül erős mérgek. Tabletták pirosak így hozzák forgalomba. Magzatelhajtásra használják.

Veronál: Fehér, sósszerű, kristályos, kesernyős ízű anyag. Szeszben jól oldódik.

Kisebb adag bevitelénél mély álom keletkezik. Hatás elmúltával még napokig érezhető a kábultság.

Nagyobb adag bevitelénél az áldozat önkivületi állapotba jut, alvás, hányás, nyálfolyás, görcsök.

H a s o n l ó méreg a luminál, erősebb a hatása.

Gyakori: öngyilkossági szerck.

Maszlajos nadragulya: Hegyesvidéken, erdőben termő bokros növény. Lilaszínű és harang alakú virágja van. Termése szőlő bogvó nagyságú, fekete színű. Kuruzslók használják főleg magzatelhajtásra.

Maszlajos redőszirem: Népiyelvén "csattanás csodaru" "Fukkantó tövis alma". Fehér a virágja, kehely alakú. Dió nagyságú tuskéstea a termése. Éretlen magok fehérek, barnák, sárgás barnák, érettek feketek. Magvait borba, ecetbe áztatják.

Beléndék: utmentén terem. Virágja kehely alakú, lilaszínű, levellei sárgák. Termése csésze alakú, melyben barnásszürke magvak vannak. Magvakat borba, pálinkába áztatják és bőítést okoz.

Mindhárom mérge hatása azonos. A mérgezett nem bír nyelni, rekedt lesz. Karjaival hadonászik, össze - vissza beszél, ugrál, táncol.

Kökösresin: Nedves réteken nő. Liliom alakú, lilaszínű virág. Gyökere körte-alakú. Gumóját használják mérgezésre.

Strychnin: Kristály alakban kerül forgalomba. Szintelen, seLYmes, vízben oldható. Patkány irtó. Késérű az oldata.

Tünetek: Merevgöres, kéz ökölbeszorul. Szergolyó elfordul, arc alkékül, álkapocs görcsöt kap, száj habzik. Öntudat megmarad.

Mérges gombák: Légyölő galóca, gyilkos galóca.

Mérgezési tünetek: Nyelési zavarok, szédülés, szívdobogás. A mérge a vizeletben távozik a szervezetből.

Husmérgezősok: Csak szakértő tudja megállapítani.

Az egészségre ártalmas hús, vagy már beteg állattól származik, vagy egészséges állattól származik, de később romlott meg, végül egészséges husból készített, de kevés levegő hozzájárulása folytán romlott meg. /:kolbász:/

Betegállattól származott hús külsőleg nem ismerhető fel. Megbetegedésnél hányás, hasmenés, lép fel.

Egészséges állattól származott, de később megromlott húsban a romlás, rothadás jelenségei mutatkoznak. Ez azonban nem minden esetben okoz egészségi zavarokat. Példa erre, hogy a cigányok az elcsott dög húsát megesszik minden utó következmény nélkül.

Kolbászfőlében, hurkán, konzerv húsokon. Ezt hurkamérgezősnek mondjuk. Nagyon veszedelemes és halállal jár.

Mérgezősok nyomozása:

Nyomozásnál bizonyító adatokat fog nyújtani a helyszínés a bűnjel, /:hányadék, ott maradt doboz, fiola, étel - italmaradék, gyógyszer:/ tanúk gyanúsítottak és sértett előadása, szakértő előadása.

Majdnem minden mérgezősoknál hányás és hasmenés lép fel, amit minden esetben őrizetbe kell venni. Ha feltakarították volna, akkor a szoba padlójának azt a részét kifűrészeltetjük, ahol a hányadék volt.

Ha pedig a mérge étellel, vagy itallal kerül a sértett szervezetbe, biztosítani kell a megmaradt étel, vagy ital egész mennyiségét és a tartályt, miben az volt.

Orvosságnál a vényt/ :receptot/ is őrizetbe kell venni.

456 A mérgeket képező bűnjelök elemzésének fogantatását a Szit. 549 p-ja írja elő.

Nyomozásnak ki kell terjeszkedni a megbetegedés, vagy a halál körülményeire is. Pl. nem elegendő azt elfogadni, hogy rosszul lett, hanem milyen tünetei voltak a rosszullótnak: szédülés, eszméletlenség, görcsök, stb.

Annak eldöntése, hogy történt-e mérgezés s mily anyaggal, a bűnügyi vegytan feladata. A nyomozásnak legfontosabb feladatát pedig az képeze, hogy ehhez a vizsg-álathoz minnél több anyagot - adatot - szolgáltatáson, egyben a megbetegedés, elhalálozás részletkörülményeit is jelentse.

A nyomozó alakulatok feladata:

1/. Országos jelentőségű, vagy a helyi jelentőséget meghaladó bűnügyek nyomozásánál az őröknek segítséget nyújtani.

2./ .A bűnügyi nyilvántartó és sajtószolgálat ellátása.

Az ország csendőrségi területén 1 nyomozóosztály és 7 nyomozó alosztály működik.

A nyomozó osztályparancsnokság állomása helye Budapest,

A nyomozó alosztály parancsnokságok székhelye pedig a kerületi székhelyek.

Minden alosztály 2 csoportra tagozódik. Az egyik a belső, a másik a külső csoport. Az előbbi csoport végzi a nyilvántartást, a másik csoport a nyomozási teendőket látja el.

A nyomozó alosztályt igénybe vehetik az illetékes őrsparancsnokságok, az őrsparancsnoknak a nyomozó alosztály parancsnokságokhoz beküldött jelentése alapján.

Minden alosztály helyszínelő felszereléssel rendelkezik, ami 3 nagyobb bőröndben nyer elhelyezést.

A budapesti alosztálynak helyszínelő gépkocsija is van.

Ez a felszerelés nagyjából a következőkből áll:

Fényképezőgép.

Daktiloszkópiái anyagok.

Lábnymok lemintázására szükséges anyagok.

Rajzeszközök.

Bűnjelek szakszerű csomagolásához és vegyvizsgálati anyagok szállításához szükséges csomagoló szerek.

Világító eszközök.

Írógép, írószerek stb.

A csendőrség bűnügyi nyilvántartását legnagyobb mértékben csak a budapesti nyomozó alosztály végzi.

A nyilvántartás kiterjed:

1./ Személyek,

2./ Kiderítetlen bűncselekmények és

3./ Tárgyak nyilvántartására, akikre illetve amelyekre az őrsöknek a közbiztonsági szolgálattal kapcsolatban szükségük van.

Ily személyek lehetnek:

1./ Körözött egyének,

2./ Elfogandók,

3./ Megfigyelendők,

4./ Akiknek személyazonosságát meg kell állapítani,

5./ Rendőri felügyelet alatt állók stb.

Ily tárgyak pedig a következők:

1./ A bűnjelek,

2./ Elvesztett vagy megtalált tárgyak és állatok.

Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal.

1909 óta működik. Nyilvántartja az összes büntetett előéletű egyéneket névszerint, ujjnyomat és fénykép alapján.

Az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal bármely Hatóságot és csendőrparancsnokságot, megkeresésre a legrövidebb idő alatt tájékoztatja. Pontosan megtudható, hogy a gyanúsított volt-e már büntetve, körözik-e és, hogy helyesek-e a személyi adataik.-

ooooooooooooo000000oooooooooooo

Bűnügyi nyilvántartás

*1) szűkebb körű
2) országos
3) országos
4) letartottak*

*1) Gyűjtőnyomtatvány
2) azonosító nyilvántartás
3) előzetes letartóztatás körirata
62 % arány*

*1) Gép
2) Gép
3) Gép
4) Gép és egyéb*

*személyi
egyéb nyilvántartás
készenléti nyilvántartás
nyilvántartás
nyilvántartás
helyi nyilvántartás*

ÁLLTALÁNOS ISMÉRLETEK.

1./Az állam, meghatározott és állandó területen élő emberek összessége, akik egy közös hatalom, az úgynevezett "állami főhatalom" alá tartoznak.

2./Minden államhoz szükséges: a./ egy állandó terület,
b./ népesség,
c./ egy közös hatalom.

Ha a három tényező közül csak valamelyik is hiányzik, államról, köznyelven mondva szólva nem lehet rólunk beszélnünk.

3./Államhatár alatt azt a vonalat értjük, amelyik az egyik államot a másiktól elválasztja. Ez rendszerint határvonalak keletkezésével van kitérve.

4./A népesség beszélhet egy, vagy több nyelvet is egy meghatározott területen belül. Magyarországon pl. egy elenyésző kis résztől eltekintve mindenki magyarul beszél.

a./Az olyan államot, amelyben mindenki egy nyelvet beszél, nemzeti államnak hívjuk. Ilyenek: Magyarország, Ausztria, Németország, Franciaország, Olaszország, stb.

b./Az olyan államot pedig, ahol az államnak a hivatalos nyelven kívül még másféleképpen is beszélnek, nemzeti és gi államnak nevezzük. Ilyenek: Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, stb.

c./Nemzetiségi államokban azokat a népeket, amelyek nem az állam hivatalos nyelvét beszélik, nemzeti kisebbségeknek hívjuk.

5./Az állami főhatalom feloszlik: a./Törvényhozói/országgyűlés/
b./Végrehajtói/n.kir.kormányhatalomra.

6./Országgyűlés célja: törvényeket hozni, amelyek mind az egyént, mind a társadalmat védik.

Feloszlik: a./Képviselőháza,
b./Felsőháza.

ad.a./A képviselőháza azok jutnak, akiket a nép maga választ, hogy ott az érdekeiket képviselje. Választás után ezeket képviselőknek hívjuk.

ad.b./A felsőháza törvényileg lefektetett módon:

a./születés/herceg, gróf, stb./

b./magas hivatali állást betöltő/egyházi és világi méltóságok/

c./elsmertén nagy tudású férfiak kerülnek.

7./A n.kir.kormány feladata a országgyűlés által hozott törvényeket végrehajtani, azok betartását ellenőrizni. Továbbá kisebb jelentőségű és kevésbé állandó ügyekben az emberek egymás közötti érintkezését u.n. rendszertek keletkezésével szabályozni.

Feloszlik: 1./Kormányzásra,
2./Közigazgatásra.

ad.1./A kormányzást.....a./ az államfő és

b./ a n.kir.kormány végzi.

ad.a./Magyarország jelenlegi államfője Nagyváradai vitéz

HORTHY MIKLÓS Kormányzó URÓFŐMELTÓSÁGA.

ad.b./A kormány élén a miniszterelnök áll.

A kormány feloszlik:.....Külső,
Belső,
Belügy,

Pénzügy,
Igazságügyi,
Kultusz/vallás és tanítás/
Földmivelésügyi,
Kereskedelmi,
Iparügyi minisztériumra.

8./ A közigazgatás feladata: A m.kir.kormánytól vett utasításokat, rendeleteket végrehajtani és a saját hatáskörükbe eső ügyekben intézkedni.

A közigazgatást az egyes minisztériumok is, de főleg a hatóságok végzik.

Megkülönböztetünk:.....önkormányzati,
bíróági,
katonai,
egyházi hatóságokat.

Az önkormányzati hatóságok alulról felfelé a következők:

1./Községi előljáróság/társas hatóság/ 2./Főszolgabíró, 3./
Alispán, 4./Az egyes minisztériumok.

9./ A hatóság az államnak egy állandó szerve, amely kényszerítő hatalommal is rendelkezik.

A hatóság lehet társas szerv, vagy pedig egyes személy is.

Társas szerv a községi előljáróság; egyes személy pedig pl. az alispán vagy a főszolgabíró.

A hatóságoknak közegek állanak rendelkezésükre, akikkel a szükséghez mértén intézkednek. Ezek u.n.h a t ó s á g i k ö z e g e k.

10./ Jog alatt olyan szabályt értünk, amelynek betartását és érvényesítését, ha szükséges, fizikai kényszer alkalmazásával is, biztosítja az állami hatalom.

11./ A törvény. A törvényhozói hatalomtól/országgyűlés/eredő és az államfő által szentesített akarat.

12./ Minden képviselőnek joga van egy u.n.törvényjavaslatot a képviselőházhoz benyújtani. Ott egy szűkebb bizottság azt felülbírálja és ha rossz, akkor elveti.

Ha jónak találja, akkor a képviselőház elé kerül. A képviselők a javaslat felett szavazással döntenek, hogy elfogadják, vagy nem.

Ha elfogadják, akkor a törvényjavaslat a felsőházba kerül.

Ha a törvénytervezetet a felsőház is megszavazza, akkor azt Magyarország kormányzójának aláírása és a miniszterelnök ellenjegyzése mellett az "Országos Törvénytárban" kihirdetik. Ha más kikötve nincsen, akkor a törvény a kihirdetéstől számított 15. napon lép életbe.

13./ A rendelet a végrehajtó hatalom/kormány/akaratának a nyilatkozása.

Alkotják a törvények.....a./ pótlására,
b./ végrehajtására,
c./ kiegészítésére.

Ezekszerint háromféle rendelet van:a./ Törvénytótló,
b./ Törvényvégrehajtó,
c./ Törvénykiegészítő, vagy

szükség rendelet.

A rendeletekre azért van szükség, mert a törvények csak az állami életnek a legfontosabb működését szabályozzák. Azonkívül a törvények hozatalához hosszú időre van szükség és azokat máról-holnapra megváltoztatni nem lehet. Törvényt csak törvény változtathat meg.

3

Az állami élet működésén kívül vannak a mindennapi életnek olyan kisebb dolgai is, amelyeket szabályozni kell, hogy az emberek nyugalma, kényelme, biztonságga, stb. biztosítva legyen. Ezeknek a biztosítására szolgálnak a rendeletek.

A mai modern élet olyan szerteágazó és nehezen áttekinthető/komplikált/, hogy a rendeleteket sem egy szerv adja ki.

A legfontosabbakat kiadja a miniszterelnök. Ezenkívül mind a 9 szakminiszter, továbbá az összes törvényhatóságok/törvényhatósági joga városok és vármegyék/is szabályozzák az ő hatáskörükbe eső dolgokat rendeletekkel.

Van tehát.....

- a./ miniszterelnöki,
- b./ miniszteri,
- c./ törvényhatósági rendelet.

14./ Az alkotmány az állam és annak polgárai/nép/ közötti jogviszonyt szabályozza.

Van:

- a./ történelmi,
- b./ írott alkotmány.

ad.a/A történelmi alkotmány hosszú időknek, több évszázadnak leszűrt tapasztalata, természetesen most már írásba foglalva. Nekünk az ezeréves Magyarországnak ilyen van.

ad.B./ Egy új állam keletkezésénél/pl. Csehszlovákia/ szükséges az állami élet szabályozása. Így keletkezik az írott alkotmány máról-holnapra.

15./ Az államforma lehet: 1./ Királyság, amely lehet: választási és örökösödési.

2./ Köztársaság.

Magyarország államformája jelenleg is ugyanolyan, mint volt a "Trianiomi" békeszerződés előtt; tehát a l k o t m á n y o s k i r á l y s á g. A trón azonban a békeszerződés következtében nincs betöltve. A király trónját részben most az akkori Nemzetgyűlés által megválasztott K o r m á n y z ó végzi.

16./ A köztársaság olyan államforma, ahol az államfőt a nép szabadon választja és rajta keresztül gyakorolja a hatalmat.

Ennek a rendszernek a hibája az, hogy az államfő mindig az országban levő legerősebb párt tagjai közül kerül ki és így természetesen elfogult. Az ő pártját kiváltságokban részesíti, míg a többi elnyomja.

Ezzel szemben a király mentes mindenféle politikai párttól és így a végső döntést részrehajlás nélkül hozza meg.

Köztársaságokban az államfő a "Köztársasági Elnök", vagy Szövetségi Elnök nevet viseli.

Köztársaságok: Ausztria, Németország, Franciaország, Csehszlovákia, Lengyelország, Spanyolország, stb.

17./ Az állam, azaz az egyes minisztériumok központisan mindent irányítani nem tudnak. A kormány Budapesten székel, míg viszont az ország területe igen nagy és vannak egyes részek, amelyek a fővárostól igen messze esnek. Ezenkívül minden országrész, vagy vidéknek megvannak a különleges viszonyai, amelyeket csak az ott lakó emberek ismernek.

Az elmúlt évszázadok során tekintettel az akkori viszonyokra, amikor még sem vasút, sem posta, sem táviró nem volt, kialakultak egyes kisebb-nagyobb területek, amelyek nagyon sok tekintetben teljesen önállóan intézték egyes ügyeiket. Ezek a területek kapták a vármegye és város elnevezést.

Ö n k o r m á n y z a t alatt értjük az ország egy meghatározott területének azt a jogát, hogy:

a./ az ő saját belügyeikben ö n á l l ó a n intézkednek, határoznak és a különleges viszonyoknak megfelelően rendeleteket

helyesebben szabályrendeleteket hoznak és azokat végre is hajtják.

b./A tisztviselőiket a kormánytól függetlenül választják továbbá a közigazgatásot is gyakorolják.

c./Az állam/u.n. egyenes adó megállapításukat megállapítják, a többi kevesebb pótdát vetnek ki. A közigazgatásukat megállapítják, a kiadások fedezéséről gondoskodnak. Ezekkel azonban a kormánynak szándékkal tartoznak.

d./A kormánnyal közvetlenül érintkeznek, továbbá országos ügyekkel is foglalkozhatnak, azokat megvitathatják és megállapításukat a kormánnyon kívül az országgyűlés bármely házához közvetlenül is felterjeszhetik.

18./Önkormányzatot, vagy más néven törvényhatóságot kétfélet ismerünk.

Van:.....: a./ vármegyei.

b./ városi törvényhatóság.

Vármegyei törvényhatóságunk van 25,

Városi törvényhatóságunk van 11. Azokat a városokat, amelyek ilyen jogokkal és kiváltságokkal vannak felruházva: Törvényhatósági jogú városoknak nevezzük.

19./A vármegye feloszlik: a./ negyei városokra,

b./járásokra. -A járások továbbá

a./ kis és

b./ nagyközségekre tagozódnak.

A negyei városoknak ugyanolyan jog és hatáskörük van, mint a járásoknak és egymással szemben alárendeltségi viszonyban nincsenek.

20./Az alispán a vármegye első tisztviselője. Ő vezeti a vármegyei közigazgatást a megfelelő szakközvegy útján. Végrehajtja a kormány rendeleteit és a vármegyei törvényhatóság szabályrendeleteit és képviseli a vármegyét. Helyettese a vármegyei főjegyző.

A negyei városok polgármesterei, továbbá az egyes járások főszolgabirái közvetlenül neki vannak alárendelve.

Az alispán szakközvegyei a következők: vármegyei főjegyző/ egyben helyettese is/ vármegyei alijegyzők, főügyész, ügyészek, árvaszéki elnök, árvaszéki ülnökök, vármegyei főorvos és állatorvos, főlevéltárnok, levéltárnokok és a segéd, kezelő szenélyzet.

A külső szenélyzeti tisztviselők a következők: Megyei városok polgármesterei, a főszolgabírák, szolgabírák, járási orvos és állatorvos és az ezekhez tartozó segéd és kezelő szenélyzet.

21./A főszolgabíró a vármegye egy járásának az első tisztviselője, aki közvetlenül az alispánnak van alárendelve. Ő felelős a járás területén a közbiztonságért és a közigazgatás zavartalan ügymenetéért.

Felügyel az alája tartozó községekre és a községi tisztviselőkkel szemben fegyelmi joga van.

Ő az elsőfoku rendőri büntető bíró, az elsőfoku közigazgatási hatóság. Általában mindenben az elsőfoku hatóságot képviseli.

Melléje egy vagy több szolgabíró van beosztva, továbbá a szükséges iroda és kezelő szenélyzet.

Mindenféle döntéséből kifolyó panaszok tárgyában az alispánhoz mint másodfoku hatósághoz lehet jogorvoslattal élni.

22./Megyei városnak nevezzük azt a magasabbrendű községet, amely a főszolgabíró hatásköre alj ki van vonva és közvetlenül az alispánnak van alárendelve. A negyei városok élén a polgármester áll.

A városi tisztviselők a következők: polgármester városi főjegyző/a polgármester helyettese/alijegyzők, főügyész, ügyészek, ta-

5

nácsokok, főszervező, szervezők, mérnökök, továbbá kezelő és segédse-
mélyzet.

23./Olyan állandó és sűrűn lakott településeket, amelyek a fő-
szolgabíró hatásköre alá tartoznak, községeknek nevezzük.

Minden községnek u.n. előljárósága van, amelyik a község ügyeit
intézi.

Nagyközségnek nevezzük azt a községet, amelynek külön jegy-
zője van. Az előljárósága: a községi bíró, helyettese a másod v. törvény-
bíró, legkevesebb 4 esküdt, pénztárnok, községi jegyző, közgyűm., községi
orvos.

Kisközségek alatt olyan településeket értünk, amelyeknek
csak közös jegyzője/ főjegyző / és rendszerint közös orvosa is va./
körorvos/ A községi előljáróság megegyezik a nagyközségével, csak az
esküdtök száma kevesebb./ 2 esküdt./

24./Az igazságszolgáltatás szervei: a./ A n.kir. bíróságok,
b./ A rendőri büntető ható-
ságok.

Általában a bíróságok nagyobb büncselekmények/büntető, vét-
ség mindig/míg a rendőri büntető hatóságok a kisebb/kihágás/cselek-
mények elbírálására hivatottak.

25./Rendőri büntető bírászkodás: kizárólag k i h á g á s i ü-
gyekben ítélkeznek.

Végzik: a./ törvényhatósági jogú és megyei városokban:
A n.kir. állanrendőrség r e n d ő r k a p i t á n y s á g a i.

b./ kis és nagyközségekben:
A községi előljáróság, főszolgabíró, és az alispán.

26./Kihágási ügyekben illetékes hatóságok:

- 1./Első fokon.
a./ kis és nagyközségekben: főszolgabíró.
b./ városokban: a rendőrkapitányság vezetője.
- 2./Másod fokon.
a./ kis és nagyközségekben: alispán,
b./ városokban: országos, vagy vidéki rendőr főkapitány.
- 3./Harmad fokon:

Minden tekintetben a b e l ü g y n i n i s z t e r .

27./A községi előljáróság mint rendőri büntető bíróságok. Kizá-
rólag e r d ő i é s n e z ő r e n d ő r i kihágási ügyekben jár el,
ha az okozott kár a 40 P-t meg nem haladja.

Ilyen esetekben másodfokon: a főszolgabíró,
harmadfokon: az alispán dönt.

28./ Az igazságszolgáltatás csak akkor éli hivatásának magaslatát,
ha pártatlan, azaz mindenkitől függetlenül tudja az ítéleteit meg-
hozni. A bíróságok ezen függetlenségét törvények biztosítják.

A bíróság teljes mértékben elkülönült a közigazgatástól, és
az állam igazgatási szervei/kormány, törvényhatóságok/a bírászkodásra
befolyást nem gyakorolhatnak.

A bíró ítéleteit "A magyar Szentkorona nevé"-ben a törvé-
nyek adta keretein belül önállóan hozza meg.

A bíróságok szervezete alulról felfelé:

- 1./kir. járásbíró,
2./kir. törvényszék,
3./kir. ítélőtábla,
4./kir. kuria.

Mind a négy bírósági szerv.....a./ nagánjogi és
b./ büntető ügyekben is
ítélkezik.

Csendőri vonatkozásban csak a büntetőbíróknak van szerep
ük, mert a csendőr nagánjogi/polgári peres/ ügyekben nem nyomon.

Aszerint, hogy az ítéletet egy vagy több bíró hozza meg,
megkülönböztetünk.....a./ egyes,
b./ társas bíróságokat.

29. / A járásbiróság mindig e g y o s bíróság, és e mellett az elsőfoku bíróság is.

Előn a vezető járásbíró, vagy pedig a járásbirósági elnök áll.

Melléje az ügymenethez viszonyítva járásbírók vannak beosztva.

Járásbiróságunk: az országban majdnem minden járási székhelyen van.

30. / A kir. törvényszék másodfoku bíróság. Itél mint e g y o s bíróság és mint t á r s a s b i r ó s á g is.

Előn a törvényszék elnöke áll. Melléje:

1. /Egyes bírók,
2. /büntető tanácsok/három tagból áll egy-egy/
3. /Fiatalkorúak bírója,
4. /Fiatalkorúak törvényszéki tanácsa,
5. /vád tanács,
6. /Vizsgálóbíró.

ad. 3. /Azon fiatalkorúak felett ítélkezik, akik életük 18. életévét a büncselekmény elkövetésekor még nem töltötték be. Minden törvényszéknél van, de szükség esetén forgalmasabb járásbiróságokhoz is kineveznek egyet-egyet.

ad. 4. /Három tagból áll. Feladata a fiatalkorúak bíróságának határozatait felülbírálni.

ad. 5. /Nem ítélkezik, hanem felügyel a vizsgálatok menetére és dönt a vád alá helyezés kérdésében.

ad. 6. /Minden súlyosabb és bonyolultabb 5 éven felüli szabadságvesztéssel büntetendő büncselekmények helyszínére személyesen kiszáll és a bűnvádi vizsgálatot teljesíti.

31. / A kir. ítélőtábla harmadfoku bíróság. Mint társasbíróság ítélt, háromtagú tanácsban.

Előn az ítélőtáblai elnök áll, aki mellé büntető tanácsok vannak beosztva.

A Csonkaország területén öt ítélőtábla működik: Budapest, Debrecen, Győr, Pécs, Szegedén.

32. / A bírósági szervezet legfelsőbb poleán a kir. kuria áll. Négy büntető tanácsból áll. A büntetőtanácsok a kuria másodelnöke vezetés alatt állnak és a kuria büntető szakosztályát alkotják. A kir. kuria öttagú tanácsban ítélt, székhelye: Budapest.

33. / A magyar állam címere: Pajzs, amely a közepen kettő van választva. Jobbfele négy ezüst és négy vörös esikre oszlik.

A pajzs balfelén vörös mezőben hármás zöld halon van. A középső halon az apostoli kettős kereszt emelkedik ki.

A pajzsot Szent István koronája borítja.

A négy ezüst esik a négy folyót / Duna, Tisza, Dráva, Száva/ míg a három halon a három hegységet /: Mátra, Tatra, Főtra:/ ábrázolja.

34. / A szent korona elnevezése szerint minden jognak és hatalomnak kizárólagos tulajdonosa a szent korona, Szent-István koronája. Ez a hatalom csak akkor száll át a királyra, ha megkoronázzák.

A koronázás alatt olyan ünnepélyes külsőséget értünk, amelynek révén az uralkodói hatalom a királyra száll.

Epezért a magyar királyokat csak azután tekintette a nép gazán királynak, ha ez a koronázás valóban megtörtént. Így pl. II. József császárt, aki nem koronáztatta meg magát a nemzet nem is tartotta törvényes uralkodójának és "kalapos királynak" nevezte.

A koronázás szokása nálunk a királyság intézményével tehát Szent István királlyal egykorú, de törvényileg csak 1687-ben tették ötelezővé!

A magyar koronát azért nevezzük "szent koronának", mert II. József pápa megszentelte és így adományozta Szent István királyak, a hittérítő terén elért eredményeiért.

35. Vádhatóságok feladata a magyar állam nevében hivatalból vádat emelni.

Feloszlik: 1. /Ügyészi megbizott, a kir. járásbiróságnál,
2. /Kir. ügyészség, a törvényszékeknél,
3. /Főügyész, az ítélőtáblánál,
4. /Korona ügyész a m. kir. kúriánál.

36. /Ügyészi megbizott a kir. járásbiróságoknál működik. Nem tagja az ügyészi testületnek. Lehet minden feddhetlen életű jogvégzett magyar állampolgár, akit az igazságügyminiszter megbiz.

37. /A királyi ügyészség a hivatalból üldözendő büncselekményeknél a nyomozást teljesíti, illetve teljesített és a törvényszék előtt a közvédat képviseli. Ugyanez a teendője a főügyésznek a kir. ítélőtáblánál, illetve a korona ügyésznek a kir. kúrián.

38. /1. /Fegyház vagy fegyintézet: Vácott. A női fegyház Márianosztrán.
2. /Börtön. : Szegeden.
3. /Fogház. : minden törvényszék és járásbiróságnál.
4. /Szigorított dologház . . : Sopron - Kőhidán.
5. /Dologház. : Kalocsa, Jászberény.
6. /Közvetítő intézet . . . : Kisharta, Vác, Márianosztra.
7. /Javító intézet : fiatalok számára, Bpest, Aszód, stb.
8. /Közigazgatási fogház. . : minden rendőrkapitányság és főszolgabirónál. Elzárásbüntetést töltenek itt le.
9. /Allamfogház: : külön épület e célra nincsen. Politikai bűnözők és párbaj vétség miatt kerülhetnek ide.

39. /Előzetes letartóztatás nem más, mint a személyes szabadság korlátozása; 15 napig tart és egyszer újabb 15 napra meghosszabbítható. Elrendelésére a vizsgálóbíró, a vádtanács és az ítélőbíró jogosult. Sürgős esetekben a rendőri hatóság is megteheti, ha a késedelem veszéllyel jár. Ha az előzetes letartóztatás olyan sürgős, hogy azt az őrs az elrendelésre jogosítottaknak nem jelentheti idejében, akkor erre a községi előljárást mint rendőri hatóságot kéri fel. /: Szut. 299. p. 2. bek. :/

40. /Vizsgálati fogság elrendelésére a vizsgálóbíró, a vádtanács vagy az ítélőbíró jogosult. Olyan egyének ellen rendelik el, akik súlyosabb büncselekményt követtek el, és szökésüktől, vagy a nyomozás tevénytára vezetésétől kell tartani.

41. /Közvetítő intézetbe olyan elítéltek kerülhetnek akik szorgalmuk és jó magaviseletük által a javulásra alapos reményt nyújtanak és büntetésük 2/3 - ad részét már kitöltötték. A közvetítő intézetből az összbüntetés 3/4 - ed részének kitöltése után feltételes szabadságra kerül az elítélt.

42. /Rendőri felügyelet alá kerülnek azok az egyének, akik az állam és társadalmi rend, továbbá a közbiztonság szempontjából gyanúsak. Ezenkívül a feltételes szabadságra bocsájtottak és olyan külföldi állampolgárok is, akiknek a kiutasítása mellőzhető.

A rendőri felügyelet alá való helyezést a kir. bíróságok és a rendőri hatóságok /rendőrkapitány, főszolgabíró:/ rendelik el és erről a csendőrsöt értesítik, hol róluk figyelőlapot fektetnek fel és a jegyzékkönyvecskébe is bevezetik.

43. /Kiutasítás alatt külföldi állampolgárnak az országterületéről való hatósági eltávolítását értjük. A bíróságok mondják ki olyan esetekben, ha a külföldi jelenléte az állam érdekére, közrendre vagy a közbiztonságra aggályos.

Magyar-honost kiutasításra itélni nem lehet.

44./Kitiltás alatt valamely személynek egy közigazgatási egység/vidék, város, község:/ területéről való távollétét értjük.

Okai lehetnek, hogy az illető egy bizonyos területen:

- a./ közbiztonságot,
- b./ a közrendet,
- c./ a közérkölcsiséget,
- d./ a közegészséget - veszélyeztetik jelenlétükkel.

A kitiltás meghatározott időtartamra, vagy pedig örökre szólhat.

A kiutasított és kitiltott egyének nevei a jegyzékekben, vecs-
kében foglaltatnak.

45./Egyszerű gyanu alatt azt az érzést értjük, ha a csendőr az adott helyzetből, a kísérő körülményekből, vagy a személyből arra következtet, hogy a bűncselekményt a gyanúba vett egyén követte el.

Pl. Kiss Jánost az utcán leszúrják és meghal. Szentanu nincs, de a járőr tudja, hogy Nagy Péter régi haragosa volt. Nagy Péter nincs otthon, a hozzátartozói sem tudnak felvilágosítást adni.

46./Nyomatékos a gyanu ha, a személyi benyomáson felül még megfelelő tárgyi és időbeli bizonyíték is felmerül.

Pl. az előbbi esetre. Nagy Péter a gyilkosság idejére elfogadható alibit bizonyítani nem tud, a nála megtartott házkutatás alkalmával megtalálják, a szalmazsákba rejtett vérs kését és fehérneműjét.

47./Tiltott játékok alatt azokat a szerencsejátékokat/: kártya, kocka, stb.:/ értjük, ahol a nyerés és a vesztés kizárólag a szerencsétől függ.

Kártyánál: 21-es, ferbli, ramsli, makaó, baccarat, smendöfer, stb.

Egyéb játékok: rulett, kockajáték.

Vásári csalásra alkalmas: a báb, tekebáb, golyó, színes golyó, baba, színes baba, célbadobás, mariandi, birbiacs, lemezdobás, gyűrűjáték.

Vásárok alkalmával a mutatványos ezeket a játékokat úgy tudja kezelni, hogy csak az nyer, akit ő akar.

48./Tiltott mesterségek alatt olyan keresetszerű foglalkozást értünk, amelyhez az illetőnek nincs:

a./ iparigazolványa,

b./ nincs meg az arra való képesítése/: herélés, miskarolás, szülészet, fogászat és gyógyítás.:/

c./ törvénybe vagy rendeletbe ütköző foglalkozást üz/: nőkkel és gyermekekkel üzött kereskedés, kuruzslás, zugírászat, kártyavetés - jóslás, szellemidézés és szemfényvesztés, állami egyedárusági cikkek gyártása/: gyufa, dohány, só, stb.:/

d./ tiltott játékokkal keresetszerűen foglalkozik/: Lásd! 47. bek. alatt:/

49./A vámtörvénybe ütköző cselekmények alatt az úgynevezett csempészetet kell érteni.

Minden ország bizonyos meghatározott termények vagy ipari cikkek behozatalát és kivitelét adóval súlytja. Ezt az adót vámnak hívják, melyből az állam tekintélyes jövedelemhez jut.

Az állam a vámmal saját állampolgárainak megélhetési lehetőségeit védi, illetve az ipar vagy a mezőgazdaság termelését akarja fokozni.

Vannak olyan tárgyak és áruk, amelyek behozatala, illetve kivitele teljes vagy részbeni korlátozás alatt áll.

Tilos kivinni az országból: Mindenféle ezüst és arany tárgyat, ezüst és arany pénzt, továbbá mindenféle külföldi valutát, stb.

Csak részben szabad behozni, azaz pontosan megvan határozva, hogy mennyit: fegyverek, mérgek, gyógyszerek, rádiókészülékek stb.

50./Állami egyedárusítás alatt azt értjük, hogy bizonyos cikkek előállítására és forgalombahozatalára kizárólag - az államnak van joga.

csaladon alatt egy államban élő emberek összességét ért-
jük. Ittség, tudás, képzettség és érdekeik szerint más és más fog-
lalkozást tiznek. A hasonló foglalkozással bíró emberek egy-egy társa-
dalmi osztályt alkotnak.

Ezeke a következők:

1./ Tőkések osztálya:

- a./ Nagybirtokos,
- b./ Nagyiparos/ gyáros /

2./ Tanultak osztálya/középosztály/:

- a./ Fegyveres erő,
- b./ állami, törvényhatósági tisztviselők,
- c./ rapság,
- d./ ügyvéd, orvos, mérnök stb.

3./ Földmives osztály.

4./ Kiskereskedők és kisiparosok.

5./ Munkásosztály.

6./ Nincstelének.

52./ Származás szerint ismerünk még:

- a./ főemesi /: báró, gróf, herceg.:/
- b./ nemesi,
- c./ polgári osztályokat.

53./ Az állami élet csak akkor zavartalan, és fejlődőképes, ha az emberek a törvényeket tisztelik, mások tudását és tekintélyét elismerik és a magántulajdon elvét vallják.

54./ Szocializmus alatt a fennálló társadalmi rend megváltoztatására irányuló törekvést értjük. A magántulajdonon felépült társadalmi berendezkedés helyett a vagyonközösség elvét vallja.

Két főfaja:

- a./ szociáldemokrácia,
- b./ kommunizmus.

Mindkettő a végső cél elérésébsn: egyetért vagyis a magántulajdon megszüntetése mellett a vagyonközösség létesítését akarja.

Fő elveik a következők:

1./ Nem ismer hazát, anyanyelvet, hanem számára az egész világ egyforma, minden ember neki "elvtársa" /: A rég Nagymagyarországot felcserélő csenek, románok és szerbek is elvtársai:/

2./ A magántulajdon megszüntetését akarja. Szerinte minden vagyon az államé és az állam ebből tartja el a polgárait.

3./ Jelképe: a vörös szíj.

4./ Eszmenykepe: a nemzet közösség.

55./ A szocialista tanok csak a munkekerülők számára kellemesek és sokat ígérők. Aki azonban saját erejével és két keze munkájával bármilyen csekély vagyont is szerzett, az a munkekerülők és naplópok számára nem szívesen adná oda, sőt elvétele ellen ha kell, harcolna is.

56./ A szociáldemokrácia a fennálló társadalmi rendet törvényes eszközökkel, békés úton akarja megváltoztatni. Az elkeseredés, a nyomor olyan magas fokát akarja elérni, hogy rendszerük önön magától alakuljon meg. Ezért tehát a nyomort tőle tehetően fokozza, sztrajk, stb.:/

57./ A kommunizmus ellenben minál hamarabb, a vezető és vagyinos emberek legyilkolásával, forradalom után, erőszakkal akarja a hatalmat magához ragadni és céljait: az osztályuramat, a proletárdiktaturát létesíteni.

A nemzetköziség, magántulajdon tagadása mellett a kommunizmus még Istent sem ismer és a családi élet szentségét is gyalítja, gyalolja.

Ezek csak rombolást és pusztulást, teljes leszegényedést, a munka megszűnését eredményezik, amit ezt az 1919. év pár hónapos kommunizmusa igazolta.

58./ Magyarország az 1914-18-ban lezajlott világháború után, bár hadseregünk mindenütt győzelmesen ellenséges földön állott, a háborút mé-
elvesztette és az ország rablók martalékává lett. Miért?

Leikiismeretlen izgatók hamis és hazug jelszavakkal a győztes
dadseregünket szétállították. "Nem akarok katonát látni" volt az akkori
jelszó, így a hazánkba betörő ellenségnek nem volt aki ellentálljon. Az
oláhok, szerbek és az áruló csehek akadálytalanul jöttek be és akkora da-
rabot hasíthattak le hazánkból, amekkorát csak akartak.

A félrevezetett nép eldobta a háromszínű zászlót és helyette
a vörös lobogót tűzte ki. 1919. március 21.-én Kun Béla zsidó ujságíró a
börtönből vette át a hatalmat és kikiáltották hazánkban a tanácsköztár-
saságot.

A nemzetközi jelszavakhoz híven az ország védelmét egy telje-
sen értéktelen u.n. vörös hadseregre bízta, amely még a csehek elől is
megfutott.

A kommunisták az országot tehát megvédeni nem tudták. A véd-
telen lakossággal szemben azonban annál jobban kegyetlenkedtek.

A vagyonszétosztás elve alapján a védtelen lakosságot kifosz-
tották. Akik ellentálltak, azokat egyszerűen legyilkolták.

Az egész ország területén akadtak mindenütt elszánt emberek,
akik a rabló kommunista bándákkal szembeszálltak. De Szamuelli Tibor, vö-
rös népbiztos, az úgy nevezett Lennin fiukkal csakhamar ott termelt az
ellenforradalmak "színhelyén és az ellenforradalom vezetőit - a helyszi-
nén minden bírói eljárás nélkül - kegyetlen módon kivégeztette.

A kommunizmus megbuktatására 1919. június 24.-én a budapesti
Turóvika Akadémia is ellenforradalmat kísérelt meg. A megfélemlített la-
kosság azonban nem mert melléje állni és így az elszigetelt ellenforra-
dalmat a vörösök nehéz harcok árán levertek.

Közben Szegeden Horthy Miklós fővezér parancsnoksága alatt
a magyar ellenforradalmi hadsereg is szervezkedett, a románok pedig ha-
zánkban mindig tovább nyomultak előre. A kommunisták vezérei: Kun Béla és
társai látván, hogy a hatalmukat tovább tartani nem tudják, minden lopott
és rabolt vagyonukat összeszedve 1919. július 31.-én az országot sorsá-
ra bízva, repülőgépen elmenekültek.

Hövid 150 napos uralmuk alatt kb. 700 magyar embert végeztek
ki és az országot teljes nyomorra juttatták, végül ellenségeink kezébe
adták.

Nekünk csendőröknek ugyancsak, a kommunizmus 5 tiszt és 23
altiszt bajtársunk életébe került, kik mint az ellenforradalom lelkes i-
ránnyitói inkább életüket áldozták fel, semhogy esküjüket megszegjék.

59./ Az anarchizmus nem ismer semmiféle hatalmat, semmiféle közös-
séget mindenki tetszése szerint szabadon élhet, rabolhat és pusztíthat
ha megbántják, tetszése szerint vehet érte elégtételt.

Kivitele teljesen lehetetlen, az emberiség elpusztulását
reményezné.

Az anarchisták elsősorban az állami hatalom megsemmisítését,
az uralkodók megölését célozzák. /: Erzsébet királyné halála: /

60./ 1914-18-as világháborút az 1914. évi június 28.-án történt
sarajevói gyilkosság robbantotta ki. Ezen a napon ölte meg orvul Gavril-
lő Princip szerb diák Ferenc Ferdinánd trónörökösét és feleségét.

A háború mélyebb okai azonban a német és angol gazdasági el-
lentét, a franciáknak 1871-ben a németektől elszenvedett vereség vissza-
adása, valamint a nagy szláv eszmék megvalósulása voltak.

A világháborúban az úgynevezett központi hatalmak /: Németor-
szág, Osztrák-Magyar monarchia, Bulgária és Törökország: / állottak szem-
ben az Ententével /: Anglia, Franciaország, Olaszország, Szerbia, oroszország,
Románia, Belgium, Görögország, Észak-Amerikai Egyesült Államok.

A háború Európában, Afrikában, Ázsiában, a tengereken és a leve-
gőben zajlott le.

A központi hatalmak dacára az ellenség sokszorcsa túlerejének -
győzelmet - győzelemre arattak, és mindenütt állandóan ellenséges föl-
dön álltak.

Szerbiát, Romániát csapataink teljesen megszállták, oroszország
nagy részén is magyar katona volt az úr.

Az entente hatalmak közül Oroszország 1918. március 3.-án, Románia 1918. május 7.-én külön békét kötött velünk.

A győzelmet kihasználni azonban nem tudtuk. Belkiismeretlen szocialista és kommunista izgatók a hadsereget szétbomlasztották és 1918. november 1.-én kitört nálunk a kommunista forradalom. Következménye az lett, hogy a védtelen országot a már teljében legyőzött Szerbia és Románia, továbbá az áruló csehek megszállták és a háborút - bár mindenütt győzedelmeskedtünk - elvesztettük.

61. Magyarországra a győztes hatalmak a Trianoni békét kényszerítették. Trianon egy kastélynak a neve Páris mellett, ahol 1920. június 4.-én a magyar kiküldöttek a békeszerződést aláírták. Ennek következtében elvesztettük:

- 1./az ország területének 67 %-át,
- 2./a lakosság 59 %-át
- 3./elszakítottak tőlünk 3 és 1/2 millió magyar embert,
- 4./elvesztettük erdőink 85 %-át
- 5./összes sóbányáinkat,
- 6./összes aranybányáinkat, végül
- 7./a világháború felidézését ránkfogták és ezen a címen óriási mennyiségű lovat, sertést, szarvasmarhát, gabonát, szenet stb. kellett jóvá-tétel címén a győzteseknek fizetnünk,
- 8./Pénzben pedig 20 éven keresztül évente 10 millió aranykoronát kell fizetnünk.
- 9./Eltörölték az általános védkötelezettséget és helyette csak 35.000 főnyi zsoldos hadsereget szabad tartani,
- 10./A határainkat úgy állapították meg, hogy természetes határaink nincsenek, az ellenség akadály nélkül nyomulhat be az ország területére.

62./Irredentizmus alatt országunk azon törekvéseit értjük, hogy a trianoni békeszerződéssel megcsönkített hazánk régi területeit és határait visszaszerezze.

Nagy Magyarországhoz nekünk 1000 éves történelmi jogaink vannak, mert azt Árpád fejedelem hódította meg számunkra K.u. 896.-ban.

Hazánk nemzetiségei pedig csak jóval később, a tatár és török dúlások alatt megfogyatkozott magyarok helyébe telepedtek le.

63./Turáni népek alatt a messze Ázsiában élő mongol, továbbá az onnan elszármazott török-tatár és finn-ugor népeket értjük. Mi magyarok a finn - ugor néptörzshöz tartozunk.

63./Turáni eszme alatt a rorikon turáni népek ősrégi hagyományainak, szokásainak, vallásának/: Kadur tisztelete, fehér ló áldozása:/ és a faji öntudatnak a felujtását értjük.

64./Genfi egyezmény: 1906-ban hozták, mely szerint az ellenség kórházai, orvosai ápolói amennyiben a hivatásukat teljesítik, sérthetetlenek. Jelvényük a fehér mezőnyben látható vörös - kereszt. Az ellenség sebesültjei ugyanolyan elbánásban részesítenők, mint a saját.

65./A népszövetség/: nemzetek szövetsége/: Székhelye Genf.
A világháború után alakult az egyes országok kiküldöttjeiből. C é l j a az egyes országok között felmerülő vitás kérdéseknek bémés uton való elintézése.

Feladata a világbéke fenntartása.

66./Az emberiség egy vagy több Istent imád. Egy Istent imádnak:

- a./ keresztények,
- b./ a mohamedánok,
- c./ buddhisták,
- d./ a zsidók.

Több Istent imádnak: a pogányok.

Keresztény vallások a következők:

- 1./ római katolikus,
- 2./ görög katolikus,
- 3./ görög keleti,
- 4./ református,
- 5./ evangélikus,
- 6./ unitárius.

67./ Országunk törvényei szerint mindenki szabadon vallhat és követ-
het bármilyen vallást vagy hitet. A mohamedán hitből folyó többnejséget
azonban törvényeink tiltják.

Megkülönböztetünk ezenkívül:

a./ az állam által elismert: keresztény és a zsi-
dó vallások:/

b./ az állam által el nem ismert vallásokat.

A különbség a kettő között abban nyilvánul meg, hogy az elismert
vallásokat a törvény külön oltalomban részesíti, míg az el nem ismert val-
lások ellen elkövetett bűncselekményeket csak mint magánosok ellen elkö-
vetetteket tárgyalja.

68./ Csonkaországunk nemzetiségei a következők:

1./ Németek: kb. 1/2 millió, akik nagyobb tömegekben
főleg a főváros környékén, és általában a Dunántúlon laknak. Kisebb ré-
szekre szétszóródva azonban az ország minden részében találhatók.

2./ Tótok: kb. 200.000, akik főleg Békés vármegyében,

3./ Szerbek: kb. 50.000, főleg Baranya vármegyében,

4./ Románok: kb. 35.000, főleg Bihar és Csanád várme-

gyében.

Ezzel szemben a magyar lakosság kb. 7 1/2 millió.-

69./ Valláselleni mozgalmak. Amikor az állam által elismert va-
lamily vallásfelékezet ellen egy más valláshoz tartozók mozgalmat in-
dítanak. Pl. az "antászemitizmus": zsidóellenesség. /Ez a zsidókat a köz-
let és a gazdasági életből kizárja szántani. Végcélja a zsidóknak az
országból való kiűzése.

70./ Nemzetiségi mozgalnak alatt a kisebbségeknek azt a megmoz-
dulását értjük, amely a szétszórta élő kisebbségeknek egy nagy nemzeti
államba való tömörülését célozza.

Országunkban ezek a következők:

- 1./ Pángermanizmus: német birodalomhoz,
- 2./ Pánszlávizmus: Délszláviához,
- 3./ Dakóromanizmus: Romániához akar csatlakozni.

71./ Ha a munkások tömege valamely általa kitűzött célt el akar
érni, akkor "sztrájkol"

Sztrájk alatt a munkások a munkások által való együttes és
önkényes tervszerű abbahagyását értjük.

Kétféle sztrájkot ismerünk:

- a./ béremelés céljából,
- b./ politikai célzattal.

ad. a./ Nem veszélyes. Kizárólag a munkások és munkaadók közöt-
ti gazdasági harc, mely rövid tárgyalás után békés megoldást nyer.

ad. b./ A munkások a munka abbahagyásával valamilyen politi-
kai eredményt akarnak elérni. Pl. a sztrájkolók azt akarják elérni, hogy
a kormány mondjon le stb.

72./ Éleli csapások alatt a természeti erők által szabott olyan
jelenségeket értjük, melyek igen nagy anyagi károkat okoznak és gyakran
emberi életet is követelnek.

Ilyenek: az árvíz, tűzvész, földrengés, hegyomlás, jégverés, vihar, villámcsapás, meteor-/:csillag:/hullás, sáskajárás stb..

73./ R a g á l y o s betegségek alatt, azokat az emberi és állati betegségeket értjük, amelyek a kellő ovórendszabályok be nem tartása esetén rohamosan továbbterjednek és egész vidékeket is megfertőznek.

Emberi betegségek: Fekete/hólyagos/himlő, hastiphus, vérhas, kolera, lépfene, emberi takonykór, emberi veszettség, pestis, járványos gerinc és agyhártya gyulladás, diftiritisz, vörheny, gyermekbénulás, tbc/:tüdőtuberkolózis:/

Állati betegségek: Keleti marhavész, lépfene, bivalyvész, veszettség, takonykór, ragadós száj és körömfájás, juhhimlő, szarvasmarhák ragadós tüdőlobja, tenyészbenaság, ivarszervi hólyagos kiütés, rühösség, sertésvész, sertésorbánc, gümőkór és baromfi kolera.

74./ Népgyűlés alatt több embernek meghatározott helyen és időben közös céllal való egybegyűjtését értjük.

Népgyűlést csak akkor lehet tartani, ha azt a közigazgatási hatóságnak 48 órával a hely és időpont pontos megjelölése mellett bejelentették és azt a hatóság tudomásul vette.-

75./ K o r m á n y z ó U r Ö f ö m é l t ó s á g a

jogköre.

Vitéz Nagybányai Horthy Miklós ellentengemagyot a magyar nemzet a világháborút követő legelső nézetgyűlés összehívásakor, 1920. március 1.-én "egyhangúan" kormányzóvá választotta. A nemzetgyűlés ezen cselekményével az ország hódolatát és háláját nyilvánította azért, hogy az országot a végromlástól megmentette.

A Kormányzó Ur a nemzetgyűlés előtt esküt tett az ország alkotmányának és törvényeinek a betartására és ugyanekkor a nemzetgyűlés jogokkal is ruházta fel, melyek a következők:

- 1./ Tiszteletjogok,
- 2./ Jogai a törvényhozásban,
- 3./ Különleges jogai.

ad.1./a./ A "Főméltóságú" cím illeti meg.

b./ Személye sérthetetlen.

c./ A királynak kijáró katonai pompa és tiszteletadás megilleti.

d./ Születés és nevenapját az összes állami hivatalok megülik.

e./ Az országgyűlés számára tiszteletdíjat állapított meg.

ad.2./a./ Az országgyűlés összehívása elnapolása, feloszlatása.

b./ Törvények kihirdetési záradékkal való ellátása/: azokat nem szentesíti:/

c./ A kormányzást a m.kir.kormány útján gyakorolja/:ellenjegyzés:/

ad.3./a./ A legfelsőbb hadúr /:hadüzenet és békekötés joga:/

b./ Követek küldésének és fogadásának joga.

c./ Cím és kitüntetés, adományozás.

d./ A kegyelmezés joga/:halálra ítéltekkel szemben:/

76./ Politika alatt általában olyan munkálkodást értünk, amelynek célja: a nemzet, a haza az összesség boldogulása.

Általában minden cselekedet nemzeti szempontból helyes akkor, ha ezzel a hazának szolgáltunk.

77./ A háború nem más mint a politika folytatása, illetve kitűzött céljának biztosítása, fegyveres erővel.

Ha valamely ország politikusai a nemzet érdekében álló célkitűzéséért békés eszközökkel már nem tudják elérni, akkor a politikát a fegyver váltja fel.

A háború mindig erőszak és a végső eszköz arra, hogy egy

állam a maga igazát és érdekeit a másikra rákényszerítse.

A háborút rendszerint hadüzenet előzi meg, melyet az ellenséges országban levő saját követünk ad át. E pillanattól kezdve a két ország ellenséges viszonyban van egymással.

78./ Ultimátum alatt egy másik országhoz intézett felszólítást értünk, hogy az valamely ügyben elégtételt adjon. Rendszerint rövid határidőhöz van kötve.

A felszólításban levő feltételek nem teljesítése hadüzenetet von maga után.

79./ Szerződés alatt egy kétoldali jogügyletet értünk. Mindkét fél kötelezi magát arra, hogy a szerződésben vállalt kötelezettségeinek eleget tesz. Amelyik ezt nem teljesíti, az a másiknak az elmaradt haszon fejében kárpótlással tartozik. A kárpótlás mértéke mindig a szerződésben van lefektetve.

80./ Nemzetközi szerződés alatt két ország közötti jogügyletet értünk. Pl. Magyarország kötelezi magát arra, hogy Németországtól 1000 tonna szenet vesz. Ezzel szemben pedig Németország arra kötelezi magát, hogy tőlünk 1000 wagon búzát vesz át.

81./ Kiadatás alatt valamely országgal kötött azon szerződést értjük, hogy a nálunk közönséges büncselekményt/:bűntett, vétés:/elkövetett egyén, ha az külföldre szökik és ott elfogják - az illetőt nekünk megbüntetés végett átadják.

82./ Politikai menedékjog alatt egy országnak azt a jogát értjük, hogy az ő területére szökött politikai bűnözőket, továbbá katonaszökevényeket még a kölcsönös kiadatási esetén sem köteles kiadni.

83./ Pénz alatt törvényes fizetési eszközt értünk. A magyar Nemzeti Bank bocsájtja ki ére, illetőleg papír formában. Elfogadása az országban mindenki számára kötelező.

84./ Csekk alatt egy pénzt helyettesítő fizetőeszközt értünk. A csekk nem más, mint egy meghatározott összegről szóló utalvány, amelynek beszolgáltatása esetén a meghatalmazott bank a rajta feltüntetett pénzoszeget a felmutatónak kifizeti akkor, ha arra kellő fedezet áll rendelkezésre.

85./ Valuta alatt külföldi pénzt, azaz más országok pénzét értjük.

86./ Váltó alatt meghatározott időre szóló fizetési kötelezettséget értünk, ahol a kibocsájtóért két kezes szavatol. Ha a kibocsájtó a fizetésnek eleget tenni nem tud, úgy azt a kezesek kötelesek megtéríteni. Ismerünk kereskedelmi és magán váltókat.

87./ Deviza alatt külföldi kereskedelmi váltót értünk. Pl. Valaki Németországban vesz szövetet. Az árát pedig úgy egyenlíti ki, hogy egy otthoni banktól vesz egy Németországban kifizetendő hasonló értékű váltót és azzal fizet. /:azt küldi el pénz helyett:/

88./ A telekkönyv közhitelességi nyilvános irat ingatlanokra/:ház, föld:/ vonatkozólag. 3 lapból áll.

"A" lap: a tulajdonos nevét,

"B" lap: az ingatlan nagyságát/:értékét:/,

"C" lap: a rajta levő terhet tünteti fel.

89./ Export alatt országunk termékeinek külföldre való kivitelét, Import alatt más országok termékeinek hazánkba való behozatalát értjük. Pl. Buzát exportálnak Olaszországba, míg onnan pl. narancsot importálunk.

90./ Kartel alatt az ugyanazon anyagokat termelő és előállító vállalkozók tömörülését értjük azon célból, hogy az általuk megállapított árakon alul cikkeiket nem árusítják.

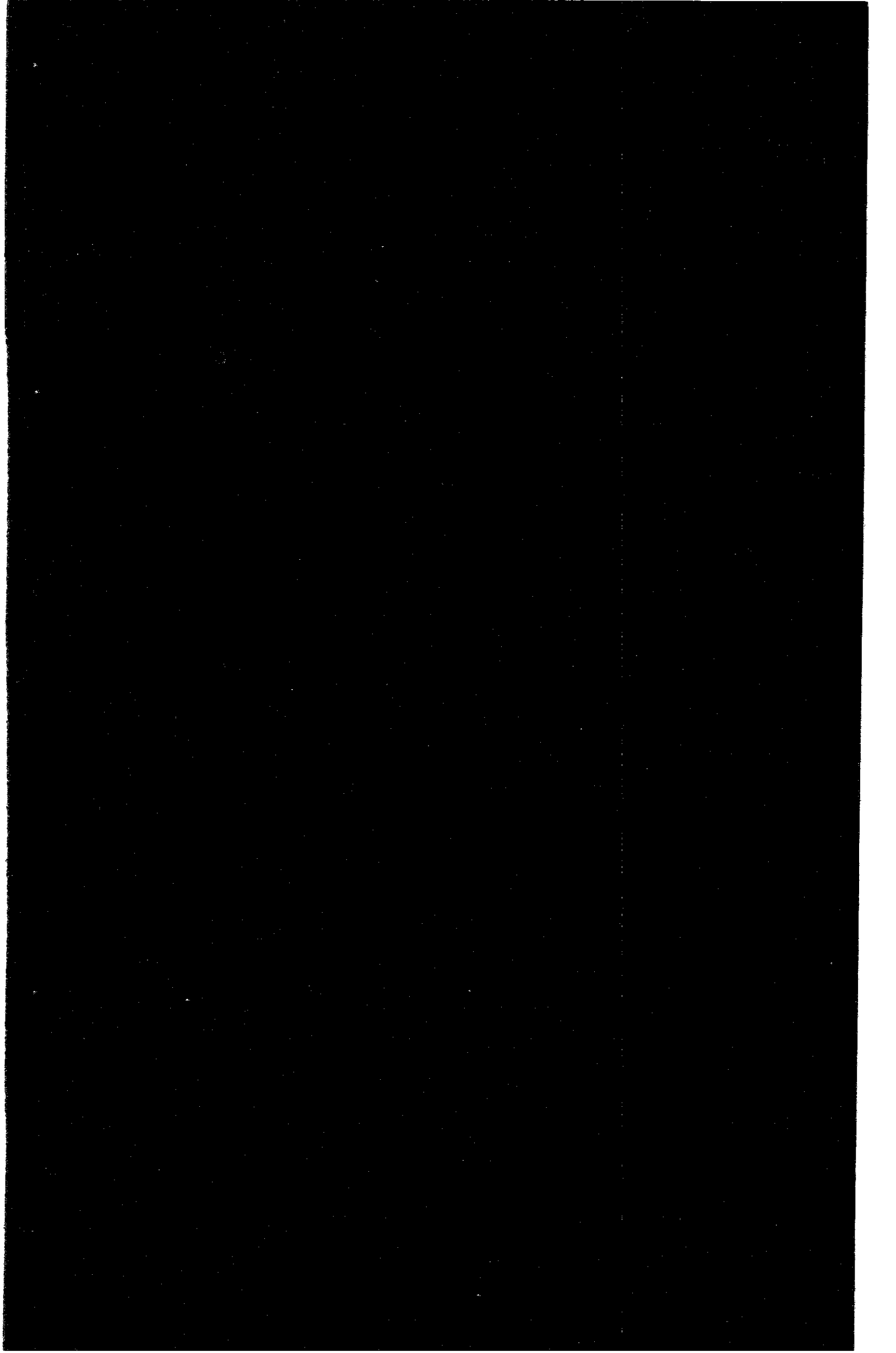
Pl. A nyers bőr feldolgozásával foglalkozó gyárak kartelba tömörülnek és kimondják azt, hogy a bőrt m²-kint csak 1 P.-ért adják.

A kartel a szabad versenyt kizárja és célja a közönség kizsákmányolása. Ellenük törvény intézkedik.

91./ Trust/:tröszt:/alatt olyan szövetkezést értünk, amikor egy nagy vállalat beolvaszt magába több kisebb vállalatot és azoknak ő szabja meg, hogy milyen cikkből mennyit termeljenek és azt milyen áron adhatják el.

A beolvasztás úgy történik, hogy megvásárolja a kisebb vállalatok részvénytöbbségét és így az irányítás az ő kezébe kerül.-

oooooooo000000oooooooo

L É G I E L L E N Ő R Z Ő S Z O L G Á L A T .

A légi ellenőrzésnek a célja az állam légi felség jogának megóvása, és a légiforgalomra vonatkozó rendeletek betartása.

Az ellenőrzés a "Légügyi hivatal" hatáskörébe tartozik.

Az ellenőrzési adatak gyűjtésére a következő szervek hivatottak: a Légügyi hivatal közegei,
honvédség közegei,
" határőrség közegei,
" folyamőrség közegei és a
csendőrség őrsői.

Az ellenőrzést a katonai őrség és járőrök eszközlik.

Minden őrségen /:disz és fogoly őrség kivételével:/ egy figyelő őrt kell felállítani. -Távcsővel ellátandó.

A csendőrség járőrökkel végezteti/rendes szolgálatban/. A jelentések megtétele az őrségek reggeli vagy felváltó jelentései útján történik.

A csendőrség az adatokat naponta gyűjti és kimutatásba foglalva a hó utolsó napján lezárva közvetlen előljáró parancsnoksághoz terjeszti fel.

A légi-járműn a következőket kell megfigyelni:

- Polgári-e/kereskedelmi/, vagy
- Katonai-e a repülőgép.
- A repülőgép alakját, jellegzetességét.
- Mely irányból jött, mely irányba távozott.

A következő esetekben azonnal és közvetlenül kell a jelentést felterjeszteni:

- a./A repülőgép közlekedési jogához kétség fér/írásban repülő-téri különítménynek és a Légügyi hivatalnak/
- b./Ha a polgári repülőgép a menetrendet nem tartja be, utvonalon kívül, vagy Budapest fölött repül.
- c./Ha bármely repülőgép /magyar/ is/ tilalmi öv fölött repül.
- d./Ha katonai repülőgép bárhol/még engedélyezett utvonalon is/ észleltek.

A légi-jármű számára kiadott engedély iratok a következőket tartalmazzák:

- A repülőgép jelzését,
- a repülőgép állami povátartozását,
- be és kirepülési határkaput,
- az engedély tartalmát és egyéb megjegyzéseket.

Az engedélynek a Légügyi hivatal, vagy a m.kir.követség aláírásával és körpecsétjével kell ellátva lennie.

Fegyver, lőszer, robbanó anyag, mérges gázok, fénycépező vagy filmfelvevő készülék, valamint postagalambnak légi-járművön való szállításához a m.kir.Légügyi hivatal külön engedélye szükséges

Ha a légi-jármű a repülőtereken és a Duna repülő kikötőn kívül szállott le, az ellenőrző közegeknek a teendője a következő:

- Ha egészen közelébe szállott le, azonnal oda megy, / esetleg a pk.egy vagy két embert oda küld/
- Ha távol van tőle akkor távbeszélőn jelenti előljárójának/aki a segélynyújtásról esetleg lefoglalásáról gondoskodik/
- Meg kell állapítani a leszállásukat.
- Meg kell vizsgálni az okmányait, alkalmassági bizonyítvány, a pilóta szakszolgálati engedélye, a közlekedési vagy berepülési engedély./

Ha a leszállott légi-jármű idegen /külföldi/ az ellenőrző közegeknek a kötelességei a következő:

A csendőrnek mindjárt a pilótát kell igazoltatnia, felszerelését pedig ellenőriznie kell okmányai alapján.

Ha megállapítja, hogy a légi-jármű fénycépező géppel rendelkezik, bár ahhoz engedélye nincs, akkor a járművet őrizet alá kell

venni és azt a légügyi hivatalnak távbeszélőn vagy táviratilag be kell jelentenie.

A fényképezőgépet az összes lemezekkel együtt és filmekkel le kell foglalni és azokat a légügyi hivatalnak be kell küldeni. Ügyelni kell arra, hogy a filmek és lemezek meg ne sérüljenek.

Ha a légi jármű Magyarország légkörében engedély nélkül és jogosulatlanul közlekedett, vagy felszerelésében engedély nélküli tárgyak találtattak, akkor utasait és személyzetét is őrizetbe kell venni, természetesen a legnagyobb előzékenység keretén belül. Ezt a repülőtéri csendőrkülönítménynek és a légügyi hivatalnak távbeszélőn vagy táviratilag azonnal be kell jelenteni. Ily esetben értesíteni kell még a legközelebbi pénzügyi szervet is, ha vámkezelésről van szó.

Ha idegen katonai repülőgép magyar földet ér, akkor az ellenőrző közegnek a teendője a következő:

Okmányait alaposan át vizsgálja, és megállapítja, hogy nincsenek-e engedély nélküli felszerelése és tárgyai /: fényképezőgép és rádió/.

Ha van ilyesmije vagy okmányai hiányosak, akkor a személyzetet meg az utasait őrizet alá kell vennie és az esetet a repülőtéri csendőrkülönítménynek bejelenti. Ennek alapján az illetékes katonai parancsnokság a lefoglalásról intézkedik.

A légi jármű közlekedésére az engedélyt a következő hatóság adja meg:

Külföldi légi jármű részére berepülés vagy átrepülésre a légügyi hivatal adja meg / 30 napra /
Ezeknek a repülőgépeknek a személyzete és vállalata személyazonossági igazolványt is kap, amelyet mindig maguknál kell tartaniok.

Külföldi katonai légi járműveknek Magyarországon való közlekedésére / de csak kivételes esetekben / az engedélyt a m. kir. Külügyminiszterrel egyetértőleg a m. kir. Honvédelmi miniszter adja meg.

Azt a repülőgépet:

Amelyet katonai személy vezet, vagy amelyen katonai felszerelés, fegyverzet van /: géppuska, vagy dobásra alkalmas bomba:/ katonai repülő gépnek kell tekinteni.

Ha valamelyik ellenőrző közegnek az a gyanuja, hogy a külföldi légi jármű az ország légkörében jogtalanul közlekedik ezt a legközelebbi repülőtéri csendőrkülönítménynek és a légügyi hivatalnak azonnal be kell jelenteni.

A légi járművekről tett jelentéseknek a következőket kell tartalmaznia:

- a./ A repülőgép lajstromozási jelét,
- b./ nemzeti jelzését és egyéb jelét.
- c./ hány fedelű és törzsű, törzsnélküli, a motorok száma,
- d./ a tulajdonos és járató neve és lakóhelye, amelyet a kísérő iratokból lehet megállapítani.
- e./ A légi jármű személyzetének és utasainak a nevét, és lakóhelyét esetleg az áruk megnevezését.
- f./ Van-e a légi jármű fedelén rádió, fegyver, lőszer, filmfelvevő és fényképezőgép.
- g./ A légi jármű indulási helyét és a repülés célját.
- h./ A leszállás okát a személyzet és utasok óhaját.
- i./ A légi járműn történt-e sérülés, vagy baleset, okozott-e kárt a légi jármű a leszállás helyén.-

Ha a repülőgépet a levegőben észleltük az arról szóló jelentésnek ~~következő~~ közt kell tartalmaznia:

- 1./ Milyen és hány légi jármű jelent meg,
- 2./ Merről jött, merre ment,
- 3./ Miként viselkedett /:átrepült, kört írt le, ereszkedett vagy emelkedett:/,
- 4./ A megfigyelés helye,
- 5./ A megfigyelés ideje,
- 6./ Mely órs vagy járőr eszközölte a megfigyelést.

Pl. Egy darab H-MADC, jelzésű szárazföldi, egyfedelű, vízszintes szárnyu. elől levő csavarú repülőgép, Győr felől Székesfehérvár irányába átrepült.

Minden csendőrorosn szeméttinó helyen ki kell függeszteni a következőket:

- 1./ A repülőgépek jelzését,
- 2./ Irányjelzőt /:tájékoztatót:/
- 3./ A légi utvonalakról, repülő-terekről, határkapukról stb-ről szóló vázlatot.

Alak és jellegzetesség szerint a következő repülőgépeket különböztetjük meg:

- 1./ Szárazföldi és vízi repülőgépeket,
- 2./ Vízszintes "V" alakú } egy fedelű repülőgépeket
Egyenes,
Nyíl alakú
- 3./ Két fedelű repülőgépeket,
- 4./ Egy, két vagy több légszárnyasakat.

Magyarországnak a trianoni békeparancs értelmében csak polgári jelzésű repülőgépeket szabad tartani.

A légi járművekre vonatkozó rendeleteket a Kereskedelemügyi Minisztérium adja ki.

Berepülés alatt azt értjük, ha a külföldi repülőgép az ország területén valamely repülő térre leszállhat.

Átrepülés alatt azt értjük, hogy a repülőgép keresztül repülhet az országon, de nem szállhat le sehol sem.

Ha valamely gép leszállni akar, avagy kényszerült, azt lámpákkal jelzi és pedig:

- a repülőgép orrán fehér,
- " jobboldalán zöld,
- " baloldalan vörös,
- " farára fehér jelző lámpával.

Valamely gépnek elrendelt leszállását a repülőgép vezetőjével ugyancsak jelek útján közli és parig a repülő tereken leadott különböző színű rakéta lövésekkel.

000000000000